

MARRËVESHJE SEKTORIALE

NDËRMJET

REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

TË PËRFAQËSUAR NGA

KËSHILLI I MINISTRAVE I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

DHE

KOMISIONIT EVROPIAN

QË PËRCAKTON

**DISPOZITAT E MENAXHIMIT DHE ZBATIMIT TË ASISTENCËS FINANCIARE
TË BE-së PËR REPUBLIKEN E SHQIPËRISË NË KUADËR TË INSTRUMENTIT
PËR ASISTENCËN E PARA-ANËTARËSIMIT
NË FUSHËN "BUJQËSIA DHE ZHVILLIMI RURAL" (IPARD)**

I ndryshuar me .....

Pasqyra e Lëndës

SEKSIONI I	DISPOZITA TË PËRGJITHSHME	5
Neni 1	Objekti.....	5
Neni 2	Respektimi i marrëveshjeve	6
Neni 3	Vendimet Financuese dhe Marrëveshjet e Financimit.....	6
Neni 4	Përputhshmëria me masa dhe instrumente të tjera	6
SEKSIONI II	RREGULLAT E MENAXHIMIT INDIREKT NGA SHQIPËRIA	6
TITULLI 1:	NGRITJA E SISTEMEVE TË MENAXHIMIT DHE KONTROLLIT	6
Neni 5	Parimet zbatuese	6
Neni 6	Funksionet dhe përgjegjësitë e përbashkëta të strukturave dhe autoriteteve	7
Neni 7	Funksionet dhe përgjegjësitë e Zyrtarit Kombëtar Autorizues	7
Neni 8	Funksionet dhe përgjegjësitë e Autoritetet Menaxhues	7
Neni 9	Funksionet dhe përgjegjësitë e Agjencisë IPARD	9
TITULLI 2:	SISTEMET E KONTROLLIT.....	10
Neni 10	Dispozita të përgjithshme për aplikimet për mbështetje kërkesë-pagesat dhe deklaratat e tjera	10
Neni 11	Verifikimet administrative	10
Neni 12	Verifikimet në vend	11
Neni 13	Përmbajtja e verifikimeve në vend	12
Neni 14	Verifikimet ex-post.....	12
Neni 15	Raporti i kontrollit	13
Neni 16	Matjet e zonës.....	13
Neni 17	Verifikimi administrativ i matjeve të zonës	13
Neni 18	Elementët e verifikimeve në vend të matjeve të zonës	14
Neni 19	Matja e zonës.....	14
Neni 20	Verifikimi i kushteve të pranueshmërisë dhe alokimeve për matjet e zonës	15
Neni 21	Raporti i kontrollit për matjet e zonës	15
Neni 22	Reduktimet dhe përjashtimet sipas përmasave të zonës	16
TITULLI 3:	DISPOZITA SPECIFIKE PËR T’I DHËNË SHQIPËRISË DETYRA TË ZBATIMIT TË BUXHETIT.....	16
Neni 23	Kërkesat kryesore	16
Neni 24	Përgatitjet për dërgimin e kërkesës për të marrë detyra të zbatimit të buxhetit	17
Neni 25	Kërkesa dhe shtojcat mbështetëse	19
SEKSIONI III	RREGULLAT E PROGRAMIMIT	19
Neni 26	Programi IPARD II.....	19
Neni 27	Masat e Programit IPARD II.....	19
SEKSIONI IV	RREGULLAT E ZBATIMIT.....	20
TITULLI 1	RREGULLAT E PËRGJITHSHME DHE PARIMET E ZBATIMIT	20
Neni 28	Rregullat për prokurimin.....	20
TITULLI 2	TRANSPARENCA DHE VIZIBILITETI.....	20
Neni 29	Informimi, publiciteti dhe transparenca	20
Neni 30	Vizibiliteti dhe komunikimi	21
SEKSIONI V	RREGULLAT E MENAXHIMIT FINANCIAR TË ASISTENCËS IPA II ..	22
TITULLI 1	DISPOZITA TË PËRGJITHSHME	22

Neni 31	Rregulla të përgjithshme për asistencën financiare	22
Neni 32	Intensiteti i ndihmës dhe norma e kontributit të BE-së	22
TITULLI 2:	PRANUESHMËRIA.....	22
Neni 33	Pranueshmëria e shpenzimeve.....	22
TITULLI 3:	FINANCIMI DHE PAGESAT	25
Neni 34	Anulimi i fondeve të papërdorura.....	25
Neni 35	Plani i financimit për programin IPARD II.....	25
Neni 36	Pagimi i kontributit të BE-së.....	25
NENI 37	KËRKESË-PAGESAT NGA SHQIPËRIA.....	26
Neni 38	Parafinancimi.....	28
Neni 39	Llogaritja e shumës që duhet të paguhet.....	28
Neni 40	Pagimi i bilancit përfundimtar.....	28
Neni 41	Pagesat që iu bëhen përfituesve.....	29
Neni 42	Kursi i këmbimit dhe interesat	31
TITULLI 4	MBYLLJA E PROGRAMIT	32
Neni 43	Mbyllja e programit IPARD II	32
Neni 44	Ruajtja e dokumenteve.....	32
TITULLI 5:	KORRIGJIMET FINANCIARE SI DHE SHQYRTIMI E PRANIMI I	
LLOGARIVE.....		32
Neni 45	Përmbajtja e llogarive vjetore	32
Neni 46	Përcjellja e informacionit të nevojshëm për shqyrtimin dhe pranimin e llogarive... 33	
Neni 47	Forma dhe përmbajtja e informacionit kontabël	33
Neni 48	Procedura e shqyrtimit dhe miratimit të llogarive	34
Neni 49	Verifikimi i konformitetit.....	35
Neni 50	Rikuperimi i fondeve	36
SEKSIONI VI	MONITORIMI, VLERËSIMI DHE RAPORTIMI.....	37
TITULLI I:	MONITORIMI I PROGRAMIT	37
Neni 51	Monitorimi i Programit dhe treguesit e programit	37
Neni 52	Komiteti Monitorues i IPARD-it.....	37
Neni 53	Indikatorët	39
TITULLI 2	VLERËSIMI	39
Neni 54	Parimet për zbatimin e programit IPARD II	39
Neni 55	Vlerësimi ex ante i programit IPARD II.....	39
Neni 56	Plani i vlerësimit për programin IPARD	40
Neni 57	Vlerësimi i ndërmjetëm.....	40
Neni 58	Vlerësimi ex-post.....	41
TITULLI 3	RAPORTIMI.....	41
Neni 59	Raportet vjetore dhe përfundimtare të zbatimit.....	41
SEKSIONI VII	DISPOZITA SPECIFIKE PËR PROGRAMET E VEPRIMIT	43
SHUMËVJEÇARE ME FONDE TË PËRBASHKËTA		43
Neni 60	Zbatueshmëria e marrëveshjeve sektoriale për IPA-n.....	43
Neni 61	Adresa për komunikimet.....	43
Neni 62	Mosrespektimi dhe zgjidhja e marrëveshjes	44
Neni 63	Hyrja në fuqi.....	45
Neni 64	Nënshkrimi	45

SHTOJCA 1 - FUNKSIONET KRYESORE TË SISTEMIT TË KONTROLLIT TË BRENDSHËM	45
SHTOJCA 2 - KUADRI I KONTROLLIT TË BRENDSHËM	48
SHTOJCA 3 - DOKUMENTET E KËRKUARA PËR APLIKIMIN E BESUESHMËRISË PËR DETYRAT E ZBATIMIT TË BUXHETIT	54
SHTOJCA 4 - RREGULLAT PËR PROGRAMIMIN	57
SHTOJCA 5 - FORMULARI D 1 – PASQYRA E SHPENZIMEVE DHE BURIMIT TË TË ARDHURAVE.....	68
SHTOJCA 6 - FORMULARI D 2 - PASQYRA VJETORE E LLOGARIVE PËR.....	70
VITIN FINANCIAR (.....)	70
SHTOJCA 7 - PARASHIKIMET E PAGESAVE	73
SHTOJCA 8 - INFORMIMI DHE KOMUNIKIMI PËR MBËSHTETJEN E ASISTENCËS IPA II	73
SHTOJCA 9 - LISTA E PAGESAVE TË KRYERA PËR VITIN FINANCIAR 20XX- PËR PROGRAMIN IPARD II Shqipëria	78

Komisioni Evropian, më poshtë i referuar si “**Komisioni**” që vepron për dhe në emër të Bashkimit Evropian

nga njëra anë,

dhe

Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë që vepron për dhe në emër të Republikës së Shqipërisë, më poshtë i referuar si “**Shqipëria**”,

nga ana tjetër,

dhe bashkërisht referuar si “**Palët**”.

Duke marrë parasysh se:

- (1) Më 11 mars 2014, Parlamenti Evropian dhe Këshilli miratuan Rregulloren (BE) Nr. 231/2014 për krijimin e instrumentit për asistencën e para-anëtarësimit¹ (më poshtë e referuar si “Rregullorja IPA II”). Ky instrument përbën bazën ligjore për dhënien e asistencës financiare përfituesve të renditur në Shtojcën I të Rregullores IPA II (më poshtë referuar si “Përfituesit IPA II”), për t’i ndihmuar në miratimin dhe zbatimin e reformave politike, institucionale, ligjore, administrative, sociale dhe ekonomike që kërkohen nga këto përfitues për të qenë në përputhje me vlerat e BE-së dhe për të përafuar gradualisht rregullat, standardet, politikat dhe praktikat e BE-së, me synimin për t’u bërë anëtarë të BE-së;
- (2) Më 2 maj 2014, Parlamenti Evropian dhe Këshilli miratuan Rregulloren (BE) Nr. 447/2014² që përcakton procedura dhe rregulla të përbashkëta për zbatimin e instrumenteve të BE-së për financimin e masave të jashtme (më poshtë e referuar si Rregullorja e Përbashkët Zbatuese”);
- (3) Në përputhje me Nenin 5 të Rregullores Zbatuese IPA II, marrëveshjet kuadër mund të parashikohen nga marrëveshje sektoriale që përcaktojnë dispozita specifike për menaxhimin dhe zbatimin e asistencës IPA II në fushat ose programet e politikave specifike.
- (4) Shqipëria është e pranueshme për asistencë sipas Rregullores IPA II.

¹ Rregullorja (BE) Nr. 231/2014 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 11 mars 2014 për krijimin e Instrumentit për Asistencën e Para-anëtarësimit (IPA II) (GZ L 77, 15 mars 2014, faqe 11).

² Rregullorja Zbatuese e Komisionit (BE) nr. 447/2014 e datës 2 maj 2014 për rregullat specifike për Rregulloren zbatuese (BE) nr. 231/2014 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit që përcakton një Instrument për Asistencën e Para-anëtarësimit (IPA II) (GZ L 132, 3.5.2014, fq. 32)

- Në datën 09.04.2015 u nënshkrua (u lidh) një³ marrëveshje kuadër ndërmjet Shqipërisë dhe Komisionit për masat për zbatimin e asistencës financiare të Bashkimit Evropian për Shqipërinë sipas IPA II (më poshtë e referuar si “MK”)
- (5) u lidh një marrëveshje kuadër ndërmjet Shqipërisë dhe Komisionit për masat për zbatimin e asistencës financiare të Bashkimit Evropian për Shqipërinë sipas IPA II (më poshtë e referuar si “MK”)
- (6) Programet e zhvillimit rural duhet të zbatohen nga Shqipëria mbi bazën e menaxhimit të tërthortë në përputhje me Nenin 58 (1) (c) të Rregullores (BE, EURATOM) nr. 966/2012 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit⁴ dhe duhet të përcaktojnë masat që do të financohen me asistencën e IPA II. Llojet e përzgjedhura të masave duhet të jenë të një natyre të ngjashme me ato të parashikuara sipas Rregullores (BE) nr. 1305/2013 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit⁵.
- (7) Në disa pjesë të Marrëveshjes Kuadër niveli i hollësisë së rregullave për zbatimin e programeve të zhvillimit rural nuk është i mjaftueshëm. Si rezultat, është e nevojshme të përcaktohen hollësisë të mëtejshme për zbatimin dhe menaxhimin e asistencës në fushën e politikës së zhvillimit rural të IPA II në një marrëveshje sektoriale në përputhje me Nenin 9 të Marrëveshjes Kuadër.
- (8) Ndërsa një marrëveshje sektoriale duhet të plotësojë Marrëveshjen Kuadër, struktura e kësaj Marrëveshjeje ndjek strukturën e Marrëveshjes Kuadër,

KANË RËNË DAKORD SI MË POSHTË:

SEKSIONI I DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1   Objekti

Kjo Marrëveshje përcakton dispozita specifike për menaxhimin dhe zbatimin e asistencës në fushën e bujqësisë dhe zhvillimit rural të Shqipërisë, sipas nenit 9 të Marrëveshjes së Financimit Kuadër (MK).

---

³ Ratifikuar nga Kuvendi i Shqipërisë, ligji nr. 37/2015, date 9.4.2015 “Për ratifikimin e marrëveshjes kuadër ndërmjet Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë, dhe Komisionit Evropian për rregullat e zbatimit të mbështetjes financiare të BE-së për Shqipërinë, në kuadër të instrumentit për asistencën e paraanëtarësimit (IPA II)”

⁴ Rregullorja (BE, EURATOM nr. 966/2012 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit e 25 tetorit 2012 për rregullat financiare të zbatueshme për buxhetin e përgjithshëm të Bashkimit Evropian dhe që shfuqizon Rregulloren e Këshillit (KE, Euratom) nr. 1605/2002 (GZ L 298, 26. 10. 2012, fq. 1)

⁵ Rregullorja (BE) nr. 1305/2013 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit e 17 dhjetorit 2013 për mbështetjen për zhvillimin rural nga Fondi Bujqësor Evropian për Zhvillimin Rural (FBEZHR) dhe që shfuqizon Rregulloren e Këshillit (KE) nr. 1698/2005 (GZL 347, 20. 12. 2013, fq. 487)

Kjo Marrëveshje plotëson MK-në të lidhur me Këshillin e Ministrave të Republikës së Shqipërisë sipas nenit 5, pikat 1 dhe 2, të Rregullores Zbatuese IPA II për zbatimin e IPA II. Në rast përplasjeje ndërmjet kësaj Marrëveshjeje dhe MK-së, precedencë kanë dispozitat e MK-së.

Neni 2 Respektimi i marrëveshjeve

- (1) Shqipëria zotohet të marrë të gjitha masat e nevojshme për të garantuar zbatimin e duhur të të gjitha aktiviteteve të asistencës si edhe për të lehtësuar zbatimin e programit IPARD II, në përputhje me MK-në dhe këtë marrëveshje (më poshtë të referuara si "marrëveshjet"). Shqipëria zotohet edhe që të respektojë programin IPARD II dhe Marrëveshjen e Financimit përcaktuar në nenin 3 të kësaj Marrëveshjeje.
- (2) Në rast konflikti mes marrëveshjes dhe programit IPARD II, kanë përparësi dispozitat e marrëveshjeve.

Neni 3 Vendimet Financuese dhe Marrëveshjet e Financimit

Në vijim të hyrjes në fuqi të MK-së dhe kësaj Marrëveshjeje, si edhe pas miratimit nga Komisioni të një vendimi financues që miraton programin IPARD II, palët lidhin një Marrëveshje Financimi sipas nenit 6, pika 3 të Rregullores Zbatuese IPA.

Marrëveshja e Financimit bën ndarjen e alokimeve ligjore shumëvjeçare dhe periudhën e vlefshmërisë së këtyre alokimeve, që ndahen në lote njëvjeçare përgjatë disa vitesh.

Marrëveshja e Financimit rishikohet çdo vit për të pasqyruar shumat e disponueshme në buxhetin e BE-së dhe, sipas rastit, për të pasqyruar ndryshimet që i bëhen kësaj Marrëveshjeje.

Neni 4 Përputhshmëria me masa dhe instrumente të tjera

- (1) Përveç nenit 5(1)(b) të MK-së, Komisioni dhe Shqipëria garantojnë përputhshmërinë dhe koordinimin e asistencës brenda dhe ndërmjet programit IPARD II, masave në fushat e tjera në kuadrin e Rregullores IPA II dhe asistencës së Bankës Europiane të Investimeve dhe instrumenteve financiarë ndërkombëtarë të tjerë, në nivelet e planifikimit, programimit dhe zbatimit.
- (2) Çdo mbivendosje e masave që financohen prej asistencës IPA duhet të shmanget.

SEKSIONI II RREGULLAT E MENAXHIMIT INDIREKT NGA SHQIPËRIA

TITULLI 1: NGRITJA E SISTEMEVE TË MENAXHIMIT DHE KONTROLLIT

Neni 5 Parimet zbatuese

Shqipëria e zbaton programin IPARD II me menaxhim indirekt.

Neni 6   Funksionet dhe përgjegjësitë e përbashkëta të strukturave dhe autoriteteve

Strukturat dhe autoritetet e përcaktuara në nenin 10, pika 1), germa (c) dhe në nenin 10, pika 2 të MK-së ngrihen me një akt formal dhe ushtrojnë të gjitha funksionet dhe përgjegjësitë e përcaktuara në Shtojcën 1 të kësaj Marrëveshjeje.

Neni 7   Funksionet dhe përgjegjësitë e Zyrtarit Kombëtar Autorizues

(1) Zyrtari Kombëtar Autorizues (më poshtë e referuar si “ZKA”) është përgjegjës për ngritjen e strukturës menaxhuese sipas nenit 10, pika 2 të MK-së;

(2) Përveç Klauzolës 2 të Shtojcës A të MK-së, ZKA-ja vepron si interlokutor i vetëm me Komisionin për të gjitha çështjet që kanë të bëjnë me IPARD-in në lidhje me:

(a) shpërndarjen e udhëzimeve dhe teksteve të BE-së që lidhen me sistemet e menaxhimit dhe kontrollit si edhe me organe të tjera përgjegjëse për zbatimin e tyre, si edhe për aplikimin e tyre të harmonizuar;

(b) kërkesën për marrjen e detyrave të zbatimit të buxhetit, sipas nenit 13, pika 1 të MK-së;

(c) informacionin e plotë kontabël për qëllime statistikore dhe kontrolli, që i dorëzohet Komisionit.

(3) ZKA-ja vlerëson ndonjë ndryshim të propozuar për zbatimin apo modalitetet e pagesave të strukturës operuese dhe strukturës menaxhuese. ZKA-ja informon Komisionin, me një kopje për të vënë në dijeni Autoritetin Auditues, për ndonjë ndryshim thelbësor, përfshi vlerësimin e ZKA-së, shpjegimet, justifikimet dhe dokumentet mbështetëse të përshtatshme për shqyrtimin dhe miratimin paraprak të zbatimit të tyre.

Neni 8   Funksionet dhe përgjegjësitë e Autoritetet Menaxhues

(1) Autoriteti Menaxhues është përgjegjës për përgatitjen dhe zbatimin e programit IPARD II, në përputhje me Shtojcën I të kësaj Marrëveshjeje.

(2) Autoriteti Menaxhues kryen funksionet duke siguruar zbatim efektiv të programit IPARD II.

Në përputhje me nenin 10, pika 1, germa c) të MK-së, është përgjegjës për:

(a) përgatitjen e programit IPARD II dhe ndryshimeve të mundshme të tij, përfshi ato që kërkohen prej Komisionit;

(b) kontrollin dhe verifikimin e masave që do të përcaktohen në programit IPARD II në bashkëpunim me Agjencinë IPARD;

- (c) përzgjedhjen e masave në secilën thirrje për aplikime në kuadrin e programit IPARD II si edhe kohën e zbatimit, kushtet e pranimit dhe alokimin financiar për çdo masë, nën çdo thirrje. Vendimet merren bashkërisht me Agjencinë IPARD;
- (d) miratimin e bazës ligjore kombëtare të përshtatshme për zbatimin e IPARD II si edhe rishikimin e saj sipas nevojës;
- (e) mbështetjen e Komitetit Monitorues IPARD, sipas nenit 52 të kësaj Marrëveshjeje, kryesisht duke ofruar dokumentet e nevojshme për monitorimin e cilësisë dhe zbatimin të programit IPARD II.
- (3) Autoriteti Menaxhues, sipas Klauzolës 4(3)(a)(i) të Shtojcës A të MK-së, ngre një sistem raportimi dhe informimi për të mbledhur informacion financiar dhe statistikor mbi progresin e programit IPARD, bazuar edhe në informacionin që pret të marrë nga Agjencia IPARD; këto të dhëna ia përcjell Komitetit Monitorues IPARD II, sipas modaliteteve të rëna dakord ndërmjet Shqipërisë dhe Komisionit, duke përdorur – ku është e mundur – sisteme kompjuterike që mundësojnë shkëmbim të dhënash me Komisionit dhe të lidhur me sistemin e raportimit dhe informimit të ngritur prej ZKA-së sipas Klauzolës 2(4)(f) të Shtojcës A të MK-së. Sistemi i raportimit dhe informimit duhet të kontribuojë edhe për raportet vjetore dhe përfundimtare të zbatimit të parashikuara në nenin 59 të kësaj Marrëveshjeje.
- (4) Autoriteti Menaxhues i propozon Komisionit ndryshime në programin IPARD II, duke vënë në dijeni edhe Koordinatorin Kombëtar IPA (më poshtë e referuar si “KKIPA”), pas konsultimit me Agjencinë IPARD dhe pasi ka marrë pëlqimin e Komitetit Monitorues IPARD II. Autoriteti Menaxhues është përgjegjës për informimin e autoriteteve përkatëse mbi nevojën e bërjes së ndryshime administrative të nevojshme, kur këto ndryshime kërkohen pas një vendimi të Komisionit që ndryshon programin IPARD II.
- (5) Çdo vit, Autoriteti Menaxhues harton një plan veprimi për operacionet e synuara të realizohen me Asistencën Teknike, që i dorëzohet Komitetit Monitorues IPARD II për miratim.
- (6) Siç parashikon Klauzola 4(3)(a)(iv) e Shtojcës A të MK-së, Autoriteti Menaxhues harton një plan veprimi sipas nenit 56 të kësaj Marrëveshjeje. Plani i dorëzohet Komitetit Monitorues sipas nenit 52 të kësaj Marrëveshjeje, jo më vonë se një vit pas miratimit të programit IPARD II prej Komisionit. Autoriteti Menaxhues raporton te Komiteti Monitorues IPARD II dhe te Komisioni mbi progresin e bërë me zbatimin e këtij plani.
- (7) Autoriteti Menaxhues harton një plan koherent me aktivitetet për vizibilitetin dhe komunikimin, sipas nenit 24 të MK-së, si dhe konsultohet me informon Komisionin, pasi është këshilluar me Komitetin Monitorues IPARD II. Plani, mbi të gjitha, tregon nismat e marra dhe që do të merren për informimin e publikut të gjerë për rolin e luajtur prej BE-së dhe programimit IPARD II dhe për rezultatet e tij.

- (8) Nëse Autoriteti Menaxhues delegon një pjesë të detyrave të një organ tjetër, ai mban përgjegjësinë e plotë për menaxhimin dhe zbatimin e atyre detyrave, në përputhje me parimin e menaxhimit të shëndoshë financiar.

Neni 9 Funkcionet dhe përgjegjësitë e Agjencisë IPARD

- (1) Agjencisë IPARD i ngarkohen funksionet dhe përgjegjësitë sipas Shtojcës 1. Sipas nenit 10(1) të MK-së, ajo ka edhe këto përgjegjësi:
- (a) i jep konfirmim Autoritetit Menaxhues mbi kontrollin dhe verifikimin e masave të programit IPARD II;
  - (b) organizon thirrjet për aplikime dhe publikon kushtet e pranueshmërisë, pasi merr pëlqimin e Autoritetit Menaxhues mbi çështjet e ngritura në zbatim të nenit 8(2)(c) të kësaj Marrëveshjeje;
  - (c) përzgjedh projektet për zbatim;
  - (d) përcakton me shkrim detyrimet kontraktuale ndërmjet Agjencisë IPARD dhe përfituesve, përfshi informacion mbi sanksionet e mundshme në rast mospërmbushjeje të detyrave dhe, sipas rastit, lëshon miratimin për nisjen e punës. Agjencia IPARD mund të vazhdojë të kontraktojë apo të marrë përsipër zotime në zbatim të kësaj Marrëveshjeje për një masë specifike deri në datën kur Shqipëria fillon të kontraktojë apo të marrë përsipër zotime për këtë masë në kuadrin e ndonjë programi pasues të IPARD II;
  - (e) merr masa ndjekëse për të garantuar progresin e projekteve në zbatim;
  - (f) raporton mbi progresin e masave në zbatim, kundrejt disa indikatorëve;
  - (g) garanton që përfituesi të sensibilizohet për kontributin e BE-së në projekt;
  - (h) garanton raportimin e parregullsive në nivel kombëtar;
  - (i) garanton që ZKA-ja, struktura menaxhuese dhe Autoriteti Menaxhues të marrin të gjithë informacionin që u nevojitet për kryerjen e detyrave të tyre;
  - (j) garanton respektim të detyrimeve në lidhje me publicitetin, sipas nenit 23 të MK-së.
- (2) Për investime në projekte infrastrukturore të tipit që pritet të gjenerojnë të ardhura neto të konsiderueshme, Agjencia IPARD vlerëson nëse ky projekt është i këtij tipi, para se të hyjë në marrëdhënie kontraktuale me një përfitues potencial. Nëse konstatohet se është i tillë, Agjencia IPARD sigurohet që ndihma publike nga të gjitha burimet nuk tejkalon 50% të koston totale të lidhur me projektin dhe të konsideruar të pranueshme për bashkëfinancim të BE-së.

- (3) Agjencia IPARD siguron që për çdo projekt të programit IPARD II, akumulimi i ndihmës publike të dhënë nga të gjitha burimet të mos tejkalojë tavanet maksimale për shpenzimet publike të përcaktuara në nenin 32.

TITULLI 2: SISTEMET E KONTROLLIT

Neni 10 Dispozita të përgjithshme për aplikimet për mbështetje kërkesë-pagesat dhe deklaratat e tjera

- (1) Shqipëria miraton procedurat e përshtatshme për dorëzimin e aplikimeve për mbështetje, të kërkesë-pagesave dhe të deklaratave të tjera që lidhen me masat e zhvillimit rural.
- (2) Rezultatet e verifikimeve administrative dhe në vend vlerësohen për të përcaktuar nëse ekziston risku për operacione të tjera të ngjashme, përfitues apo organe tjera që të mos respektojnë kriteret e përshtatshmërisë dhe detyrimet e tjera të imponuara nga Marrëveshjet dhe programi IPARD II, si edhe nëse aplikohet niveli i duhur i kontrollit dhe nëse janë të nevojshme masa korigjuese dhe parandaluese.
- (3) Kur është rasti, verifikimet administrative dhe në vend për pranueshmërinë do të marrin në konsideratë rastet e dyshuara të mosrespektimit të raportuara nga shërbimet, organet apo organizata të tjera.

Neni 11 Verifikimet administrative

- (1) Verifikimet administrative kryhen për çdo aplikim për mbështetje, kërkesë-pagesë apo deklarata të tjera që kërkohet të dorëzohen nga përfituesi, dhe përfshijnë të gjithë elementët që mund të kontrollohen dhe duhet të kontrollohen me anë të verifikimeve administrative. Kjo procedurë përfshin regjistrimin e punës së kontrollit të ndërmarrë, rezultatet e verifikimit dhe masat e marra në rast mospërputhjes.
- (2) Verifikimet administrative të aplikimeve për mbështetje duhet të sigurojnë që operacioni përputhet me detyrimet e përcaktuara në Marrëveshjeje, përfshi ato të standardeve dhe kërkesave të tjera të detyrueshme. Verifikimet përfshijnë veçanërisht:
  - (a) pranueshmërinë e operacionit për të cilin kërkohet mbështetje;
  - (b) kriteret e pranueshmërisë të përcaktuara në programin IPARD II, zotimet dhe detyrimet e tjera të operacionit për të cilin kërkohet mbështetje;
  - (c) pajtueshmërinë me kriteret e përzgjedhjes;
  - (d) pranueshmërinë e kostove të operacionit;
  - (e) pajtueshmërinë e operacionit për të cilin kërkohet mbështetje me rregullat e zbatueshme të brendshme dhe të BE-së, në veçanti, dhe, aty ku është e nevojshme, me rregullat e prokurimit publik, ndihmës publike dhe standardeve të tjera të detyrueshme të

imponuara nga legjislacioni i brendshëm apo Marrëveshjet e nënshkruara (përfshi programin IPARD);

- (f) arsyetimin e kostove të propozuara, që vlerësohen me anë të një sistemi vlerësimi të përshtatshëm, të tilla si kostot referuese, kostot standarde për njësi, krahasimi i ofertave të ndryshme apo nga një komision vlerësimi;
  - (g) besueshmërinë e përfituesit, bazuar në informacione prej palëve të treta si vendime gjykatash, ndjekje penale të filluara nga prokuroria, apo procedura falimentimi të filluara.
- (3) Verifikimet administrative të kërkesë-pagesave përfshijnë:
- (a) dhënien e produkteve apo shërbimeve të bashkëfinancuara. Parafinancimi kontraktual i Autoritetit Kontraktues mund të cilësohet shpenzim i pranueshëm deri në masën 10% të vlerës së kontratës;
  - (b) vërtetësinë e shpenzimeve të pretenduara;
  - (c) operacionin e përfunduar dhe përmbushjen e kushteve, krahasuar me operacionin për të cilin është dorëzuar aplikimi dhe është dhënë mbështetja;
  - (d) arsyetimin e kostove të pretenduara, që vlerësohen me anë të një sistemi vlerësimi të përshtatshëm, si edhe pagesat e bëra.
- (4) Verifikimet administrative përfshijnë procedura për shmangien e financimit të dyfishtë me të tjera skema financimi të BE-së apo skema kombëtare. Në rast se ka financim nga burime të tjera, këto verifikime sigurojnë që mbështetja totale e marrë të mos kapërcejnë tavanet maksimale të lejueshme për ndihmën.
- (5) Verifikimet administrative përfshijnë edhe dokumentet e përcaktuara në nenin 36(7).
- (6) Indicet për parregullsi ndiqen me një procedurë administrative të përshtatshme.

Neni 12 Verifikimet në vend

- (1) Për të gjitha aplikimet kryhen verifikime në vend, për mbështetjen dhe kërkesë-pagesat që duhet të dorëzohen nga përfituesi, që mbulojnë të gjithë elementet që mund të kontrollohen në momentin e vizitës. Por, në raste të jashtëzakonshme, të regjistruara dhe të shpjeguara siç duhet, Shqipëria mund të vendosë se verifikimi në vend nuk është i nevojshëm.
- (2) Përfituesi mund të njoftohet paraprakisht për verifikimin në vend, me kusht që të mos vihet në rrezik qëllimi i kontrollit. Nëse njoftimi paraprak bëhet më shumë se 48 orë para verifikimit në vend, informacioni duhet të jetë i kufizuar aq sa duhet, në varësi të natyrës së masës dhe operacionit që po bashkëfinancohet.

- (3) Kur është e mundur, verifikimet në vend që parashikohen në këtë Marrëveshje kryhen në të një kohë si çdo kontroll që parashikohet në legjislacionin e BE-së apo në atë të brendshëm. Kontrolli në vend zgjat rreptësisht vetëm aq sa është i nevojshëm.
- (4) Inspektorët që kryejnë kontrollin në vend nuk duhet të jenë përfshirë në verifikime administrative të të njëjtit operacion.
- (5) Marrëveshja e Financimit e lidhur ndërmjet Komisionit dhe Shqipërisë, si edhe çdo ndryshim i saj, mund të parashikojë që verifikimi në vend për një masë e caktuar të bëhet me bazë kampionimi. Në këtë rast, Marrëveshja e Financimit përcakton madhësinë minimale të kampionit, kriteret për përzgjedhjen e kampionit dhe si rritet madhësia e kampionit nëse verifikimi zbulon numër të lartë parregullsish.

Neni 13   Përmbajtja e verifikimeve në vend

- (1) Verifikimi në vend verifikon që operacioni është përgatitur dhe është zbatuar në përputhje me rregullat e zbatueshme, si dhe mbulon të gjitha kriteret e pranueshmërisë, alokimet dhe detyrimet që lidhen me kushtet për dhënien e mbështetjen, që janë të mundura të kontrollohen në momentin e vizitës. Verifikimi siguron edhe që operacioni është i pranueshëm për financim.
- (2) Verifikimi në vend verifikon saktësinë e të dhënave të deklaruara nga përfituesi përkundër dokumenteve mbështetëse. Kjo përfshin verifikimin që aplikimet dhe kërkesë-pagesat e dorëzuara prej përfituesit janë të mbështetura me kontabilitet apo dokumente të tjera, duke përfshirë, kur është e nevojshme, një kontroll mbi saktësinë e të dhënave në kërkesë-pagesë, në bazë të të dhënave apo dokumenteve tregtare që disponohen nga palë të treta.
- (3) Verifikimi në vend verifikon nëse dobia apo dobia e synuar i operacionit është në përputhje me dobinë e përshkruar në aplikimin për mbështetje, si dhe për të cilën është dhënë mbështetja. Verifikimi në vend përfshin një vizitë në vendin ku po zbatohet operacioni ose, nëse operacioni është jokonkret, te promovuesi i operacionit.

Neni 14   Verifikimet *ex-post*

- (1) Verifikimi *ex post* kryhet për operacionet e investimit për të verifikuar respektimin e alokimeve të përcaktuara në nenin 33, pika 6 të Programit IPARD II.
- (2) Kontrollorët e verifikimit *ex post* nuk duhet të kenë qenë të përfshirë në verifikimin *ex ante* të të njëjtit operacion të investimit, me përjashtim të rastit kur kontrollorët kanë kryer të paktën një verifikim në vend në periudhën mes këtyre dy verifikimeve.
- (3) Verifikimi *ex post* kryhet brenda pesë viteve nga data kur përfituesi merr pagesën e fundit. Gjatë periudhës pesëvjeçare, të gjitha investimet kontrollohen të paktën një herë.
- (4) Verifikimi *ex post* që kryhet përgjatë periudhës pesëvjeçare, bazohet në analizën e riskut dhe implikimeve financiare të operacioneve, grupeve të operacioneve apo masave të ndryshme.

- (5) Kur zgjidhet kampioni i operacioneve të miratuara që do të kontrollohet në zbatim të paragrafëve (3) dhe (4) merr parasysh në veçanti:
- (a) nevojën për të kontrolluar numrin e përshtatshëm të operacioneve sipas tipeve dhe përmasave;
  - (b) çdo faktor risku që është identifikuar nga verifikimi kombëtar apo i BE-së;
  - (c) nevojën për të ruajtur balancën ndërmjet masave.

Neni 15   Raporti i kontrollit

- (1) Për çdo verifikim në vend nën këtë Titull përgatitet një raport kontrolli që bën të mundur shqyrtimin e hollësive të verifikimit të kryer. Raporti përcakton në veçanti:
- a) masat dhe aplikimet apo kërkesë-pagesat që janë kontrolluar;
  - b) personat e pranishëm;
  - c) nëse i është dërguar njoftim paraprak përfituesit dhe kur;
  - d) rezultatet e verifikimit dhe, kur është e nevojshme, ndonjë vërejtje;
  - e) matje të tjera kontrolli që do të kryhen.
- (2) Në rastin e verifikimit në vend, përfituesit i jepet mundësia të firmosë raportin gjatë kontrollit që të vërtetohet prania e tij gjatë kontrollit, si edhe të shkruajë vërejtje. Kur nuk konstatohet ndonjë mospërputhje, përfituesit i jepet një kopje e raportit të kontrollit.
- (3) paragrafi (1) dhe nënparagrafi i dytë i paragrafit 2 aplikohen *mutatis mutandis* për verifikimet *ex post* nën këtë titull.

Neni 16   Matjet e zonës

- (1) Për qëllime të këtij Titulli, “matjet e zonës” nënkuptojnë ato matje që mbështeten mbi bazën e madhësisë së zonës së deklaruar.
- (2) Pa cenuar nenin 11, pika 1 dhe nenin 12, verifikimi i matjeve të zonës respekton rregullat e përcaktuara në nenet 17-22.

Neni 17   Verifikimi administrativ i matjeve të zonës

- (1) Verifikimi administrativ synon gjetjen e mospërputhjeve. Verifikimi mbulon të gjithë elementët që mund dhe duhet të kontrollohen nga verifikimi administrativ, me qëllim që të konstatohet se:
  - (a) kriteret e pranueshmërisë, alokimet dhe detyrimet e tjera janë përmbushur;
  - (b) nuk ka financim të dyfishtë përmes skemave të tjera të BE-së;
  - (c) aplikimi për mbështetje apo kërkesë-pagesa është e plotë dhe e dorëzuar brenda afatit dhe, kur është e mundur, dokumentet mbështetëse janë dorëzuar dhe vërtetojnë pranueshmërinë;
  - (d) ka përputhje me alokimet afatgjata, kur është e nevojshme.
- (2) Kur është e nevojshme, verifikimi administrativ përfshin verifikim të kryqëzuar ndërmjet parcelave bujqësore siç janë deklaruar në aplikim dhe/ose në kërkesë-pagesë dhe informacion që përmban një sistem identifikimi i parcelave bujqësore për parcelat referuese, me qëllim që të verifikohet pranueshmëria e tyre;
- (3) Kur nga verifikimi i kryqëzuar konstatohen të dhëna për mospërputhje, kryhet ndonjë procedurë administrative të përshtatshme dhe, kur është e nevojshme, një verifikim në vend.

Neni 18 Elementët e verifikimeve në vend të matjeve të zonës

- (1) Verifikimi në vend kryhet për të gjitha parcelat bujqësore për të cilën është kërkuar mbështetje.
- (2) Verifikimi në vend kryen matjen e zonës dhe verifikon kriteret e pranueshmërisë, alokimet dhe detyrimet e tjera të përfituesit në kuadrin e masave.

Neni 19 Matja e zonës

- (1) Verifikimi në vend mat parcelat bujqësore për të cilat është dorëzuar një aplikim për mbështetje dhe/ose kërkesë-pagesë.
- (2) Marrëveshja e Financimit e lidhur ndërmjet Komisionit dhe Shqipëria, si edhe çdo ndryshim i saj, mund të parashikojë që matja e zonës në kuadrin e verifikimit në vend të bëhet me bazë kampionimi të rastësishëm të parcelave. Në këtë rast, Marrëveshja e Financimit përcakton madhësinë minimale të kampionit. Kur ky verifikim kampioni zbulon ndonjë mospërputhje, maten të gjitha parcelat bujqësore ose pranohen rezultatet e kampionit të matur.
- (3) Zonat me parcela bujqësore maten me mjete që garantojnë cilësi të paktën të njëjtë me atë të Sistemit Global të Navigimit Satelitor (GNSS) apo të ortoimazherisë.

- (4) Për matjet e kryera me GNSS dhe/ose ortoimazheri, përcaktohet një marzh tolerance njëshifror. Për këtë qëllim, mjetet matëse që përdoren, duhet të jenë të kalibruara për vlerat poshtë maksimales. Sidoqoftë, toleranca është deri 1.25m.

Toleranca maksimale për çdo parcelë bujqësore nuk duhet të tejkalojë 1.0 ha në terma absolutë.

- (5) Matja mund të përfshijë tërë parcelën bujqësor ku përmbush plotësisht kriteret e pranueshmërisë. Në raste të tjera, matja kryhet për pjesën e parcelës që është e pranueshme për financim.

Neni 20 Verifikimi i kushteve të pranueshmërisë dhe alokimeve për matjet e zonës

- (1) Verifikimi kryhet me çdo mjet që mundëson kontrollin e alokimeve të ndryshme dhe detyrimeve të përfituesit.
- (2) Kur vetëm një metodë kontrolli është e pamjaftueshme për qëllimin e paragrafit (1), sistemi i kontrollit parashikon disa mjete kontrolli të cilat, së bashku, mundësojnë arritjen e qëllimit të paragrafit (1).

Neni 21 Raporti i kontrollit për matjet e zonës

- (1) Për çdo verifikim në vend të matjeve të zonë, përgatitet një raport kontrolli që bën të mundur shqyrtimin e hollësive të verifikimit të kryer dhe nxjerrjen e përfundimeve në lidhje me respektimin e kriterëve të pranueshmërisë, alokimet dhe detyrimet e tjera. Raporti përcakton në veçanti:
- (a) masat dhe aplikimet apo kërkesë-pagesat që janë kontrolluar;
  - (b) personat e pranishëm;
  - (c) parcelat bujqësore që janë kontrolluar, parcelat bujqësore që janë matur përfshi, sipas rastit, rezultatin e matjeve për parcelë bujqësore të matur dhe metodën matëse të përdorur;
  - (d) kur është e nevojshme, rezultatet e matjeve të tokës jobujqësore për të cilën është kërkuar mbështetje në kuadrin e masave të zhvillimit rural, si edhe metodën matëse të përdorur;
  - (e) nëse është dhënë njoftimi i kontrollit për përfituesin dhe nëse po, periudhën e njoftimit paraprak;
  - (f) të dhëna të ndonjë mase specifike kontrolli që duhet të kryhet në kontekstin e masave individuale;
  - (g) matje të tjera kontrolli që do të kryhen.
  - (h) të dhëna të ndonjë mospërputhjeje të konstatuar që kërkon ndjekje gjatë vitet pasardhëse;

- (2) Përfituesit i jepet mundësia të firmosë raportin gjatë kontrollit që të vërtetohet prania e tij gjatë kontrollit, si edhe të shkruajë vërejtje. Kur nuk konstatohet ndonjë mospërputhje, përfituesit i jepet një kopje e raportit të kontrollit.

Neni 22 Reduktimet dhe përjashtimet sipas përmasave të zonës

- (1) Nëse nga matjet rezulton që zona është më e madhe sesa është deklaruar në kërkesë-pagesë, për llogaritjen e mbështetjes merret zona e deklaruar.

Nëse zona e deklaruar në kërkesë-pagesë tejkalon zonën e përcaktuar, mbështetja llogaritet mbi bazën e zonës së përcaktuar.

Megjithatë, nëse diferenca mes totalit të zonës së përcaktuar dhe totalit të zonës së deklaruar në kërkesë-pagesë për një masë është jo më shumë se 0.1 hektarë, zona e përcaktuar konsiderohet e barabartë me zonën e deklaruar.

Nënparagrafi i tretë nuk zbatohet nuk aplikohet kur diferenca është mbi 20% e totalit të zonës së deklaruar për pagesa.

Nëse është vendosur kufi apo tavan për zonën përfituese të mbështetjes, numri i hektarëve të deklaruar në kërkesë-pagesë reduktohet në atë kufi apo tavan.

- (2) Në rastin e parashikuar në nënparagrafin e dytë të paragrafit (1), mbështetja llogaritet mbi bazën e zonës së përcaktuar të reduktuar me dyfishin e diferencës së konstatuar, nëse kjo diferencë tejkalon ose 3%, ose tejkalon dy hektarë, por jo më shumë sesa 20% të zonës së përcaktuar.

Nuk jepet mbështetje nëse diferenca tejkalon 20% të zonës së përcaktuar.

TITULLI 3: DISPOZITA SPECIFIKE PËR T'I DHËNË SHQIPËRISË DETYRA TË ZBATIMIT TË BUXHETIT

Neni 23 Kërkesat kryesore

- (1) Në momentin e dërgimit të kërkesës për t'i dhënë përfituesit detyra të zbatimit të buxhetit, strukturat dhe autoritetet e sistemit të menaxhimit dhe kontrollit - siç përcaktohet në nenet 10 dhe 11 të Marrëveshjes Kuadër - duhet të kenë organizim administrativ të mirëpërcaktuar dhe sistem verifikimi të brendshëm me një rregullore të brendshme të plotë, përgjegjësi institucionale dhe personale të qarta, që përmbushin kriteret e parashikuara në Shtojcën B të Marrëveshjes Kuadër dhe në Shtojcën 2 të kësaj Marrëveshjeje, në lidhje me fushat e mëposhtme:

- (a) mjedisi i kontrollit;
- (b) menaxhimi i riskut

- (c) aktivitetet e kontrollit
- (d) informimi dhe komunikimi;
- (e) monitorimi i kuadrit të kontrollit të brendshëm.

Për Autoritetin Menaxhues, nuk aplikohen kriteret e parashikuara në Shtojcën 2 të Marrëveshjes së Financimit dhe në Shtojcën 2 të kësaj Marrëveshjeje në lidhje me menaxhimin e riskut, aktivitetet e kontrollit dhe monitorimin e kuadrit të kontrollit të brendshëm.

Roli i Autoriteti Menaxhues në kuadrin e masës “Asistencë Teknike”, nëse është i zbatueshëm, përshkruhet në Programin IPARD II.

- (2) Shqipëria mund të përcaktojë kriteret më të hollësishme që kanë parasysh madhësinë, përgjegjësitë dhe veçoritë e tjera specifike të sistemit të menaxhimit dhe kontrollit.
- (3) Kërkesa për marrjen e detyrave të zbatimit të buxhetit dhe shtojcat mbështetëse i dorëzohet Komisionit pas nënshkrimit të Marrëveshjes Kuadër dhe kësaj Marrëveshjeje dhe pasi Komisioni miraton vendimin financiar që miraton Programin IPARD II.

Neni 24 Përgatitjet për dërgimin e kërkesës për të marrë detyra të zbatimit të buxhetit

(1) Para dërgimit të kërkesës për të marrë detyra të zbatimit të buxhetit, ZKA-ja bindet që Agjencia IPARD dhe modalitetet administrative, kontabël, të pagesave dhe të kontrollit të brendshëm ofrojnë garancitë e mëposhtme:

- (a) pranueshmëria e aplikimeve dhe përputhshmëria me Marrëveshjet verifikohen para se të nënshkruhen kontratat me kërkuarët dhe para se të regjistrohen fondet e alokuara;
- (b) pranueshmëria e kërkesë-pagesave dhe përputhshmëria e tyre me Marrëveshjet verifikohen para se të jepet autorizimi për kryerjen e pagesës;
- (c) fondet e alokuara dhe pagesat e kryera regjistrohen saktë dhe plotësisht në kontabilitet;
- (d) kryhen verifikohet e parashikuara në Marrëveshje;
- (e) dokumentet e kërkuara dorëzohen brenda afatit dhe në formën e parashikuar nga Marrëveshjet apo nga procedurat e miratuara;
- (f) dokumentet mund të gjenden dhe mbahen në mënyrë të tillë që garanton plotësinë, vlefshmërinë dhe lexueshmërinë e tyre me kalimin e kohës, përfshi edhe dokumentet elektronike sipas kuptimit të Marrëveshjeve.

(2) Nëse ZKA-ja nuk është i bindur se struktura menaxhuese dhe struktura operuese respektojnë kriteret e përcaktuara në Shtojcat A dhe B të MK-së si dhe të Shtojcës 2 të kësaj Marrëveshjeje, i drejton instruksione organit përkatës ku specifikon kushtet që duhen përmbushur para se të dërgojnë te Komisioni kërkesën për të marrë detyra zbatimi.

(3) Agjencia IPARD mban dokumentet që justifikojnë pagesat e kryera dhe dokumente në lidhje me kryerjen e verifikimeve të parashikuara administrative dhe fizike. Në rastet kur dokumentet përkatëse mbahen nga zyra vendore apo organe të deleguara, këto zyra apo organe i dërgojnë rregullisht raporte Agjencisë IPARD mbi numrin e verifikimeve të kryera, përmbajtjen e tyre dhe masat e marrë nën dritën e rezultateve.

(4) ZKA-ja garanton që sistemet kontabël të Fondit Kombëtar dhe të Agjencisë IPARD përmbushin parimet kontabël të pranuar ndërkombëtarisht.

(5) ZKA-ja bindet që modalitetet administrative dhe të kontrollit të brendshëm të Autoritetet Menaxhues ofrojnë garancitë e mëposhtme:

- (a) dokumentet e kërkuara dorëzohen brenda afatit dhe në formën e parashikuar nga Marrëveshjet apo nga procedurat e miratuara;
- (b) dokumentet mund të gjenden dhe mbahen në mënyrë të tillë që garanton plotësinë, vlefshmërinë dhe lexueshmërinë e tyre me kalimin e kohës, përfshi edhe dokumentet elektronike sipas kuptimit të Marrëveshjeve.

(6) Shqyrtimet e nevojshme për qëllimet e nënparagrafit (1) dhe (5) kryhen sipas metodave kryesisht të barasvlershme me standardet e auditimit të pranuar ndërkombëtarisht.

(7) Kërkesa për marrjen e detyrave të zbatimit të buxhetit i dorëzohet Komisionit, në pajtim me nenin 25. Kërkesa përmban rezultatet e shqyrtimeve të nevojshme për qëllimet e paragrafit (1) dhe (5) të këtij neni.

(8) ZKA-ja garanton që çfarëdo ndryshimi thelbësor në modalitetet e punës të përcaktuara në nenin 7, pika 3, para se të zbatohen, t'i dorëzohet Komisionit, me një kopje për Autoritetin Auditues, për shqyrtim dhe miratim.

Ndryshim thelbësor cilësohet çfarëdo ndryshimi që iu bëhet sistemeve kombëtare përkatëse pas marrjes së detyrave të zbatimit të buxhetit, ndryshime këto që mund të prekin qenësisht strukturat zbatuese dhe sistemet e paraqitura fillimisht si pjesë e kërkesës.

(9) ZKA-ja mban strukturën menaxhuese dhe strukturën operuese nën mbikëqyrje të vazhdueshme, në përputhje me nenin 14, pika 1 të MK-së.

(10) Shqipëria ngre një sistem që garanton njoftimin e menjëhershëm të ZKA, nëse ka informacione që sugjerojnë se struktura menaxhuese apo struktura operuese nuk respektojnë kriteret.

Neni 25 Kërkesa dhe shtojcat mbështetëse

ZKA-ja ia dërgon kërkesën Komisionit për të marrë detyrat e zbatimit të buxhetit sipas nenit 13 të MK-së, bashkë me dokumentet e përcaktuara në Shtojcën 3 të kësaj Marrëveshjeje. Një kopje e kësaj kërkesë dhe e dokumenteve mbështetëse i dërgohet Autoritetit Auditues.

SEKSIONI III RREGULLAT E PROGRAMIMIT**Neni 26 Programi IPARD II**

Sipas nenit 16, pika 5 të MK-së, masat e zhvillimit rural që i përkasin fushës së bujqësisë dhe zhvillimit rural janë subjekt i një programi që hartohet në nivel kombëtar dhe që përfshin të gjithë periudhën e zbatimit të asistencës IPA II. Programi përgatitet nga autoritetet përkatëse të autorizuar nga Shqipëria dhe i dorëzohet Komisionit pas konsultimit me palët e interesuara. Programet e zhvillimit rural zbatohen nga Shqipëria mbi bazën e menaxhimit indirekt, sipas nenit 58, pika 1, germa c) e Rregullores (BE, EURATOM) nr. 966/2012 dhe përcaktojnë masat që do të financohen prej asistencës IPA II. Tipet e përzgjedhura të masave duhet të kenë natyrë të ngjashme me ato të parashikuara në Rregulloren (BE) nr. 1305/2013.

Neni 27 Masat e Programit IPARD II

(1) Në përputhje me objektivat e përcaktuar në nenin 16, pika 5 të MK-së, programi IPARD II mund të mbështetë masat e mëposhtme për adresimin e prioritetëve tematike të parashtruara në gerrat (j), (k) dhe (l) të Shtojcës I të MK-së:

- (1) investime në aktive fizike të njësive ekonomike bujqësore;
- (2) mbështetje për ngritjen e grupeve të prodhuesve;
- (3) investime në aktive fizike në lidhje me përpunimin dhe tregtimin e produkteve bujqësore dhe të peshkimit;
- (4) masa agro-mjedisore-klimatike dhe të bujqësisë organike;
- (5) zbatim i strategjive të zhvillimit vendor – përfaqësja LEADER;
- (6) investime në infrastrukturën publike rurale;
- (7) diversifikim të fermës dhe zhvillim biznesi;
- (8) përmirësim të trajnimit;
- (9) asistencë teknike;
- (10) shërbime këshillimore;
- (11) pyllëzim dhe mbrojtje të pyjeve.

Informacion i mëtejshëm për masat jepet në Shtojcën 4 të kësaj Marrëveshjeje.

(2) Autoriteti Menaxhues dhe Agjencia IPARD përcaktojnë vlerësimin *ex ante* që duhet bërë verifikueshmërinë dhe kontrollueshmërinë e masave që do të përfshihen në programin IPARD II. Gjithashtu, Autoriteti Menaxhues dhe Agjencia IPARD marrin përsipër vlerësimin e verifikueshmërisë dhe kontrollueshmërisë së masave gjatë zbatimit të programit IPARD II. Vlerësimi *ex ante* dhe vlerësimi gjatë periudhës së zbatimit merr parasysh, sipas rastit, rezultatet e verifikimeve gjatë periudhës së programimit aktuale dhe të mëparshme. Kur nga vlerësimet rezulton

se nuk janë përmbushur kërkesat e verifikueshmërisë dhe kontrollueshmërisë, masat në fjalë rregullohen si është e nevojshme.

SEKSIONI IV RREGULLAT E ZBATIMIT

TITULLI 1 RREGULLAT E PËRGJITHSHME DHE PARIMET E ZBATIMIT

Neni 28 Rregullat për prokurimin

(1) Për qëllime të kësaj Marrëveshjeje, autoriteti kontraktues i përcaktuar në nenin 190, pika 2 të Rregullores (BE, Euroatom) nr. 966/2012 është një organ kombëtar i sektorit publik, që është përfituesi i asistencës në kuadrin e programit IPARD II.

Megjithatë, prokurimi publik mund të bëhet për llogari të përfituesit nga një organ kombëtar i sektorit publik që i akordohet posaçërisht kjo detyrë.

(2) Për prokurimet në kuadrin e programeve IPARD II sipas nenit 18, pika 5 të MK-së, e drejta e brendshme konsiderohet e barasvlershme me rregullat e zbatuara prej Komisionit në zbatim të Rregullores (BE, EUROATOM) nr. 966/2012 nëse saktësia e transpozimit konfirmohet nga shërbimi përkatës i Komisionit.

TITULLI 2 TRANSPARENCA DHE VIZIBILITETI

Neni 29 Informimi, publiciteti dhe transparenca

(1) Shqipëria jep informacion dhe bën publicitet të programit IPARD II dhe të kontributit të BE-së, sipas Shtojcës 8. Grupi i synuar për t'u informuar është publiku i gjerë. Informacioni nënvizon rolin e BE-së dhe garanton transparencë të asistencës së BE-së.

(2) Autoriteti Menaxhues është përgjegjës për:

- (a) hartimin e një plani me aktivitetet për vizibilitetin dhe komunikimin, sipas nenit 30;
- (b) ngritjen e një faqeje interneti apo portali interneti që jep informacion dhe akses në programin IPARD II të Shqipërisë, përfshi informacion për afatet e zbatimit të programimit dhe çdo proces konsultimi publik për këtë qëllim;
- (c) informimin e përfituesve potencialë për mundësitë e financimit që ofron programi IPARD II.

(3) Me qëllim që të garantohet transparenca për mbështetjen e IPARD, Agjencia IPARD është përgjegjëse për publikimin e listës së operacioneve dhe përfituesve të asistencës IPA II, sipas kushteve të përcaktuara në nenin 23, pika 2 të MK-së.

Publikimi bëhet në format Excel, që mundëson ndarjen, kërkimin, nxjerrjen, krahasimin dhe publikimin e lehtë në internet të të dhënave, për shembull në format CSV apo XML. Lista e operacioneve duhet të gjendet në faqen e internetit apo në portalin e internetit. Informacioni

minimal që duhet të përmbajë lista e operacioneve është përcaktuar në Shtojcën 8 të kësaj Marrëveshjeje.

(4) Lista e operacioneve dhe përfituesve përditësohet të paktën çdo gjashtë muaj.

(5) Agjencia IPARD informon përfituesit e asistencës IPARD II për kontributin e BE-së.

(6) Sipas nenit 23, pika 3 të MK-së, vetëm njoftimet për tendera për kontrata publike që janë subjekt i procedurës “ftesë për tender i hapur ndërkombëtar” përgatiten dhe i dërgohen Komisionit për publikim.

Neni 30 Vizibiliteti dhe komunikimi

(1) Aktivitetet për informim dhe publicitet nga Shqipëria për asistencën e dhënë në kuadrin e programit IPARD, sipas nenit 24 të MK-së, zbatohen mbi bazën e një plani me masa vizibilitetit dhe komunikimi që miratohet bashkërisht nga Autoriteti Menaxhues dhe Komisioni. Plani me masa vizibiliteti dhe komunikimi miratohet nga komiteti monitorues i IPARD II, jo më vonë se një vit nga miratimi i programit IPARD II nga Komisioni, dhe përcakton:

- (a) qëllimet dhe grupet e synuara;
- (b) përmbajtjen dhe strategjinë e masave të komunikimit dhe informimit, duke përcaktuar masat që do të ndërmerren;
- (c) buxhetin indikativ të planit;
- (d) departamentet administrative apo organet përgjegjëse për zbatimin e tij;
- (e) kriteret për vlerësimin e ndikimit që kanë masat e informimit dhe publicitetit, në lidhje me transparencën, ndërgjegjësimin rreth programeve IPARD II dhe rolin që luan BE-ja.

Ky plan që mbulon tërë periudhën e programit IPARD II zbatohet mbi bazën e një liste vjetore masash.

(2) Shuma e akorduar për informimin dhe publicitetin mund të jetë pjesë e masave të asistencës teknike të programit IPARD II.

(3) Në mbledhjet e komitetit monitorues të IPARD II, kryetari raportin mbi ecurinë e zbatimit të aktiviteteve të zbatimit dhe informimit, si dhe u paraqet anëtarëve të komitetit shembuj të këtyre aktiviteteve.

(4) Nëse zbatimi i këtij neni kërkon aktivitete specifike zbatimi dhe publiciteti në nivel projekti, këto aktivitete janë përgjegjësi e përfituesve të asistencës IPA II dhe financohet nga shuma e akorduar për projektin përkatës.

SEKSIONI V RREGULLAT E MENAXHIMIT FINANCIAR TË ASISTENCËS IPA II**TITULLI 1 DISPOZITA TË PËRGJITHSHME****Neni 31 Rregulla të përgjithshme për asistencën financiare**

(1) Shqipëria bashkëfinancon të gjitha aktivitetet që marrin asistencë prej programit IPARD II. Nëse ekzekutimi i aktiviteteve varet nga kontributi financiar prej burimeve vetjake të Shqipërisë apo nga burime të tjera financimi, financimi nga BE-ja bëhet i disponueshëm në momentin kur ky kontribut financiar i Shqipërisë dhe/ose nga burime të financimit bëhet i disponueshëm. Megjithatë, nëse përfituesit i përkasin sektorit publik, kontributi i BE-së mund të jepet më vonë sesa ai i organeve publike të tjera. Në asnjë rast, kontributi i BE-së nuk jepet para kontributit të organeve publike të Shqipërisë.

(2) Kontributi i BE-së bashkëfinancon shpenzimet publike që i janë paguar përfituesit.

(3) Financimi i BE-së është objekt i përmbushjes nga Shqipëria të detyrimeve të përcaktuara në Marrëveshje dhe në Marrëveshjen e Financimit, sipas nenit 3 të kësaj Marrëveshjeje.

(4) Llogaria në euro e hapur nga Fondi Kombëtar për llogari të Shqipërisë, sipas nenit 33, pika 6 të MK-së, bashkë me interesat e gjeneruara nga kjo llogari, nuk i nënshtrohet taksave apo tarifave të tjera

(5) Shqipëria i përcjell Komisionit një kampion të firmave të gjithë aktorëve të përfshirë në kërkesë-pagesë që do të paguhet prej BE-së, siç përcaktohet në nenin 37 të kësaj Marrëveshjeje.

Neni 32 Intensiteti i ndihmës dhe norma e kontributit të BE-së

(1) Për qëllime të programit IPARD II, kontributi i BE-së i parashikuar në nenin 30, pika 2 të MK-së, llogaritet në raport me shpenzimet e pranueshme.

(2) Intensiteti i ndihmës dhe norma e kontributit të BE-së llogaritet në përputhje me normat dhe tavanet e përcaktuara në Shtojcën 4 të kësaj Marrëveshjeje.

(3) Për llogaritjen e pjesës së shpenzimeve publike si përqindje e kostot totale të pranueshme të investimit, merret parasysh ndihma kombëtare për të lehtësuar aksesin në huamarrje.

TITULLI 2: PRANUESHMËRIA**Neni 33 Pranueshmëria e shpenzimeve**

(1) Çdo kontratë apo shtesë e nënshkruar ose shpenzime të bëra nga përfituesit dhe pagesat e kryera nga Shqipëria Para nënshkrimit të Marrëveshjes së Financimit, nuk janë të pranueshme për financim prej programit IPARD II.

Nënparagrafi i parë nuk zbatohet për masat në kuadër të Asistencës Teknike dhe shpenzimet që lidhen me aktivitete të përcaktuara në paragrafin (5), pika c), në rastet kur shpenzimet janë bërë prej përfituesve para 1 janarit 2014.

(2) Shqipëria i përcjell Komisionit listën e shpenzimeve të pranueshme për çdo masë. Komisioni njofton Shqipërinë që pranon listën, ose i përcjell komentet e veta.

(3) Shpenzimet e mëposhtme nuk janë të pranueshme për programin IPARD II:

- a) taksat, përfshi taksat mbi vlerën e shtuar;
- b) detyrimet doganore dhe të importit, ose çdo detyrim tjetër;
- c) blerjet, dhëniet me qira ose me kredi të truallit dhe godinave ekzistuese, pavarësisht nëse qiradhënia rezulton në transferim të pronësisë te përfituesit të qerasë, përveç se kur parashikohet prej dispozitave të programit IPARD II;
- d) gjobat, ndëshkimet financiare dhe shpenzimet për proceset gjyqësore;
- e) kostot operacionale, me përjashtim të rasteve kur justifikohen siç duhet nga natyra e masës në programin IPARD II **ose në rastin e forcës madhore apo rrethanave përjashtimore**
- f) makineri dhe pajisje të përdorura;
- g) detyrime bankare, kostot për vënie garancie dhe detyrime të ngjashme;
- h) kostot për shkëmbime, detyrime dhe humbje të llogarisë në euro për IPARD, si edhe shpenzime të tjera tërësisht financiare;
- i) kontribute në natyrë;
- j) blerja e të drejtave të prodhimit bujqësor, kafshëve, bimëve njëvjeçare dhe mbjellja e tyre;
- k) çfarëdo kosto mirëmbajtjeje, zhvlerësimi dhe kosto qiramarrjeje, përveç se kur justifikohet siç duhet nga natyra e masës në programin IPARD II **ose në rastin e forcës madhore apo rrethanave përjashtimore**;
- l) kosto dhe pagesa të bëra nga administrata publike në menaxhimin dhe zbatimin e asistencës, përfshi ato të strukturës menaxhuese dhe strukturës operuese dhe, në veçanti, shpenzimet administrative, qiratë dhe pagat e personelit të punësuar për aktivitetet e menaxhimit, zbatimin, monitorimin dhe kontrollin, përveç se kur justifikohet siç duhet nga natyra e masës në programin IPARD II.

(4) Përveç se kur Komisioni shprehet dhe vendos qartësisht ndryshe, edhe shpenzimet e mëposhtme nuk janë të pranueshme:

- a) shpenzimet për projekte që, para përfundimit, u kanë ngarkuar tarifa përdoruesve apo disa përfituesve, përveç rasteve kur tarifat e arkëtuara janë zbritur nga kostot e pretenduara;
- b) kostot promocionale, përveç atyre për interesin kolektiv;
- c) shpenzimet e bëra nga një përfitues, kapitali i të cilit zotërohet mbi 25% nga një apo disa organe publike, përveç se kur Komisioni e ka miratuar në një rast specifik mbi bazën e një kërkesë të argumentuar plotësisht nga Shqipëria. Komisioni e merr vendimin brenda tre muajsh nga marrja e kërkesës. Ky përjashtim nuk aplikohet për shpenzimet në infrastrukturë, përqasjen LEADER apo kapitelin njerëzor.

(5) Pa cenuar paragrafët (2) dhe (3), në rastin e investimeve:

- a) ndërtimi ose përmirësimi i pasurive të paluajtshme është i pranueshëm, deri në vlerën e tregut të aktivitetit, siç përcaktohet në nenin 11, pika 2, germa f) dhe në nenin 11, pika 3 dhe germa d);
- b) blerja e makinerive dhe pajisjeve të reja, përfshi softuerët kompjuterikë, është e pranueshme, deri në vlerën e tregut të aktivitetit, siç përcaktohet në nenin 11, pika 2, germa f) dhe në nenin 11, pika 3, germa d);
- c) **Kostot e përgjithshme të lidhura me projekte kolektive, që mund të përfshijnë gjithashtu studime, marketing dhe zhvillim të produkteve në fjalë dhe kostot e animacionit (të gjitha do të specifikohen në Listën e Shpenzimeve të Pranueshme (LEE)) dhe kostot e përgjithshme që lidhen me shpenzimet e përcaktuara në pikat a) dhe b) siç janë tarifat e arkitektëve, inxhinierëve dhe konsulencave të tjera dhe studimeve të fizibilitetit janë të pranueshme deri në tavanin prej 12% të kostove të përcaktuara në pikat a) dhe b) nën këto kushte;**
- i) shuma e pranueshme e kostove të përgjithshme nuk duhet të tejkalojë kostot e arsyeshme të përcaktuara, siç përcaktohet në nenin 11, pika 2, germa f) dhe në nenin 11, pika 3, germa d);
- ii) për projektet me shpenzime të pranueshme të investimeve të përcaktuara në pikat a) dhe b) prej mbi 3 milion EURO, kostot e përgatitjes së planit të biznesit nuk duhet të tejkalojnë 3% të shpenzimeve të pranueshme të këtyre investimeve;
- iii) për projektet me shpenzime të pranueshme të investimeve të përcaktuara në pikat a) dhe b) prej të paktën 1 milion EURO por jo më shumë se 3 milion EURO, kostot e përgatitjes së planit të biznesit nuk duhet të tejkalojnë 4% të shpenzimeve të pranueshme të këtyre investimeve;
- iv) për projektet me shpenzime të pranueshme të investimeve të përcaktuara në pikat a) dhe b) prej më pak se 1 milion EURO, kostot e përgatitjes së planit të biznesit nuk duhet të tejkalojnë 5% të shpenzimeve të pranueshme të këtyre investimeve.

Dispozitat e hollësishme në lidhje me shumën maksimale të pranueshme që parashikohet në këtë paragraf, përcaktohen në programin IPARD II mbi bazën e një vlerësimi të nivelit të kostove për masa të ngjashme në Shqipëri.

(6) Për qëllime të nenit 31, germa b) të MK-së, modifikime thelbësore të një projekti janë ato që rezultojnë në:

- a) ndërprerjen apo zhvendosjen e një aktiviteti prodhues jashtë zonës gjeografike të mbuluar prej programit IPARD II;
- b) ndryshim të pronësisë që i jep avantazh të padrejtë një firme apo organi publik;
- c) ndryshim thelbësor që prek natyrën, objektivat apo kushtet e zbatimit, që çojnë në cenimin e objektivave fillestarë.

Nëse një modifikim i tillë zbulohet nga Shqipëria, ky i fundit informon menjëherë Komisionin dhe fillon rikuperimin e kontributit IPARD II sipas nenit 50, pika 1 të kësaj Marrëveshjeje.

(7) ZKA-ja mban përgjegjësinë e përgjithshme dhe detyrimin për ligjshmërinë dhe rregullsinë e transaksioneve përkatëse, si dhe aplikon rregullimet financiar sipas nenit 42 të MK-së. Në rast se Komisioni vendos se shpenzimet e deklaruara nuk janë plotësisht në përputhje me Marrëveshjet dhe

veçanërisht me parimet e përcaktuara në këtë nen, vlerëson shumat që duhen përjashtuar nga financimi i BE-së sipas nenit 49 të kësaj Marrëveshjeje.

TITULLI 3: FINANCIMI DHE PAGESAT

Neni 34 Anulimi i fondeve të papërdorura

(1) Komisioni automatikisht anulon çdo pjesë të fondit buxhetor të akorduar për programin IPARD II që, deri më 31 dhjetor të vitit të tretë pas vitit buxhetor kur është akorduar, më poshtë e referuar si “n+3”, nuk është përdorur për qëllimin e parafinancimit sipas nenit 38 të Marrëveshjes apo për bërjen e pagesave të ndërmjetme sipas nenit 37 të kësaj Marrëveshjeje, ose për të cilën ZKA-ja - të cilit i janë dhënë detyra të zbatimit të buxhetit - nuk ka paraqitur kërkesë-pagesë që përfshin një deklaratë shpenzimesh të certifikuar sipas nenit 35, pika 1 të MK-së dhe nenit 37, pika 1 të kësaj Marrëveshjeje.

(2) Në rastet e justifikuara siç duhet, me pëlqimin e Komisionit, kjo periudhë prej tre vitesh e përcaktuar në paragrafin (1) mund të zgjerohet deri në pesë vite në Marrëveshjen e Financimit që parashikohet në nenin 3 të kësaj Marrëveshjeje.

(3) Jo më vonë se fundi i muajit mars të vitit aktual financiar, Komisioni informon Shqipërinë për çdo risk anulimi fondesh nisur nga informacioni i marrë prej Shqipërisë, sipas nenit 33, pika 3 të MK-së dhe mbi bazën e nevojës për marrjen e vendimeve për korrigjimin e kësaj situatë.

(4) Bazuar në kërkesë-pagesat që Shqipëria dorëzon sipas nenit 37, pika 4, geramat b) dhe c), Komisioni sërish informon Shqipërinë në kohën e duhur për çdo risk anulimi automatik fondesh.

(5) Pas marrjes së kërkesë-pagesës së përcaktuar në nenin 37, pika 4, geramat d), në janarin e vitit pas vitit n+3, Komisioni informon Shqipërinë për shumën që preket nga rregulli i anulimit automatik, mbi bazën e informacioni që ka në dispozicion Komisioni.

(6) Deri në fund të marsit të vitit pas vitit n+3, Komisioni i përcjell një letër Shqipërisë ku i kërkon të konfirmojë shumën që preket nga rregulli i anulimit automatik, ose të dërgojë brenda dy muajsh komente në lidhje me letrën bashkë me planin e financimit të rishikuar.

Neni 35 Plani i financimit për programin IPARD II

(1) Plani i financimit i programit IPARD II përcakton, në veçanti, shumën maksimale të kontributit të BE-së, ndarjen e tij për çdo vit, normat e bashkëfinancimit të zbatueshme për çdo masë dhe, për qëllime të monitorimit të Programimit, ndarjen sipas masave.

(2) Agjencia IPARD fillon kontraktimin dhe kryerjen e pagesave vetëm pasi programi IPARD II të miratohet nga Komisioni dhe pasi të hyjë në fuqi Marrëveshja e Financimit e përcaktuar në nenin 3, bashkë me dhënien e detyrave të zbatimit të buxhetit.

Neni 36 Pagimi i kontributit të BE-së

(1) Objekt i bashkëfinancimit nga BE-ja është vetëm asistenca e dhënë nga programi IPARD II sipas marrëveshjes dhe e paguar nga Agjencia IPARD.

(2) Në zbatim të dispozitave të çdo mase të programit dhe për opsionet me thjeshtim të kostove sipas pikave b), c) dhe d) dhe siç përcakton Agjencia IPARD para thirrjes për aplikime, pagesat që bën Komisioni nga kontributi i BE-së mbulojnë:

- a) kostot e pranueshme të paguara prej përfituesve;
- b) kostot e njësisë standard;
- c) shuma të plota që nuk tejkalojnë 100 000 EURO, për përfitues, për vit, të kontributit publik;
- d) financim me normë fikse, e përcaktuar nga aplikimi i një përqindjeje ndaj një apo disa kategori kostosh.

(3) Nëse ndihma jepet në bazë të opsioneve të kostove të thjeshtuara sipas paragrafëve (2) pikat b), c) dhe d) ose kostove shtesë dhe mosrealizim të të ardhurave, Shqipëria garanton që llogaritjet përkatëse janë të mjaftueshme dhe të sakta dhe të bëra paraprakisht mbi bazë të drejtë, të barabartë dhe të verifikueshme. Për këtë qëllim, duhet konfirmimi për mjaftueshmërinë dhe saktësinë e llogaritjeve nga një organ funksionalisht i pavarur nga autoritetet përgjegjëse për zbatimin e programit IPARD II dhe që zotëron ekspertizën e duhur. Për qëllime informimi, dokumentet përkatëse i vihen në dispozicion Komisionit para zbatimit të opsioneve të kostove të thjeshtuara.

(4) Pagesat e kontributit të BE-së nga Komisioni bëhen brenda kufijve të fondeve në dispozicion, sipas Marrëveshjes së Financimit të përmendur në nenin 3. Çdo pagesë autorizohet për kërkesë-pagesat më të vjetra që janë bërë për programin IPARD II.

(5) Totali i parafinancimit dhe i pagesave të ndërmjetme nuk duhet të tejkalojë 95% të kontributit të BE-së, siç parashikohet në tabelën e financimit të programit IPARD II.

(6) Nëse arrihet tavan i përcaktuar në paragrafin (5), ZKA-ja vazhdon t'i përcjellë Komisionit kërkesë-pagesat bashkë me deklaratën e shpenzimeve të certifikuar sipas nenit 37, si edhe informacion mbi shumat e mbuluara.

(7) Shpenzimet e paguara nga përfituesit duhet të mbështeten me faturat përkatëse, ose dokumente kontabël që vërtetojnë pagesën. Nëse asistenca nuk është funksion i shpenzimeve, mund të pranohen dokumente të tjera të përshtatshme që specifikohen në programin IPARD II. Në çdo rast, shpenzimet duhet të certifikohen prej ZKA-së.

NENI 37 KËRKESË-PAGESAT NGA SHQIPËRIA

(1) Kërkesë-pagesat për programin IPARD II bëhen nga ZKA-ja. Këto kërkesa duhet të kenë deklaratat e shpenzimeve të certifikuara, siç përcakton Klauzola 2, pika 3 e Shtojcës A të MK-së dhe mbulojnë, për çdo masë të programit IPARD II, shumën e pranueshme të shpenzimeve publike për të cilën Agjencia IPARD ka paguar kontributin përkatës të BE-së gjatë periudhës referuese.

(2) Kërkesë-pagesat hartohen sipas modelit në Shtojcën 5. Ato duhet të jenë të firmosura dhe të certifikuara, dhe ZKA-ja ia përcjell Komisionit për llogari të Shqipërisë, duke i dërguar kopje edhe Autoritetit Auditues.

(3) Në mbyllje të programit, ZKA-ja përgatit një deklaratë përfundimtare të shpenzimeve.

(4) Sapo përmbushen kushtet e nenit 35, pika 2, Shqipëria i dorëzon Komisionit kërkesë-pagesat e veta brenda afateve të mëposhtme:

- a) deri maksimumi më 30 prill, në rastin e shpenzimeve në periudhën 1 janar – 31 mars;
- b) deri maksimumi më 31 korrik, në rastin e shpenzimeve në periudhën 1 prill – 30 qershor;
- c) deri maksimumi më 31 tetor, në rastin e shpenzimeve në periudhën 1 korrik – 30 shtator;
- d) deri maksimumi më 31 janar, në rastin e shpenzimeve në periudhën 1 tetor – 31 dhjetor.

Shqipëria mund të modifikojë të dhënat e deklaruara në kërkesë-pagesa në deklaratën vjetore të shpenzimeve që dorëzohet deri më 15 shkurt të vitit financiar pas vitit në të cilin është bërë shpenzimi. Në raste të justifikuara siç duhet, Komisioni mund të lejojë Shqipërinë që, në deklaratën përfundimtare të shpenzimeve, të deklarojë shpenzime nga vite financiare të mëparshme, sipas paragrafit (3). Shpenzime nga vite financiare të mëparshme duhet të shoqërohen me një opinion dhe raportin e Autoritetit Auditues dhe përfshirja e tyre në deklaratën përfundimtare nuk cenon pranimin e vendimeve për llogaritë, në zbatim të neneve 48 dhe 49.

Kërkesat dërgohen edhe për rastet kur nuk kërkohet rimbursim.

(5) Shqipëria duhet të japë informacion shtesë kur ka mosmarrëveshje, apo diferenca në interpretim apo në lidhje me kërkesë-pagesat për një periudhë referuese, që rezultojnë veçanërisht nga mospërcjellja e informacionit të kërkuar në Marrëveshjet dhe këto kërkojnë kontrolle shtesë. Ky informacion jepet në zbatim të nenit 33 të MK-së dhe nenet 38 dhe 40 të Marrëveshjes.

Afati për pagesën i përcaktuar në paragrafin (6) mundet, në raste të tilla, të ndërpritet për të gjithë apo një pjesë të shumës që kërkohet rimbursim, dhe kjo ndërprerje përfshin periudhën nga data kur është dërguar kërkesë për informacion deri në marrjen e informacionit të kërkuar.

Nëse nuk gjendet një zgjidhje gjatë këtij afati, Komisioni mund të ndërpresë apo të pezullojë pagesat në zbatim të neneve 39 dhe 40 të MK-së.

(6) Pagesat e ndërmjetme bëhen prej Komisionit brenda 90 ditësh nga regjistrimi i kërkesë-pagesës për të cilën janë përmbushur kërkesat e parashikuara në nenin 35 të MK-së, pa cenuar vendimet e përcaktuara në nenet 48 dhe 49 të kësaj Marrëveshjeje, me kusht që:

- a) shpenzimet e deklaruara të jenë të pranueshme për financim nga BE-ja, sipas nenit 33 të kësaj Marrëveshjeje;
- b) kontrollet në nenin 41 të kësaj Marrëveshjeje nuk kanë konstatuar ndonjë problem;
- c) nuk është vendosur ndërprerje apo pezullim i pagesave në lidhje me masa që janë objekt i aplikimit në fjalë;
- d) ka fonde në dispozicion.

Neni 38 Parafinancimi

(1) Pagesat e parafinancimit të përcaktuara në nenin 34 të MK-së mund të arrijnë në 30% të kontributit të BE-së për tre vitet më të fundit të programit IPARD II, siç parashikon Marrëveshja e Financimit. Parafinancimi mund të paguhet në dy apo më shumë këste, me kusht që të ketë fonde buxhetore në dispozicion.

(2) Komisioni bën një pagesë fillestare parafinancimi, si këst i parë, që është të paktën sa 50% e shumës së përcaktuar në paragrafin (1).

Këste shtesë mund të paguhet mbi bazën e kërkesës së Shqipërisë, në zbatim të kërkesave që parashikojnë paragrafët (1) dhe(4).

(3) Nëse pagesat e parafinancimit të parashikuara në paragrafin (1) mund të rriten, nëse nuk janë të mjaftueshme për të garantuar pagimin në kohë të kërkesë-pagesave të përfituesve. Kjo rritje bëhet deri në shumën e nevojshme për këtë qëllim. Ajo bazohet në shumën e shpenzimeve të vërtetuara që kanë bërë përfituesit, por që nuk janë shlyer akoma për shkak të mbarimit të fondeve të BE-së në llogarinë IPARD në euro. Sidoqoftë, shuma kumulative e pagesave për parafinancimit nuk duhet të tejkalojë 30% të kontributit të BE-së për tre vitet më të fundit të përcaktuara prej Marrëveshjes së Financimit.

(4) Shuma totale e paguar si parafinancim i rimbursohet Komisionit, nëse nuk dorëzohet asnjë kërkesë-pagesë për programin IPARD II brenda 15 muajsh nga data kur Komisioni ka bërë të parën pagesë të parafinancimit. Kontributi i BE-së për programin IPARD II nuk cenohet nga rimbursimi i tillë.

Neni 39 Llogaritja e shumës që duhet të paguhet

(1) Kontributi i BE-së që paguhet në lidhje me shpenzimet publike të pranueshme të deklaruara për secilën masë dhe për çdo periudhë referuese llogaritet në bazë të planit të financimit në fuqi në ditën e parë të asaj periudhe.

(2) Shumat e kontributit të BE-së që rikuperohen prej përfituesve në kuadrin e programit IPARD II gjatë secilës periudhë referuese dhe borxhet që nuk janë mbledhur brenda dy vitesh nga regjistrimi i tyre në librin kontabël, siç parashikon neni 47, pika 6 e kësaj Marrëveshjeje dhe Klauzola 4(3)(b)(ix) e Shtojcës A të MK-së, zbriten nga shuma që duhet të paguajë Komisioni në kërkesë-pagesën për atë periudhë, në zbatim të nenit 50 të kësaj Marrëveshjeje.

(3) Pa cenuar tavanin 95% siç parashikohet në nenin 36, pika 5, kur totali i shpenzimeve tejkalon totalin e programuar për një masë të caktuar, paguhet maksimumi i shumës që është programuar për atë masë në planin e financimit në fuqi. Shpenzimet e përjashtuara si rezultat i kësaj, mund të merren parasysh në një kërkesë-pagesë pasuese, me kusht që Shqipëria të dorëzojë pranë Komisionit një plan financimi të modifikuar dhe ky i fundit ta ketë pranuar.

Neni 40 Pagimi i bilancit përfundimtar

- (1) Për pagimin e bilancit përfundimtar të përcaktuar në nenin 37 të MK-së, zbatohet afati i përcaktuar në nenin 34, pika 2 të kësaj Marrëveshjeje, siç parashikon Marrëveshja e Financimit.
- (2) Pagimi i bilancit përfundimtar nuk cenon miratimin e vendimeve pasuese në zbatim të nenit 49.
- (3) Pagimi nuk cenon as ndjekjen e dispozitave të nenit 41, pika 4, nenit 44 dhe nenit 50.
- (4) Pas dërgimit të kërkesë-pagesës së fundit Komisionit, Shqipëria nuk mund të bëjë më transaksione financiare me llogarinë IPARD në euro. Shqipëria garanton respektimin e kërkesave të përcaktuara në nenin 37, pika 1 të MK-së, deri në përmbushjen e kërkesave të parashtruara në nenin 44 të Marrëveshjes. Për sa i përket nenit 50 të kësaj Marrëveshjeje, i jepet informacion Komisionit kurdo që shumatat e rikuperuara regjistrohen në llogaritë kombëtare.
- (5) Shqipëria ngre një sistem i mundëson ndjekjen e zbatimit të kërkesave të paragrafit (4). Shqipëria identifikon organin përgjegjës dhe informon Komisionin për modalitetet praktike në lidhje me transferimin e përgjegjësve këtij organi.

Neni 41   Pagesat që iu bëhen përfituesve

- (1) Shqipëria garanton që pagesat iu bëhen përfituesve:
  - a) në monedhën kombëtare dhe përmes llogarisë IPARD në euro. Si rregull, urdhër-pagesat apo çdo dokument tjetër që vërteton se përfituesi(t) apo të autorizuarit e tij/e tyre lëshohen brenda tre ditëve pune të kësaj debie;
  - b) bazuar në deklaratat e shpenzimeve që përfituesi ka bërë dhe të evidentuara me fatura origjinale. Nëse asistenca nuk është funksion i shpenzimeve, mund të pranohen dokumente të tjera të përshtatshme që specifikohen në programin IPARD II.
- (2) Shpenzimet janë të pranueshme kur përmbushin kërkesat e nenit 33, pika 1.
- (3) Pagesat bëhen me transfertë bankare te llogaria në emër të përfituesit. Pagesat për përfituesit nuk mund të konfiskohen, bllokohen ose rregullohen në asnjë mënyrë në vend të detyrimit të borxhit të një marrësit. **Agjencia IPARD mund që/ edhe të vendos pezullimin e pagesave, për çdo shumë të mbuluar nga përfituesi që lidhen me asistencën financiare në kuadër të Instrumentit për Asistencën e Para-Anëtarësimin.**
- (4) Nëse Agjencia IPARD merr fatura origjinale dhe dokumente të tjera të përcaktuara në paragrafin (1), pika b) por nuk i mban ato, Agjencia IPARD sigurohet që të mbajë kopjet dhe që origjinalet do të vihen në dispozicion për qëllime auditi dhe inspektimi.
- (5) ZKA-ja dhe Agjencia IPARD garantojnë që totali i shpenzimeve publike të të gjitha organeve publike të Shqipërisë për çdo masë dhe projekt të jenë të identifikueshme në llogaritë kontabël të Agjencisë IPARD.
- (6) Agjencia IPARD ruan të dhënat për secilën pagesë ku duhet të ketë informacion të paktën mbi:
  - a) shumën në monedhën kombëtare;

b) shumën e barasvlershme në euro.

(7) Raporti i kontributit të BE-së dhe kontributit kombëtar ndaj shpenzimeve publike, si edhe i totalit të shpenzimeve publike ndaj totalit të shpenzimeve të pranueshme, llogaritet në monedhën kombëtare.

(8) ZKA-ja dhe Agjencia IPARD garantojnë se çdo shumë që është paguar më tepër sesa duhet dhe që është përfshirë në deklaratat e shpenzimeve të certifikuara sipas nenit 37, të transferohen brenda dhjetë ditë pune në llogarinë IPARD në Euro dhe të zbriten nga kërkesë-pagesa e radhës që i dorëzohet Komisionit.

(9) ZKA-ja dhe Agjencia IPARD garantojnë trajtimin në kohë të kërkesë-pagesave që marrin prej përfituesve. Në rastet kur intervali ndërmjet marrjes së kërkesë-pagesës dhe nxjerrjes së urdhër-pagesës tejkalon 6 muaj, bashkëfinancimi i BE-së mund të reduktohet sipas këtyre rregullave:

- a) nëse shpenzimet e kryera pas afatit janë jo më shumë se 5 % të shpenzimeve të kryera para afatit, nuk bëhen reduktimi, pavarësisht se sa muaj është vonesa;
- b) kur shpenzimet e kryera pas afatit janë më shumë se 5 % të shpenzimeve të kryera para afatit, të gjitha shpenzimet e mëtejshme të kryera me vonesë deri në:
  - i) një muaj, reduktohen me 10%;
  - ii) dy muaj, reduktohen me 25%;
  - iii) tre muaj, reduktohen me 45%;
  - iv) katër muaj, reduktohen me 70%;
  - v) pesë muaj ose më shumë, reduktohen me 100%.

Për qëllime të këtij paragrafi, marrja e kërkesë-pagesës konsiderohet data kur kërkesë-pagesa e bërë prej përfituesit merret nga shërbimet përkatëse të Shqipërisë, pavarësisht nëse kërkesë-pagesave, në momentin e marrjes, ka të gjithë dokumentet mbështetëse të nevojshme për bërjen e pagesave. Agjencia IPARD miraton procedurat që garantojnë se dokumentet e munguara të merren prej përfituesve në kohë për pagesën që bëhet në zbatim të nënparagrafit të parë.

Komisioni mund të aplikojë shkallë kohore të ndryshme dhe/ose reduktime më të ulëta apo zero, nëse për masa të caktuara konstatohen kushte menaxhimi të jashtëzakonshme, apo nëse Shqipëria jep justifikime të mirë-bazuara. Vonesat e përfituesve në dorëzimin e dokumenteve që mungojnë në kërkesë-pagesë nuk konsiderohet justifikim i mirë-bazuar. Shqipëria parashikon dispozitat e përshtatshme në kontratat e nënshkruara me përfituesit, ku të përcaktohen afatet e përshtatshme për dorëzimin e dokumenteve që mungojnë.

Para marrjes së vendimit, Komisioni informon Shqipërinë, duke i mundësuar që të japë argumentet e veta brenda 10 ditësh pune. Komisioni informon Shqipërinë për vendimin përfundimtar që ka marrë, ku shpreh arsyetimin mbi të cilin është bazuar vendimi.

Për çdo shpenzim të kryer pas afateve, Shqipëria i dorëzon Komisionit një justifikim të hollësishëm të vonesës, evidenca të shkruara për të mbështetur këtë justifikim, si edhe një demonstrim të marrëdhënies së drejtpërdrejtë ndërmjet justifikimit dhe shpenzimit përkatës të kryer pas afatit.

(10) Gjatë marrjes së vendimit për anulimin e plotë apo të pjesshëm të kontributit të BE-së, ZKA-ja dhe Agjencia IPARD mbajnë parasysht natyrën e parregullsisë, sa e rëndë është ajo si edhe humbjen financiare që i është shkaktuar kontributit të BE-së.

Neni 42   Kursi i këmbimit dhe interesat

(1) Shqipëria garanton që kursi i këmbimit ndërmjet euros dhe monedhës kombëtare të regjistruar në kontabilitet është kursi kontabël mujor i euros i përcaktuar prej Komisionit për Shqipërinë në muajin gjatë të cilit shpenzimi është regjistruar në kontabilitetin e strukturës operuese. Megjithatë, rregullat e mëposhtme janë të zbatueshme:

- a) për pagesat e Agjencisë IPARD, data e treguar në kontabilitet është data kur urdhër-pagesa i është lëshuar përfituesit;
- b) për pagesat më tepër sesa duhet nga Agjencia IPARD siç parashikon neni 41, pika 8, norma e muajit që i paraprin muajit gjatë të cilit është vënë re fillimisht se është paguar më shumë;
- c) për borxhe ende të parikuperuara, si edhe borxhe që nuk janë shlyer brenda dy viteve nga regjistrimi i librit kontabël të debitorëve sipas nenit 50, norma e muajit që i paraprin muajit gjatë të cilit është vënë re borxhi fillimisht;
- d) për shumat e fiksuara nga auditi i llogarive dhe/ose vendimet për audit konformiteti, norma e muajit që i paraprin muajit në të cilën është marrë Vendimi;
- e) për borxhet dhe interesin e rikuperuar sipas nenit 50, norma e muajit që i paraprin muajit gjatë të cilit është rikuperuar borxhi;
- f) për shuma të parregullta të rikuperuara sipas nenit 51 të MK-së, norma e muajit që i paraprin muajit në të cilën është rikuperuar shuma;
- g) për interesat e fituara në llogaritë e Fondit Kombëtar dhe të Agjencisë IPARD, norma e muajit kur është interesi është kredituar në llogaritë, që duhet të jetë të paktën mujore.
- h) për kufijtë e shkruara në Euro në programin IPARD II për çdo masë, kursi i këmbimit për konvertimin midis Euros dhe monedhës kombëtare do të jetë norma mujore e kontabilitetit të Euros të përcaktuar nga Komisioni për Shqipërinë për muajin paraprak muaji të cilit është bërë thirrja për aplikim.

Pikat (a) deri (h) janë të zbatueshme edhe për rastet e parashikuara në nenin 33, pika 8 të MK-së.

(2) Nëse norma për një muaj nuk publikohet, përdoret norma për muajin më të fundit për të cilin është publikuar.

(3) Nëse nuk respektohen afatet që përcaktojnë Vendimet e marra sipas neneve 48 dhe 49, çdo shumë e prapambetur gjeneron interes me normën e barabartë me atë të Euriborit për depozitat tremujore të publikuara nga Banka Qendrore Europiane plus 1.5 pikë përqindje. Si normë merret mesatarja mujore e muajit në të cilën janë marrë këto Vendime.

(4) Çfarëdo interesi i gjeneruar nga llogaria IPARD në Euro i përket Shqipërisë. Interesat e gjeneruara nga financimi i programit IPARD II prej BE-së i bashkëngjiten ekskluzivisht programit IPARD II dhe konsiderohen burim për Shqipërinë në formën e kontributit publik kombëtar dhe i deklarohen Komisionit në momentin e mbylljes së programit IPARD II. Në momentin e mbylljes së

Programit, çdo interes që nuk është harxhuar në formën e kontributit publik kombëtar i kthehet Komisionit.

TITULLI 4 MBYLLJA E PROGRAMIT

Neni 43 Mbyllja e programit IPARD II

(1) Përveç kërkesave minimale për pagimin e bilancit përfundimtar të parashikuara në nenin 37, pika 1 të MK-së, programi IPARD II konsiderohet i mbyllur për qëllimet e nenit 48 të MK-së, sapo përmbushet një nga kushtet e mëposhtme:

- a) bazuar në pranimin e llogarive të vitit të fundit në fjalë dhe të totalit të viteve të zbatimit të IPARD II, pagimi i bilancit përfundimtar ose lëshimi i një urdhri rikuperimi prej Komisionit;
- b) Komisioni anulon fondet;
- c) mbyllet libri kontabël i debitorëve përcaktuar në Klauzolën 4(3)(b)(ix) të Shtojcës A të MK-së dhe nenin 47, pika 6 dhe nenit 50, pika 6 të kësaj Marrëveshjeje.

(2) Mbyllja e programit IPARD II nuk prek detyrimet e Shqipërisë të përcaktuara në nenin 41, pika 9 dhe në nenin 50, dhe as detyrimin për të ruajtur dokumentet, sipas nenit 44, dhe nuk cenon një vendim pasues sipas nenit 49.

Neni 44 Ruajtja e dokumenteve

(1) Agjencia IPARD dhe Fondi Kombëtar garantojnë se nëse nuk i ruajnë vetë dokumentet e përcaktuara në nenin 49 të MK-së, ato të mbahen në dispozicion të Komisionit për periudhën e referuar në atë nen. Në rastin e situatave të parashikuara në nenin 43 të MK-së, dokumentet mbështetëse që parashikon neni 49 i MK-së mbahen në dispozicion të Komisionit për të paktën shtatë vite pas vitit kur shumat janë rikuperuar plotësisht prej përfituesve dhe janë kredituar në programin IPARD II, apo në të cilin pasojat financiare të mosrikuperimit shprehen në nenin 50 të kësaj Marrëveshjeje.

(2) Në rastin e procedurës së verifikimit të konformitetit që parashikon neni 49 i Marrëveshjes, dokumentet mbështetëse të përcaktuara në paragrafin 1 mbahen në dispozicion të Komisionit për të paktën një vit pas mbylljes së procedurës, ose, nëse vendimi i konformitetit është objekt procedimi gjyqësor, për të paktën një vit nga mbyllja e këtij procedimi.

TITULLI 5: KORRIGJIMET FINANCIARE SI DHE SHQYRTIMI E PRANIMI I LLOGARIVE

Neni 45 Përmbajtja e llogarive vjetore

Llogaritë vjetore, që përbëhen nga raportet financiare vjetore dhe deklarata të përcaktuara në nenin 59, pika 2, germa a) e MK-së, përfshijnë:

- a) të ardhurat dhe shpenzimet e programit IPARD II, ku jepen shpenzimet dhe të ardhurat e BE-së, kombëtare dhe totale të përmbledhura sipas masës, të paraqitura me bazë vjetore dhe të dorëzuara përmes Formularit D 2, sipas Shtojcës 6 të kësaj Marrëveshjeje;
- b) tabelat e diferencave të programit IPARD II sipas masave, ndërmjet shpenzimeve dhe të ardhurave të deklaruar në llogaritë vjetore, si dhe ato të deklaruar për të njëjtën periudhë në dokumentet që parashikon neni 37 i Marrëveshjes, shoqëruar me një shpjegim për çdo diferencë;
- c) tabela e shumave që do të rikuperohen në fund të vitit financiar (libri kontabël i debitorëve);
- d) listën e të gjitha pagesave të bëra në vitin financiar, sipas Shtojcës 9 të kësaj Marrëveshjeje.

Neni 46 Përcjellja e informacionit të nevojshëm për shqyrtimin dhe pranimin e llogarive

(1) Për qëllimin e shqyrtimit dhe pranimin të llogarive sipas nenit 36 të MK-së, ZKA-ja i dërgon Komisionit:

- a) raportet financiare vjetore dhe deklaratat e përcaktuara në nenin 45 të kësaj Marrëveshjeje, bashkë me ndonjë raport të autoriteteve që veprojnë nën delegim prej strukturave, autoriteteve dhe organeve përkatëse sipas nenit 19, pika 1 dhe 2 të MK-së;
- b) deklaratën e menaxhimit nga ZKA-ja sipas nenit 59, pika 2, germa b) e MK-së, përfshi një përmbledhje të raporteve sipas nenit 59, pika 2, germa c) e MK-së.

(2) Dokumentet e përmendura në pikat a) dhe b) duhet të kenë firmë dhe datë dhe të jenë të certifikuar, si edhe t'i përcillen Komisionit nga ZKA-ja në emër të Shqipërisë, sipas nenit 59, pika 2 të MK-së, duke i dërguar kopje Autoritetit Auditues. Dokumentet dërgohen në një pako të vetme bashkë me një kopje elektronike, në përputhje me formatin dhe sipas kushteve të përcaktuara prej Komisionit.

(3) Opinionet dhe raportet e Autoritetit Auditues duhet të kenë firmë dhe datë dhe t'i përcillen Komisionit sipas nenit 59, pika 3 të MK-së, duke i dërguar kopje Autoritetit Auditues. Dokumentet dërgohen në një pako të vetme bashkë me një kopje elektronike, në përputhje me formatin dhe sipas kushteve të përcaktuara prej Komisionit.

(4) Me kërkesë të Komisionit apo me nismë të ZKA-së, informacioni shtesë për shqyrtimin dhe pranimin e llogarive i përcillet Komisionit brenda afatit të përcaktuar prej Komisionit, duke pasur parasysh volumin e punës që kërkon mundësimi i atij informacioni. Në mungesë të informacionit, Komisioni mund të shqyrtojë dhe të pranojë llogaritë mbi bazën e informacionit që ka në dispozicion.

Neni 47 Forma dhe përmbajtja e informacionit kontabël

(1) Forma dhe përmbajtja e informacionit kontabël referuar në nenin 46, pika 1, germa a) përcaktohet mbi bazën e parimeve kontabël të pranuar ndërkombëtarisht dhe garantojnë që totali i shpenzimeve publike të të gjitha organeve publike të Shqipërisë për çdo masë dhe projekt në kuadrin e Programit IPA II të jenë të identifikueshme në librat dhe të dhënat e Fondit Kombëtar dhe të Agjencisë IPARD me anë të një kodi kontabël atë mjaftueshëm.

(2) Shqipëria duhet të japë informacion shtesë kur ka mosmarrëveshje, apo diferenca në interpretim apo përputhshmëri në lidhje me dokumentet dhe informacionin kontabël të referuar në paragrafin (1) për një periudhë referuese, që rezultojnë veçanërisht nga mospërcjellja e informacionit të kërkuar në këtë Marrëveshje, dhe këto kërkojnë kontrolle shtesë.

(3) Nëse pagesat që duhen bërë në kuadrin e programit IPARD II pengohen nga pretendime financiare ndaj përfituesit, ato konsiderohen të kryera në tërësinë e tyre:

- a) në datën e pagimit të shumës që ende i takon përfituesit, nëse pretendimi është më pak sesa shpenzimi i paguar;
- b) në datën e pagimit të shpenzimit, nëse ky i fundit është më pak ose i barabartë me pretendimin.

(4) Komisioni e përdor informacionin kontabël vetëm për këto dy qëllime:

- a) kryerjen e funksioneve të veta në kuadrin e shqyrtimit dhe pranimit të llogarive apo verifikimit të konformitetit;
- b) monitorimin e zhvillimeve dhe dhënien e parashikimeve në sektorin e bujqësisë;

Të drejtë aksesi në këtë informacion kanë Gjykata Europiane e Auditëve dhe Zyra Europiane Anti-Mashtrim (OLAF).

(5) Urdhër-pagesat të paekzekutuara dhe pagesat që i janë debituar llogarisë dhe pastaj janë rikredituar zbriten, sipas Formularit D2 të Shtojcës 6, nga shpenzimet në lidhje me muajin kur Agjencia IPARD ka raportuar mosekzekutimin apo anulimin.

(6) Shqipëria ngre një sistem, për programin IPARD II, për njohjen e të gjitha shumave dhe për regjistrimin në librin kontabël të debitorëve të të gjitha borxheve të tilla, duke përfshirë parregullsitë para marrjes së tyre. Pa cenuar nenin 41, pika 5 apo ndonjë dispozitë kombëtare në lidhje me rikuperimin e borxheve, çfarëdo kontributi financiar që i ngarkohet BE-së në lidhje me këto shuma, duke përfshirë parregullsi, fshihen në fund të vitit të dytë pas regjistrimit të tij në librin kontabël të debitorëve dhe pasi zbritet nga kërkesë-pagesa e radhës, sipas nenit 39, pika 2. Agjencia IPARD dhe Fondi Kombëtar garantojnë që shumat e rikuperuara të kreditohen në llogarinë IPARD në Euro brenda tre ditëve pune nga data e rikuperimit.

Neni 48   Procedura e shqyrtimit dhe miratimit të llogarive

(1) Vendimi për pranimin e llogarive konfirmon se raportet financiare vjetore dhe deklaratat e referuara në nenin 45, geramat a) dhe c) të përfshira në llogaritë vjetore janë të plota, të sakta dhe të vërteta. Vendimi nuk cenon miratimin e ndonjë vendimi pasues për verifikimin e konformitetit, sipas nenit 49. Vendimi për pranimin e llogarive mbulon edhe bilancin e llogarisë IPARD në euro.

(2) Komisioni i komunikon Shqipërisë rezultatet e analizës që i ka bërë informacionit që i është vënë në dispozicion, bashkë me ndonjë ndryshim që propozon, jo më vonë se 15 korriku pas fundit të vitit financiar.

(3) Shuma e cila, si rezultat i vendimit për pranimin e llogarive, që mund të rikuperohet apo paguhet nga Shqipëria, përcaktohet duke zbritur pagesat e ndërmjetme të vitit financiar në fjalë nga shpenzimet e njohura për të njëjtin vit, sipas paragrafit (1). Kjo shumë zbritet prej Komisionit ose i shtohet pagesës së ndërmjetme pasuese apo pagesës përfundimtare.

(4) Nëse shuma e zbritshme në bazë të një vendimi për miratim llogarish tejkalon nivelin e pagesave të mundshme pasuese, ZKA-ja garanton që shuma e pambuluar prej bilancit t'i kreditohet Komisionit në Euro brenda dy muajsh nga njoftimi i atij vendimi. Megjithatë, Komisioni mundet të vendosë, rast pas rasti, që çdo shumë që i takon t'i kreditohet ta zbresë nga pagesat që duhet t'i bëjë Shqipërisë në kuadrin e ndonjë instrumenti të BE-së.

(5) Ky nen zbatohet *mutatis mutandis* për pagesat e parafinancimit sipas kuptimit të nenit 38.

(6) Neni 84 i MK-së nuk zbatohet për verifikimin financiar.

Neni 49 Verifikimi i konformitetit

(1) Nëse Komisioni konstaton se shpenzimet në kuadrin e programit IPARD II janë bërë në shkelje të rregullave të zbatueshme, vendos se cilat shuma të përjashtohen nga financimi i BE-së.

(2) Komisioni vlerëson shumat që do të përjashtohen duke gjykuar se sa e rëndë është shkelja e moskonformitetit të regjistruar. Komisioni mban parasysh natyrën e shkeljes, sa e rëndë është ajo dhe dëmin financiar që i është shkaktuar BE-së.

(3) Nëse, si rezultat i një hetimi, Komisioni gjykon se shpenzimi nuk është kryer në përputhje me rregullat e zbatueshme, ia komunikon gjetjet e veta ZKA-së dhe i përcakton masat korrigjuese të nevojshme për të garantuar respektimin e tyre në të ardhmen.

Komunikimi do t'i referohet këtij neni. ZKA-ja kthen përgjigje brenda dy muajve nga marrja e komunikimit, duke i dërguar kopje Autoritetit Auditues, dhe Komisioni mund të modifikojë qëndrimin e vet si rrjedhojë e kësaj. Në raste të justifikuara siç duhet, Komisioni mund të pranojë të zgjatë periudhën e kthimit të përgjigjes.

Pas skadimit të afatit për kthimin e përgjigjes, Komisioni mund të kërkojë informacion shtesë dhe, kur është e nevojshme, të thërrasë takim dypalësh.

(4) Brenda dy muajve nga data e marrjes së kërkesës për informacion shtesë apo minutat e takimit dypalësh të referuar në nënparagrafin e tretë të paragrafit (3), ZKA-ja përcjell çdo informacion të kërkuar gjatë takimit apo ndonjë informacion tjetër që e konsideron të dobishëm për shqyrtimin në vazhdim.

Në raste të justifikuara siç duhet dhe me kërkesë të argumentuar prej ZKA-së, Komisioni mund të autorizojë zgjatjen e periudhës së përcaktuar në nënparagrafin e parë. Kërkesa i drejtohet Komisionit, me kopje për Autoritetin Auditues, para skadimit të asaj periudhe.

Pas skadimit të periudhës së referuar në nënparagrafin e parë, Komisioni ia përcjell formalisht konkluzionet ZKA-së, me një kopje për Autoritetin Auditues, mbi bazën e informacionit të marrë në

kuadrin e procedurës së verifikimit të konformitetit. Aty Komisioni vlerëson shpenzimet që parashikon të përjashtojë nga financimi i BE-së. Nëse Komisioni propozon korrigjim financiar, ZKA-së i jepet mundësia të japë një vlerësim të ndikimit financiar aktual të parregullsisë. Vlerësimi i përcillet Komisionit brenda dy muajve nga data e marrjes së propozimit të Komisionit për korrigjim financiar. Në raste të justifikuara siç duhet, Komisioni mund të bjerë dakord për të zgjatuar periudhën e kthimit të përgjigjes.

(5) ZKA-ja informon Komisionin, me një kopje për Autoritetin Auditues, për masat korrigjuese që ka ndërmarrë për të garantuar respektimin e rregullave të zbatueshme dhe datën efektive të zbatimit të tyre.

(6) Komisioni mund ta ndërpresë procedurën në çdo moment, pa pasoja financiare për Shqipërinë, nëse pret që efekti financiar i mundshëm nga mosrespektimi i konstatuar nga hulumtimi i referuar në paragrafin (1) nuk tejkalon 10 000 EURO dhe 2% të shpenzimeve përkatëse apo të shumave që do të rikupërohen.

(7) Komisioni bën zbritjen nga financimi i BE-së prej pagesës së ndërmjetme të radhës apo prej pagesës përfundimtare. Megjithatë, Komisioni mund të vendosë një datë tjetër për zbritjet, me kërkesë të Shqipërisë apo kur e kërkon materialiteti i zbritjes.

(8) Në zbatim të nenit 45, pika 1 të MK-së, zbritjet e bëra prej Komisionit nuk i akordohen sërish programit IPARD II.

(9) Neni 84 i MK-së nuk zbatohet për verifikimin e konformitetit.

Neni 50 Rikuperimi i fondeve

(1) Rregullimet financiare dhe ripërdorimi i kontributit të BE-së ndërmerren nga ZKA-ja dhe i nënshtrohen kushteve të mëposhtme:

- a) kur zbulohen parregullsi, ZKA-ja e shtrin hulumtimin në të gjitha operacionet që mund të jenë prekur nga këto parregullsi;
- b) ZKA-ja njofton Komisionin për rregullimet përkatëse, me një kopje për Autoritetin Auditues;
- c) Shumat e kontributit të BE-së që anulohen dhe shumat e rikuperuara i akordohen sërish programit IPARD II sipas nenit 45, pika 2 e MK-së.

(2) Nëse llogaritë vjetore janë dërguar, siç parashikohet në nenin 46, ZKA-ja i përcjell Komisionit, me kopje për Autoritetin Auditues, një raport përmbledhës mbi procedurat e rikuperimit të ndërmarra në përgjigje të parregullsisë. Raporti duhet të japë ndarjen e shumave ende të parikuperuara, sipas procedimit administrativ dhe/ose gjyqësor, si dhe sipas vitit kur parregullsia është konstatuar në rrugë administrative apo gjyqësore. Çdo interes i rikuperuar nga Shqipëria që i takon programit IPARD II në lidhje me borxhet e rikuperuara, regjistrohesh në llogaritë e Shqipërisë.

(3) Nëse Agjencia IPARD nuk arrin të rikuperojë kontributin e BE-së prej përfituesve brenda dy viteve nga regjistrimi në librin kontabël të debitorëve, ZKA-ja e rimburson te buxheti i BE-së. Kur

është e mundur, Komisioni zbrit shumën e rikuperuar nga pagesa e ndërmjetme e radhës apo pagesa përfundimtare që i bën Përfituesit IPA II. Shqipëria garanton që çdo shumë e rikuperuar të kreditohet në llogarinë IPARD në euro brenda tre ditë pune nga data e rikuperimit.

(4) Shqipëria garanton që çdo shumë që do të rikuperohet prej përfituesve sipas nenit 51 të MK-së përcaktohet duke mbajtur parasysh natyrën e parregullsisë, sa e rëndë është ajo si edhe humbjen financiare që i është shkaktuar kontributit të BE-së, që pastaj regjistrohen në kohë në librin kontabël të debitorëve. Nëse Komisioni konstaton se regjistrimi me vonesë i borxheve ka rezultuar në fshirje të një sasive më të vogël të borxheve sipas paragrafit (3), përcakton korrigjimin financiar që duhet të aplikohet në bazë të nenit 49 të kësaj Marrëveshjeje.

(5) Kur ka qenë e mundur të ndikojnë në rikuperimin e përmendur në paragrafin (1), kur totali i kombinuar i deklaratave të shpenzimeve tejkalon kufirin prej 95%, siç parashikohet në nenin 36 (5) të kësaj Marrëveshjeje apo pas pagesës përfundimtare nga Bashkimi për programin IPARD II është bërë, ZKA duhet të kthejë shumat rikthehet në buxhetin e Bashkimit, në përputhje me procedurat e parashikuara në nenin 46 të MK-së.

(5) ZKA-ja rimbursion shumat e rikuperuara në buxhetin e BE-së, sipas procedurës së përcaktuar në nenin 46 të MK-së, nëse ka qenë e mundur të kryhet rikuperimi i referuar në paragrafin 1 kur totali i deklaratave dhe shpenzimeve ka tejkaluar tavanin prej 95%, siç parashikon neni 36, pika 5 e kësaj Marrëveshjeje, ose pasi BE-ja ka kryer pagesën përfundimtare për programin IPARD II.

(6) Çdo kontribut i BE-së për programin IPARD II që nuk është rikuperuar deri në datën e mbylljen përfundimtare siç parashikon neni 48, pika 1 e MF-së dhe neni 43 i kësaj Marrëveshjeje, fshihet nga libri kontabël i debitorëve dhe shuma përkatëse rimburohet në buxhetin e BE-së. Kjo pagesë nuk cenon miratimin e ndonjë vendi më pas në zbatim të nenit 49 të kësaj Marrëveshjeje.

SEKSIONI VI MONITORIMI, VLERËSIMI DHE RAPORTIMI

TITULLI I: MONITORIMI I PROGRAMIT

Neni 51 Monitorimi i Programit dhe treguesit e programit

(1) Autoriteti Menaxhues dhe Komiteti Monitorues për programin IPARD II (më poshtë i referuar si "Komiteti Monitorues IPARD II") monitoron efektivitetin dhe cilësinë e zbatimit të programit IPARD II. Ato i raportojnë Komisionit mbi ecurinë e masave.

(2) Programi monitorohet mbi bazën e indikatorëve të paraqitur në programin IPARD II.

Neni 52 Komiteti Monitorues i IPARD-it

(1) Komiteti Monitorues IPARD II që ngrihet pas miratimit të programit, kryesohet nga një përfaqësues i lartë i Shqipërisë, me të drejtë vote.

(2) Komisioni, struktura operuese, ZKA dhe KKIPA marrin pjesë në punimet e Komitetit Monitorues IPARD II pa të drejtë vote.

- (3) Për qëllime të nenit 53, pika 2 të MK-së, Komiteti Monitorues IPARD II shqyrton rezultatet e programit IPARD II, në veçanti arritjen e objektivave të përcaktuar për masat e ndryshme dhe ecurinë në shfrytëzimin e alokimeve financiare për këto masa. Në këtë drejtim, Autoriteti Menaxhues garanton që i gjithë informacioni të lidhur me ecurinë e masave t'i vihet në dispozicion Komitetit Monitorues dhe KKIPA-s.
- (4) Komiteti Monitorues IPARD II shqyrton periodikisht progresin e bërë në arritjen e objektivave të përcaktuar në programin IPARD II. Për këtë qëllim, do t'i jepet në veçanti:
- a) informacion për çdo sektor apo fushë ku janë hasur vështirësi;
  - b) informacion mbi rezultatet e verifikimeve të realizuara;
- (5) Neni 53, pika 3, germa f) i MK-së interpretohet për Komitetin Monitorues IPARD II në një mënyrë që ky Komitet duhet të shqyrtojë dhe të miratojë, kur është e përshtatshme, çdo propozim të hartuar nga Autoriteti Menaxhues për ndonjë ndryshim në programin IPARD, që i dorëzohet Komisioni me një kopje për KKIPA-n dhe AAK-në.
- (6) Pa cenuar nenin 8, pika 4, Komiteti Monitorues IPARD II mundet që, pas konsultimit me Autoritetin Menaxhues dhe Agjencinë IPARD, t'i propozojë Autoritetit Menaxhues dorëzimin pranë Komisionit, me një kopje për KKIPA-n dhe ZKA-në, ndryshimet ose shqyrtimet e programit IPARD II, me qëllim që të garantohet arritja e objektivave të Programit dhe të përmirësohet efikasiteti i asistencës së dhënë.
- (7) Komiteti Monitorues IPARD II shqyrton dhe miraton raportet vjetore e përfundimtare të zbatimit, para se t'i dërgohen KKIPA-s për dorëzim pranë Komisionit, me një kopje për ZKA-në dhe Autoritetin Auditues.
- (8) Komiteti Monitorues IPARD II shqyrton vlerësimet e programit IPARD II referuar në nenin 57.
- (9) Komiteti Monitorues IPARD II shqyrton dhe miraton planin me aktivitetet e vizibilitetit dhe komunikimit të përcaktuara në nenin 30, si dhe çdo përditësim të mëvonshëm të planit.
- (10) Për aktivitetet e asistencës teknike në kuadrin e programit IPARD II, merret mendimi i Komitetit Monitorues IPARD II. Ai shqyrton dhe miraton çdo vit një plan veprimi vjetor indikativ për zbatimin e aktiviteteve të asistencës teknike, bashkë me shumat indikative për qëllime informimi.
- (11) Çdo vizitë dhe seminar i bashkëfinancuar nga BE-ja nën masën "Asistencën Teknike" të programit IPARD II kërkon dorëzimin e një raporti me shkrim të Komitetit Monitorues IPARD II.
- (12) Komiteti Monitorues IPARD II vepron siç duhet, nëse nga programi IPARD II i kërkohet të japë mendim për ndonjë çështje.
- (13) Të gjitha dokumentet përfundimtare të mbledhjeve të Komitetit Monitorues IPARD II bëhen publike dhe komitetet e monitorimit të IPARD II duhet të mblidhen të paktën 2 herë në 12 muaj. Mund, gjithashtu të thirren takime ad hoc .

Neni 53 Indikatorët

(1) Progresi, efienca dhe efektiviteti i programit IPARD II, në lidhje me objektivat, matet me indikatorë që bazohen te situata bazë dhe progresi i arritur në ekzekutimin financiar.

(2) Programi IPARD II specifikon një numër të kufizuar indikatorësh shtesë specifike për këtë program.

TITULLI 2 VLERËSIMI**Neni 54 Parimet për zbatimin e programit IPARD II**

(1) Për qëllime të nenit 55 të MK-së, vlerësimet synojnë të përmirësojnë cilësinë, efektivitetin dhe përputhshmërinë e asistencës nga fondet e BE-së, si edhe strategjinë dhe zbatimin e programit IPARD II.

(2) Programi IPARD II i nënshtrohet kontrolleve *ex-ante* dhe *ex-post* dhe, kur Komisioni e gjykon të përshtatshme, i nënshtrohet edhe vlerësimeve të ndërmjetme që kryhen nga vlerësues të pavarur nën përgjegjësinë e Shqipërisë.

(3) Vlerësimet vlerësojnë zbatimin e programit IPARD II drejt arritjes së objektivave të përcaktuar në nenin 16, pika 5 të MK-së.

(4) Vlerësimet shqyrtojnë shkallën e shfrytëzimit të burimeve, efektivitetin dhe efikasitetin e programimit, ndikimin e tij socio-ekonomik dhe ndikimin e tij mbi objektivat dhe prioritetet e përcaktuara. Vlerësimet shtrihen mbi qëllimet e programit IPARD II dhe synojnë të nxjerrin mësim në lidhje me politikën e zhvillimit rural. Ato identifikojnë faktorët që kontribuuan në suksesin apo dështimin e zbatimit të programit IPARD II, si edhe në qëndrueshmërinë e masave dhe identifikimin e praktikave më të mira.

(5) Raportet e vlerësimit shpjegojnë metodologjinë e përdorur, si edhe përmbajnë një vlerësim të cilësisë së të dhënave dhe gjetjet.

(6) Cilësia dhe implikimet e vlerësimeve vlerësohen nga Autoriteti Menaxhues, Komiteti Monitorues IPARD II dhe Komisioni.

(7) Rezultatet e vlerësimeve *ex-ante* dhe të ndërmjetme merren parasysh në ciklin e programimit dhe zbatimit.

Neni 55 Vlerësimi *ex ante* i programit IPARD II

(1) Vlerësimi *ex-ante* bën pjesë e hartimit të programit IPARD II dhe synon të optimizojë shpërndarjen e burimeve buxhetore dhe të përmirësojë cilësinë e programimit. Vlerësimi identifikon dhe vlerëson nevojat afatmesme dhe afatgjata, qëllimet që duhet të arrihen, rezultatet e pritshme, objektivat sasiore, vlerën e shtuar të BE-së, masën në të cilën janë marrë parasysh objektivat sipas

nenit 16, pika 5 të MK-së, mësimet e nxjerra dhe cilësia e procedurave të zbatimit, monitorimit të programit, vlerësimin dhe menaxhimin financiar.

(2) Shqipëria garanton përfshirjen e vlerësuesit *ex-ante* në procesin e përgatitjes së programit IPARD II, në përgatitjen e analizës SËOT, në hartimin e logjikës ndërhyrëse të programit dhe në caktimin e objektivave të programit.

(3) Vlerësimi *ex-ante* kryhet nën përgjegjësinë e Shqipërisë.

Neni 56   Plani i vlerësimit për programin IPARD

(1) Autoriteti Menaxhues, në konsultim me KKIPA-n, harton një plan vlerësimi për programin IPARD II, sipas nenit 57 të MK-së Plani i vlerësimit i dorëzohet Komisionit Monitorues jo më vonë se një vit pas miratimit të programit IPARD II nga ana e Komisionit.

(2) Autoriteti Menaxhues dhe Komiteti Monitorues IPARD II e përdorin planin e vlerësimit që:

- a) të shqyrtojnë ecurinë e programit IPARD II në lidhje me qëllimet e tij, përkundrejt rezultateve dhe, sipas rastit, indikatorëve të ndikimit;
- b) të përmirësojnë cilësinë e programit IPARD II dhe zbatimin e tij;
- c) të shqyrtojnë propozimet për ndryshime thelbësore në programin IPARD II;
- d) të përgatiten për vlerësimin e ndërmjetëm dhe *ex-post*.

(3) Autoriteti Menaxhues raporton çdo vit pranë Komitetit Monitorues IPARD II, me një kopje për Autoritetin Auditues, mbi rezultatet e arritura në kuadrin e planit të veprimit. Një përmbledhje e aktiviteteve bashkëngjitet në planin vjetor të referuar në nenin 59.

Neni 57   Vlerësimi i ndërmjetëm

(1) Nëse Komisioni e konsideron si të përshtatshme, një vlerësim i ndërmjetëm kryhet në vitin e tretë pas vitit të miratimit të dhënies për herë të parë të detyrave për zbatimin e buxhetit për programin IPARD II.

(2) Vlerësimi i ndërmjetëm propozon masa për të përmirësuar cilësinë e programit IPARD II dhe zbatimin e tij, kur është e përshtatshme. Në veçanti, Shqipëria garanton që vlerësimi i ndërmjetëm të shqyrtojë rezultatet e para të programit IPARD II, përputhshmërinë e tyre me vlerësimin *ex-ante*, rëndësinë e synimeve dhe objektivave dhe masën në të cilën ato janë arritur. Gjithashtu, vlerëson cilësinë e monitorimit dhe zbatimit të Programit, si dhe përvojën e fituar në ngritjen e sistemit për zbatimin e programit IPARD II.

(3) Vlerësimi i ndërmjetëm i dorëzohet Komitetit Monitorues IPARD II dhe Komisionit deri më 31 dhjetor të vitit të referuar në paragrafin (1).

(4) Përveç vlerësimit të referuar në nenin 54, pika 7, Komiteti Monitorues IPARD II, Autoriteti Menaxhues dhe Komisioni marrin parasysh implikimet e vlerësimit, me qëllim rishikimin e programit IPARD II.

(5) Në raportin e vlerësimit, Autoriteti Menaxhues informon Komisionin për ndjekjen e rekomandimeve. Nëse Shqipëria nuk e dorëzon raportin e vlerësimit të ndërmjetëm deri në datën e referuar në paragrafin 3, zbatohet neni 37, pika 5.

Neni 58 Vlerësimi *ex-post*

(1) Shqipëria përgatit për programin IPARD II një vlerësim *ex-post* jo më vonë se fundi i vitit të parë pas periudhës së zbatimit të programit. Ky raport përgatitet dhe i dorëzohet Komisionit jo më vonë se fundi i atij viti.

(2) Mbi bazën e rezultateve të vlerësimit të vënë në dispozicion dhe çështjeve të vlerësimit që lidhen me programin IPARD II, vlerësimi *ex-post* mbulon shfrytëzimin e burimeve dhe efektivitetin e efikasitetin e programit IPARD II, ndikimin e tij dhe përputhshmërinë me vlerësimin *ex-ante*. Ai mbulon faktorët që kontribuuan në suksesin apo dështimin e zbatimit, arritjet e programit IPARD II dhe rezultatet, duke përfshirë qëndrueshmërinë e tyre. Gjithashtu, nxjerrë konkluzione të lidhura me programin IPARD II dhe procesin e zgjerimit.

(3) Nëse Shqipëria nuk e dorëzon raportin e vlerësimit *ex-post* deri në datën e referuar në paragrafin (1), zbatohet neni 37, pika (5).

TITULLI 3 RAPORTIMI

Neni 59 Raportet vjetore dhe përfundimtare të zbatimit

(1) Deri më 30 qershor të çdo viti pas një viti të plotë kalendarik të zbatimit të programit IPARD II, Autoriteti Menaxhues, pas konsultimit me Agjencinë IPARD, harton raporte vjetore mbi zbatimin e programit IPARD II gjatë vitit kalendarik pararendës, sipas nenit 60, pika 2 të MK-së. Raporti i parë i dorëzuar mbulon vitet kalendarike nga 2014 e këtej.

(2) Autoriteti Menaxhues harton një raport përfundimtar mbi zbatimin e programit IPARD II. Raporti përfundimtar dorëzohet jo më vonë se 6 muaj pas afatit të pranueshmërisë së shpenzimeve në kuadrin e programit IPARD II, sipas nenit 29, pika 4 të MK-së.

(3) Raportet vjetore të zbatimit mbulojnë vitin kalendarik pararendës dhe përfshijnë të dhëna në lidhje me vitin kalendarik para dhe të dhënat kumulative financiare e monitoruese për të gjithë periudhën e zbatimit të programit IPARD II, si dhe tabela monitorimi agregate. Raportet përfundimtare për zbatimin e programit IPARD II mbulojnë të gjithë periudhën e zbatimit dhe mund të përfshijnë raportin vjetor të fundit.

(4) Raportet e referuara në paragrafët (1) dhe (2), pasi shqyrtohen dhe miratohen nga Komiteti Monitorues IPARD II, i dërgohen KKIPA-s për dorëzim pranë Komisionit, me një kopje për ZKANë dhe Autoritetin Auditues.

(5) Të gjitha raportet vjetore dhe përfundimtare përmbajnë informacionin e mëposhtëm:

- a) çdo ndryshim në kushtet e përgjithshme që lidhen me zbatimin e programit IPARD II, në veçanti, tendencat kryesore socio-ekonomike, ndryshimet në politikat kombëtare, rajonale apo sektoriale dhe, nëse është e mundur, implikimet e tyre në përputhshmërinë ndërmjet asistencës IPARD II dhe asistencës nga instrumente të tjerë financiarë të BE-së;
- b) progresi në zbatimin e prioriteteve dhe masave në lidhje me arritjen e objektivave të programit IPARD II, duke iu referuar të dhënave financiare, indikatorëve të përbashkët dhe atyre specifike për programin, vlerave sasiore të synuara, përfshi ndryshimet në vlerën e indikatorëve të rezultateve, ku është e mundur. Të dhënat e përcjella duhet të lidhen me vlerat e treguesve për operacione plotësisht të zbatuara dhe, nëse është e mundur, të lidhen me operacione të caktuara duke pasur parasysh fazën e zbatimit. Gjithashtu, ato japin një sintezë të gjetjeve të të gjitha vlerësimeve të programit që janë mundësuar gjatë vitit kalendarik pararendës, çdo çështje që ndikon në performancën e programit, si dhe masat e marra;
- c) për fondet financiare të alokuara dhe shpenzimet sipas masave, si edhe një përmbledhje të aktiviteteve të realizuar në lidhje me planin e vlerësimit;
- d) masat e marra nga Autoriteti Menaxhues, Agjencia IPARD II dhe Komiteti Monitorues IPARD II për të ndihmuar në garantimin e cilësisë dhe efektivitetit të zbatimit, në veçanti:
- i) një përmbledhje të ndonjë problemi të qenësishëm të hasur gjatë zbatimit të programit IPARD II dhe masat e ndërmarra, përfshi edhe rekomandimet për rregullime të bëra në zbatim të paragrafit (8);
  - ii) një përmbledhje të rezultateve të verifikimeve të kryera për çdo masë dhe të parregullive të zbuluara;
  - iii) përdorimi i asistencës teknike;
  - iv) hapat e bërë për të përfshirë më shumë organet vendore;
  - v) hapat e marrë për të garantuar publicitetin e programit IPARD II;
  - vi) të dhënat që tregojnë se fondet e BE-së plotësojnë fondet që janë të disponueshme për Shqipërinë.
- e) hapat e bërë për të garantuar koordinimin e të gjithë asistencës së para-anëtarësimit që jep BE-ja, referuar nenit 4;
- f) tabelat financiare që tregojnë shpenzimet e BE-së, kombëtare dhe totale për çdo masë dhe/ose sektor
- g) një përmbledhje të aktiviteteve të realizuar në lidhje me planin e vlerësimit, sipas nenit 56;
- h) një përshkrim të aktiviteteve të kryera për zbatimin e planit me aktiviteteve vizibiliteti dhe komunikimi, referuar në nenin 30.

Përmbajtja dhe paraqitja e raporteve vjetore dhe përfundimtare bazohet në udhëzime të Komisionit.

(6) Komisioni, 15 ditë pune nga data e marrjes së raportit vjetor të zbatimit, informon Shqipërinë nëse nuk është i pranueshëm; ndryshe, raporti konsiderohet i pranuar.

(7) Komisioni informon Shqipërinë për vërejtjet e veta brenda katër muajve nga data e marrjes së raportit vjetor të zbatimit dhe brenda pesë muajve nga data e marrjes së raportit përfundimtar të zbatimit. Nëse Komisioni nuk jep vërejtjet brenda këtyre afateve, raportet konsiderohen të pranuar.

(8) Nëse, pas këtij shqyrtimi, Komisioni i përcjell komente Shqipërisë mbi çështje që ndikojnë në mënyrë të qenësishme në zbatimin e programit IPARD II, Shqipëria do të informojë Komisionin brenda tre muajve për masat që ka ndërmarrë në lidhje me këto komente. Nëse Komisioni, pa cenuar Vendimet që merren në zbatim të neneve 48 dhe 49, i jep rekomandime Shqipërisë që të bëjë rregullime që synojnë përmirësimin e efektivitetit të monitorimit Programit apo të modaliteteve menaxhuese të programit IPARD II, Shqipëria më pas demonstron hapat e ndërmarrë për të përmirësuar monitorimin e programit apo modalitetet e menaxhimit, ose shpjegon pse nuk ka vepruar në këtë drejtim brenda tre muajve nga marrja e komenteve të Komisionit. Komiteti Monitorues IPARD II vihet në dijeni për këto veprimtari.

SEKSIONI VII DISPOZITA SPECIFIKE PËR PROGRAMET E VEPRIMIT SHUMËVJEÇARE ME FONDE TË PËRBASHKËTA

[Nuk ka dispozita plotësuese.]

SEKSIONI VIII DISPOZITA SPECIFIKE PËR PROGRAMET E BASHKËPUNIMIT NDËRKUFITAR

[S'ka dispozita plotësuese.]

SEKSIONI IX DISPOZITA PËRFUNDIMTARE

Nenet 81 deri 86 dhe 88 deri 90 të MK-së zbatohen *mutatis mutandis* në këtë Marrëveshje.

Neni 60 Zbatueshmëria e marrëveshjeve sektoriale për IPA-n

Marrëveshjet Sektoriale të nënshkruara në kuadrin e IPA-s ndërmjet Komisionit dhe Shqipërisë mbeten të zbatueshme për asistencën e miratuar në kuadër të instrumenteve të mëparshme të para-anëtarësimit, derisa kjo asistencë të përfundojë sipas kushteve të Marrëveshjeve Sektoriale përkatëse. Megjithatë, nenet 45 deri 49 të kësaj Marrëveshjeje zbatohen në lidhje me shpenzimet në kuadrin e IPA-s, kur verifikimi financiar i apo procedura e verifikimit të konformitetit ka iniciuar pas hyrjes në fuqi të Marrëveshjes.

Neni 61 Adresa për komunikimet

Për sa i përket nenit 85 të MK-së, adresat janë si më poshtë:

(1) Për të gjitha korrespondencat të tjera nga ato të referuara në pikën (2).

Për Bashkimin Europian:

Komisioni Europian
Drejtoria e Përgjithshme për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural
Njësia për Asistencën Para-Anëtarësimin për Bujqësinë
Rue de la Loi 130
BE-1049 Bruxelles

Për Shqipërinë :

Ministria e Bujqësisë Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujrave
Drejtoria e Programimit dhe Vlerësimit të Politikave Rurale(Autoriteti Menaxhues)
Sheshi “Skënderbej“
AL – 1001 Tirana

(2) Për korrespondencat që shërbejnë për informacionin e parashikuar në nenin 51, pika 2 të MK-së, adresat janë si më poshtë:

Për Bashkimin Europian:

Komisioni Europian
OLAF – Zyra Europiane kundër Mashtrimit
Drejtoria C
30, Rue Joseph II
BE – 1049 Bruxelles

Faqja e internetit: http://ec.europa.eu/anti_fraud/index_en.htm

Për Shqipërinë

Ministria e Integritimit Europian
Drejtoria e Programimit dhe Monitorimit të Asistencës nga BE
Bulevardi Dëshmorët e Kombit
Tiranë - Shqipëri

Neni 62 Mosrespektimi dhe zgjidhja e marrëveshjes

Pa cenuar nenin 90 të MK-së, nëse Komisioni ka identifikuar mosrespektim të detyrimeve të kësaj Marrëveshjeje, Komisioni:

- a) njofton Shqipërinë për qëllimet e veta, me argument(e), dhe
- b) ka të drejtë, për sa i përket programit IPARD II dhe pa cenuar Vendimet e referuara në nenet 48 dhe 49:
  - i) të kryejë korrigjime financiare ndaj Shqipërisë;
  - ii) të ndalojë transferimin e parave drejt Shqipërisë;
  - iii) të mos marrë më angazhime financiare të reja në emër të BE-së;
  - iv) nëse është e përshtatshme, të zgjidhë Marrëveshjen me efekt nga momenti kur është zbuluar mosrespektimi i detyrimeve.

Neni 63 Hyrja në fuqi

Kjo Marrëveshje hyn në fuqi në ditën kur njëra Palë informon tjetrën me shkrim për miratimin e saj në përputhje me legjislacionin e brendshëm ekzistues ose procedurën e saj.

Neni 64 Nënshkrimi

Kjo Marrëveshje hartohet në dy kopje në gjuhën angleze.

E nënshkruar për dhe në emër të Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë, në Tiranë në datën.....

Nga Zoti. Edmond P ANARITI

Ministër i Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave

E nënshkruar për dhe në emër të Komisionit Europian, në Bruksel në datën -----

nga Z. Jerzy PLEWA

Drejtor i Përgjithshëm për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural

I deleguar si Zyrtar i Autorizuar

SHTOJCA 1 - FUNKSIONET KRYESORE TË SISTEMIT TË KONTROLLIT TË BRENDSHËM

Sipas përcaktimit të neneve 10 (1) (c) dhe 10 (2) të Marrëveshjes Kuadër (MK), strukturat, autoritetet dhe organet e sistemit të kontrollit të brendshëm kanë një strukturë organizative që i lejon ato të kryejnë funksionet kryesore në lidhje me shpenzimet IPARD:

Përfaqja themelore për ndarjen e funksioneve dhe përgjegjësi përcaktohet në përputhje me tabelën e mëposhtme:

Funksionet e përgjithshme	Funksionet e veçanta	Struktura menaxhuese		Struktura Operuese	
		Zyra mbështetëse ZKA	Fondi Kombëtar	Agjencia IPARD	Autoriteti Menaxhues
Funksioni Menaxhues	Zgjedhja e masave				*
	Monitorimi i programit				*
	Menaxhimi i operacioneve financiare dhe llogarive IPA II		*		

	Vlerësimi				*
	Raportimi			*	*
	Koordinimi				*
Funksionet e Pagesës	Autorizimi dhe kontrolli i detyrimeve financiare			*	
	Autorizimi dhe kontrolli i pagesave		(*)	*	
	Ekzekutimi i pagesave			*	
	Kontabiliteti për shlyerjen e detyrimeve financiare dhe pagesave		*	*	
	Menaxhimi i borxhit		*	*	
	Thesari		*		
Funksionet Zbatuese	Përzgjedhja e projekteve			*	
	Publikimi			*	*
	Garancia për funksionimin efikas të sistemit të kontrollit të brendshëm	*			
Funksionet e Auditimit	Auditimi i brendshëm	*	*	*	

Në rast se shënohet si fakultative (*), funksioni mund të përcaktohet në varësi të masës, përgjegjësi dhe karakteristikave të tjera të veçanta të sistemeve të kontrollit të brendshëm.

Përveç rasteve kur Komisioni shprehimisht dhe në mënyrë eksplicite parasheh ndryshe, ndarjet e funksioneve dhe përgjegjësi nuk duhet të jenë në kundërshtim me përjashtimet themelore siç tregohet në këtë Shtojcë.

Funksionet menaxhuese

(a) *Përzgjedhja e masave*: qëllimi i këtij funksioni është të garantojë se në bazë të nenit 10 (1) (c) (i) të MK, Autoriteti Menaxhues është përgjegjës për përzgjedhjen e masave dhe publikimin e tyre duke përfshirë edhe përzgjedhjen e masave nën secilën thirrje në përputhje me nenin 8 (2) (c) të kësaj Marrëveshjeje.

(b) *Monitorimi i programit*: qëllimi i këtij funksioni është të monitorojë efektivitetin dhe cilësinë e zbatimit të programit IPARD II. Ai zbatohet duke iu referuar treguesve përkatës fizikë, mjedisorë dhe financiarë. Ai garanton gjithashtu se operacionet përzgjidhen për financim në përputhje me kriteret dhe mekanizmin e zbatueshëm për programin, dhe në përputhje me rregullat relevante kombëtare dhe të BE-së.

(c) *Menaxhimi i operacioneve financiare dhe llogarive IPA II*: qëllimi i këtij funksioni është të garantojë një menaxhimin e qetë financiar duke përfshirë regjistrimin e aktiviteteve, transferimin e fondeve dhe bërjen e rregulimeve financiare kur është e nevojshme.

(d) *Vlerësimi*: qëllimi i këtij funksioni është të përmirësojë cilësinë, efektivitetin dhe qëndrueshmërinë e asistencës nga fondet e Bashkimit Europian, si edhe strategjinë dhe zbatimin e programit IPARD II. Vlerësimet shqyrtojnë shkallën e shfrytëzimit të burimeve, të efektivitetit dhe efikasitetit të programimit dhe ndikimin e tij social-ekonomik të objektivat dhe prioritetet e përcaktuara dhe, si rregull i përgjithshëm, shoqërohen me kriteret dhe treguesit e arritjeve.

(e) *Raportimi*: qëllimi i këtij funksioni është të garantojë se zbatimi i programit dhe progresi i operacioneve dhe masave të veçanta raportohet në një mënyrë e cila ndihmon për të siguruar zbatimin efektiv dhe efikas të masës, duke përdorur informacionin dhe sistemet e duhura të komunikimit.

(f) *Koordinimi*: qëllimi i këtij funksioni është të drejtojë dhe monitorojë punën e komitetit monitorues IPARD II në përputhje me nenin 53 të MK, veçanërisht duke siguruar dokumentet e nevojshme për monitorimin e cilësisë së zbatimit të programeve.

Funksionet e pagesës

(a) *Autorizimi dhe kontrolli i detyrimeve financiare dhe pagesave*: qëllimi i këtij funksioni është të tregojë se kërkesat për miratimin e operacioneve dhe shuma e ardhshme që do t'i paguhet pretenduesit ose përfituesit(ve) të tyre është në përputhje me marrëveshjet dhe e pranueshme për asistencën e pretenduar të BE-së, që përfshin, *ndër të tjera*, verifikimet administrative dhe, sipas rastit, verifikimet në vend, në veçanti ato në lidhje me rregullsinë dhe ligjshmërinë e shpenzimeve:

- (i) kontrollon pranimin e kërkesave për miratim dhe kërkesën për pagesë,
- (ii) kontrollon përputhshmërinë e angazhimeve të marra, lidhur me miratimet e projektit,
- (iii) sipas rastit, kontrollon procedurat e tenderimit dhe kontraktimit dhe verifikimin e punës së kryer apo shërbimet e ofruara,
- (iv) aplikon verifikimet e nevojshme.

Verifikimet mund të përfshijnë kontrollet e përzgjedhjes para-projektit, ri-matjet, kontrollet për sasinë dhe cilësinë e mallrave ose shërbimeve të ofruara, analizë apo kontroll me mostër testi, kontrollet e para-pagesave, kontrollet e pagesave *ex-post* dhe çdo dispozitë të veçantë për zbatimin e marrëveshjeve si për rregullsinë dhe ligjshmërinë e shpenzimeve. Për të përcaktuar rregullsinë dhe ligjshmërinë, verifikimet përfshijnë, sipas rastit, ekzaminimet e një natyre teknike, të cilat mund të përfshijnë vlerësimet ekonomike financiare dhe kontrollet e një natyre specifike bujqësore, teknike ose shkencore.

(b) *Ekzekutimi i pagesave*: qëllimi i këtij funksioni është nxjerrja e një udhëzimi për bankierët e strukturës operuese, ose, në raste të përshtatshme, për zyrën e pagesave qeveritare, t'u paguajnë shumën e autorizuar pretenduesit (ose përfituesit(ve) të tyre).

(c) *Kontabiliteti për detyrimet financiare dhe pagesat*: qëllimi i këtij funksioni është regjistrimi i të gjitha detyrimeve financiare dhe pagesave në librat e ndara të llogarive për shpenzimet e IPARD II, të cilat normalisht do të jenë në formën e një sistemi elektronik të përpunimit të të dhënave, dhe

përgatitja e përmbledhjeve periodike të shpenzimeve, përfshi deklaratat e shpenzimeve për Komisionin. Librat e llogarisë regjistrojnë edhe asetet e financuara nga fondet e IPARD II, në veçanti në lidhje me debitorët e pasigurt.

(d) *Menaxhimi i borxhit*: qëllimi i këtij funksioni është funksionimi i sistemit për pranimin e të gjithë shumave për t'u paguar dhe regjistrimin në librin e debitorëve e të gjitha borxheve, përfshi parregullsitë, para marrjes së tyre.

(e) *Thesari*: qëllimi i këtij funksioni është të organizojë llogaritë bankare, kërkesat për fonde nga Komisioni, verifikimin e saktësisë së elementeve bashkë-financuese, që autorizon transferimin e fondeve IPARD II nga Komisioni te Agjencia IPARD ose te përfituesit dhe komunikimin financiar me Komisionin, përfshi aplikimet e pagesës tremujore dhe deklaratat vjetore.

Struktura organizative garanton qartësisht funksionin e autoritetit dhe përgjegjësisë të të gjitha niveleve operuese dhe, ndarjen e funksioneve të pagesës të referuara në pikat (a), (b) dhe (c), përgjegjësitë e të cilëve përcaktohen në një tabelë/organogramë.

Funksionet zbatuese

(a) *Përzgjedhja e projekteve*: qëllimi i këtij funksioni është të përzgjedhë projektet në përputhje me kriteret, mekanizmat dhe rregullat që zbatohen për programin IPARD II. Në mënyrë të veçantë, ky funksion mund të kryhet nga Autoriteti Menaxhues për masat "Zbatimi i strategjive të zhvillimit lokal - përqaqja LEADER" dhe "Asistenca teknike".

(b) *Publikimi*: qëllimi i këtij funksioni është:

(i) të shpallë thirrjet për aplikime dhe të publikojë termat dhe kushtet për pranueshmërinë, përfshi informacionin mbi detyrimet kontraktuale dhe sanksionet e mundshme në rast të mosrespektimit të këtyre detyrimeve dhe, ku është e nevojshme, të japë miratimin për të filluar punën;

(ii) të theksojë rolin e Bashkimit European dhe të garantojë transparencën e asistencës së BE-së.

(c) *Garancia për funksionimin efikas të sistemit të kontrollit të brendshëm*: qëllimi i këtij funksioni është të kontrollojë vazhdimisht performancën e mirë të sistemit të kontrollit të brendshëm, përfshi edhe masat e nevojshme si ndjekja e rezultateve të vlerësimit të auditimit dhe parregullsive të identifikuara.

Funksionet e auditimit

Auditimi i brendshëm: objektivi i këtij funksioni është të sigurojë se aktivitetet specifike të rregullta kryhen për të garantuar menaxhimin më të lartë nëpërmjet rishikimit të pavarur të sistemeve vartëse.

SHTOJCA 2 - KUADRI I KONTROLLIT TË BRENDSHËM

Për qëllime të shtojcës B të Marrëveshjes Kuadër (MK), zbatohen dispozitat e mëposhtme:

1. Mjedisi i kontrollit

Dispozitat e përgjithshme plotësuese për nenin 1 të Shtojcës B të MK-së

Delegimi

Një pjesë ose të gjitha funksionet e vlerësimit, raportimit, autorizimit dhe kontrollit mund t'u delegohen organeve të tjera me kusht që të përmbushen kushtet e mëposhtme:

- (1) Të lidhet një marrëveshje me shkrim që përcakton qartë, përveç detyrave të deleguara, natyrën e informacionit dhe dokumentet mbështetëse që do t'i paraqiten subjektit delegues, si edhe afati kohor brenda të cilit ato duhet të dorëzohen. Marrëveshja duhet t'i mundësojë subjektit delegues pajtueshmërinë me kërkesat nga shtojca B e MK-së dhe kësaj shtojce. Të garantohet mjaftueshëm gjurmë auditi.
Marrëveshja garanton nga agjentët e autorizuar ose përfaqësuesit e Shqipërisë apo të Bashkimit Europian aksesin në informacionet e mbajtura nga organet e deleguara dhe hetimin nga zyrtarët e aplikimeve, përfshi kryerjen e kontroleve për projektet dhe përfituesit e ndihmës, si edhe çdo informacion tjetër që u nevojitet për kryerjen e detyrave të tyre.
- (2) Strukturat, autoritetet dhe organet përkatëse të Sistemit të Menaxhimit dhe Kontrollit (referuar më tej si "SMK") mbeten në të gjitha rastet përgjegjëse për menaxhimin efikas dhe të shëndoshë të asistencës IPARD në fjalë. "SMK" është plotësisht përgjegjës për ligjshmërinë dhe rregullsinë e transaksioneve përkatëse, përfshi mbrojtjen e interesave financiare të Bashkimit Europian
- (3) Të përcaktohen qartë përgjegjësitë dhe detyrimet e organit tjetër, sidomos në lidhje me kontrollin dhe verifikimin e pajtueshmërisë me marrëveshjet dhe udhëzimet përkatëse.
- (4) Strukturat, autoritetet dhe organet përkatëse të "SMK"-së garantojnë se organi tjetër ka sisteme efektive për të siguruar përmbushjen e detyrave të tij në mënyrë të mjaftueshme.
- (5) Organi u konfirmon në mënyrë të qartë strukturave, autoriteteve dhe organeve përkatëse të "SMK"-së se ai në fakt i përmbush detyrat e tij dhe përshkruan mjetet e përdorura.
5 Në asnjë rast nuk duhet të delegohen funksionet e ekzekutimit të pagesës, si edhe të kontabilitetit të detyrimeve financiare të pagesës.
- (6) Strukturat, autoritetet dhe organet përkatëse të "SMK"-së rishikojnë rregullisht detyrat e deleguara për të vërtetuar se puna e kryer është e një standardi të kënaqshëm dhe në pajtim me marrëveshjet.
- (7) Autoriteti i Auditit raporton për funksionet e deleguara si të ishin të menaxhuara nga vetë subjekti delegues.

Kushtet e përcaktuara në pikat (1), (2), (3) dhe (5) zbatohen *mutatis mutandis* (me ndryshimet e nevojshme që janë bërë) në rastet kur funksionet e subjektit delegues kryhen nga një organ tjetër si pjesë e detyrave të tij të rregullta në bazë të legjislacionit kombëtar.

Dispozitat specifike plotësuese për nenin 1 të Shtojcës B të MK-së

Referenca bëhet për nenin 1 të Shtojcës B të MK-së.

(d) Planifikimi, rekrutimi, mbajtja, trajnimi dhe vlerësimi i stafit:

Për qëllime të pikës (d) të nenit 1 të shtojcës B të MK-së, është i nevojshëm trajnimi i stafit në të gjitha nivelet operuese duke përfshirë ndërgjegjësimin dhe parandalimin e mashtrimit.

Për sa i përket nën-pikës së tretë të pikës (d) të nenit 1 të shtojcës B të MK-së, përshkrimet e punës përfshijnë vendosjen e limiteve financiare të detyrimeve dhe pagesave për autoritetin e punë- mbajtësit.

2. Menaxhimi i riskut

[Nuk ka dispozita plotësuese]

3. Aktivitetet e kontrollit**Dispozitat e përgjithshme plotësuese për nenin 3 të Shtojcës B të MK-së**

Garantimi i një kontrolli të brendshëm të shëndoshë kërkon procedurat e mëposhtme:

A. Procedurat për autorizimin e aplikimeve dhe kërkesë-pagesën:

(1) Strukturat, autoritetet dhe organet përkatëse të “SMK”-së përcaktojnë procedurat e detajuara për marrjen, regjistrimin dhe përpunimin e kërkesave për miratimin e projektit, kërkesë- pagesat dhe faturat duke përfshirë një përshkrim të të gjitha dokumenteve që do të përdoren.

(2) Çdo zyrtar përgjegjës për autorizimin ka në dispozicion të tij/saj një listë të detajuar të verifikimeve që do të kryhen, dhe vërteton në dokumentet mbështetëse të kërkesë-pagesës se këto verifikime janë kryer. Ky vërtetim mund të bëhet me mjete elektronike. Do ketë dëshmi të rishikimit sistematik të punës nga një anëtar i lartë i stafit. Analiza e projektit udhëhiqet nga parimet e menaxhimit të qëndrueshëm financiar

(3) Një kërkesë-pagesë autorizohet për t’u paguar vetëm pasi të jenë kryer verifikimet e mjaftueshme për të garantuar pajtueshmërinë me marrëveshjet. Këto verifikime përfshijnë verifikimet e kërkuara nga rregullorja për përcaktimin e masës specifike në kuadër të se cilës kërkohet ndihma, si edhe ato të kërkuara sipas nenit 51 të MK-së për të parandaluar dhe zbuluar parregullsitë dhe mashtrimin veçanërisht lidhur me rreziqet e vërejtura.

(4) Menaxhimi informohet në nivelin e duhur rregullisht dhe në kohë për rezultatet e verifikimeve të kryera administrative dhe në vend, në mënyrë që mjaftueshmëria e këtyre verifikimeve të mund të merret gjithmonë parasysh përpara zgjidhjes se një kërkesë për pagesë.

(5) Verifikimi administrativ i kryer detajohet në një listë (shih (2) që shoqëron çdo kërkesë-pagesë apo grupin e kërkesë-pagesave). Lista shoqërohet me një vërtetim për pranueshmërinë e kërkesë-

pagesave të miratuara dhe natyrën, qëllimin dhe afatet e punës së bërë. Përveç kësaj, garantohet se kriteret për dhënien e ndihmës, përfshi kontraktimin, janë respektuar dhe se të gjitha rregullat e zbatueshme kombëtare dhe të Bashkimit Europian, përfshi edhe ato në lidhje me programin e zhvillimit rural, janë përmbushur. Verifikimi i kryer në vend detajohet në një raport në përputhje me nenin 15 ose nenin 21 të kësaj marrëveshjeje. Nëse ndonjë verifikim administrativ ose verifikim në vend nuk është i plotë, por është kryer në bazë të një modeli të kërkesë-pagesave, atëherë identifikohen kërkesë-pagesat e përzgjedhura, metoda e marrjes së mostrave e përshkruar, rezultatet e të gjitha inspektimeve dhe masat e marra në lidhje me mospërputhjet dhe parregullsitë e raportuara. Dokumentet mbështetëse janë të mjaftueshme për të garantuar se të gjitha verifikimet e kërkuara për pranueshmërinë e kërkesë-pagesave të autorizuara janë kryer.

(6) Kur dokumentet (në letër ose në formë elektronike) në lidhje me kërkesë-pagesat e autorizuara dhe verifikimet e bëra mbahen nga organet e tjera, të dy organet dhe strukturat përkatëse krijojnë procedura për të garantuar se vendndodhja e këtyre dokumenteve relevante me pagesat specifike është e regjistruar.

(7) Aplikimet nga kërkuesit përpunohen në kohën e duhur.

(8) Kriteret për vlerësimin e aplikimeve dhe renditja e tyre sipas prioritetit përcaktohet dhe dokumentohet në mënyrë të qartë.

B. Procedurat për pagesën

(1) Strukturat, autoritetet dhe organet përkatëse të “SMK”-së, siç përcaktohet në nenin 10 (1) dhe (2) të MK-së miratojnë procedurat e nevojshme për të garantuar se autoritetet kombëtare mund të përmbushin detyrimet e tyre kontraktuale pavarësisht vonesave apo ndërprerjeve të financimit nga Komisioni.

(2) Autoritetet kombëtare miratojnë procedurat e nevojshme për të garantuar se pagesat janë bërë vetëm te llogaritë bankare që u përkasin përfituesve ose marrësve. Pagesa bëhet nga banka e agjencisë IPARD, ose, sipas rastit, zyra e pagesave qeveritare, brenda tri ditëve pune nga data e borxhit kundrejt llogarisë në euro të IPARD. Procedurat miratohen për të siguruar se të gjitha pagesat për të cilat nuk është bërë transferta nuk deklarohen për rimbursim. Nëse këto pagesa janë deklaruar tashmë, ato duhet t’i ri-kreditohen Fondit nëpërmjet deklaratave të ardhshme mujore/tremujore, ose në llogaritë vjetore jo më vonë se koha e specifikuar. Pagesat bëhen me anë të një transferimi në llogarinë bankare në emër të përfituesit. Miratimi i zyrtarit të autorizuar dhe/ose mbikëqyrësit të tij/saj mund të bëhet në mënyrë elektronike, me kusht që të jetë siguruar niveli i duhur i sigurisë për këto mjete, dhe identiteti i nënshkruesit të futet në dosjen elektronike.

C. Procedurat për kontabilitetin financiar

(1) Strukturat, autoritetet dhe organet përkatëse të “SMK”-së miratojnë procedura të plota dhe transparente të kontabilitetit financiar duke ndjekur parimet e kontabilitetit të pranuar ndërkombëtarisht dhe çdo udhëzim tjetër të zbatueshëm. Procedurat e kontabilitetit financiar garantojnë se deklaratat tremujore dhe vjetore janë të plota, të sakta dhe të bëra në kohën e duhur, dhe se është zbuluar dhe korrigjuar çdo gabim ose pakujdesi, sidomos nëpërmjet verifikimeve dhe

rakordimeve të kryera në intervale të rregullta. Të sigurohet gjurmë auditi për çdo element që hyn në sistemet e kontabilitetit.

(2) Procedurat e kontabilitetit të autoriteteve kombëtare garantojnë se sistemi i kontabilitetit mund të paraqesë në euro dhe monedhë kombëtare koston totale, shpenzimet e kryera, pagesat e pjeshme dhe pagesat e bilancit për çdo projekt, kontratë ose masë. Të përcaktohen afatet për anulimin e detyrimeve financiare kur puna nuk është përfunduar brenda një afati të rënë dakord. Këto anulime duhet të regjistrohen siç duhet në sistemet e kontabilitetit.

D. Procedurat për parapagesat dhe garancitë (nëse është e zbatueshme)

Pagesat e avancuara ose parapagesat kualifikohen si shpenzime të pranueshme deri në 50 % të ndihmës publike në lidhje me projektin dhe i nënshtrohen krijimit të një garancie bankare apo një garancie ekuivalente që përputhet pothuajse me 110% të shumës së parapaguar. Pagesat e avancuara nuk mund të paguhen në kombinim me parafinancimin siç parashikohet në nenin 11 (3) (a).

Pagesat e paraprake ose parapagesat, për masën 9 “Asistenca Teknike” kualifikohen si shpenzime të pranueshme deri në 90% të ndihmës publike në lidhje me aktivitetet dhe nuk do të jetë objekt nënshtrimi i një garancie bankare apo ekuivalente me të.

Procedurat miratohen për të garantuar që:

- (1) Parapagesat ose pagesat e avancuara identifkohen veçmas në regjistrat e kontabilitetit ose regjistrat suplementarë.
- (2) Garancitë merren vetëm nga institucionet financiare që janë miratuar nga autoritetet përkatëse dhe mbeten të vlefshme deri sa të merren ose të kërkohen, me kërkesën e thjeshtë të agjencisë IPARD.
- (3) Parapagesat merren brenda afateve të parashikuara, ndërsa atyre që u ka kaluar afati i marrjes identifkohen menjëherë dhe kërkohen garancitë.

E. Procedurat për borxhet

Të gjitha kërkesat e parashikuara në nenet A deri në D zbatohen *mutatis mutandis* për garancitë, pagesat e rimbursuara, të ardhurat e caktuara etj., të cilat agjencia IPARD i mbledh në emër të programit IPARD II. Agjencia IPARD ngre një sistem për pranimin e të gjitha shumave për t'u paguar dhe për regjistrimin e të gjithë borxheve në një libër të vetëm të debitorit para vërtetimit të tyre. Libri i debitorit kontrollon në intervale të rregullta dhe merren masa për të mbledhur borxhet që janë vonuar.

F. Gjurma e auditit

Informacioni në lidhje me evidencat dokumentare të autorizimit, kontabilitetit, pagesës së kërkesë-pagesave dhe trajtimi i parapagesave, letrave me vlerë dhe borxheve do të jetë në dispozicion për të siguruar në çdo kohë gjurmë auditi mjaftueshëm të hollësishëm.

Menaxhimi duhet të informohet në nivelin e duhur rregullisht dhe në kohë për rezultatet e verifikimeve të kryera, në mënyrë që mjaftueshmëria e këtyre verifikimeve të mund të merret gjithmonë parasysh përpara zgjidhjes së një kërkesë për pagesë.

Për këto qëllime, strukturat, autoritetet dhe organet përkatëse të “SMK”-së krijojnë procedura të nevojshme për të siguruar mbajtjen e të gjitha dokumenteve që kërkohen për të garantuar gjurmë të mjaftueshme auditi.

Dispozitat specifike plotësuese për nenin 3 të Shtojcës B të MK-së

Referenca bëhet për nenin 3 të Shtojcës B të MK-së

(b) Aktivitetet e kontrollit të sigurisë

Për sa i përket pikës (b) të nenit 3 të shtojcës B të MK-së, siguria e sistemeve të informacionit bazohet në kriteret e përcaktuara në një version të zbatueshëm në vitin financiar në fjalë të standardit të mëposhtëm:

Organizata Ndërkombëtare e Standardeve 27002: Kodi i praktikës për Kontrollin e Sigurisë së Informacionit (ISO);

4. Informimi dhe komunikimi

Dispozitat specifike plotësuese për nenin 4 të Shtojcës B të MK-së

Referenca bëhet për nenin 4 të Shtojcës B të MK-së.

(c) Komunikimi i jashtëm:

Për qëllime të pikës (c) të nenit 4 të shtojcës B të MK-së, zbatohen dispozitat e mëposhtme:

(i) çdo ndryshim të marrëveshjet, përfshi normat e ndihmës të zbatueshme ose termat dhe kushtet duhet të regjistrohet, dhe udhëzimet, bazat e të dhënave e listat e kontrollit duhet të përditësohen rregullisht në kohën e duhur;

(ii) të gjitha ndryshimet e konsiderueshme në SMK pas akreditimit dhe ngarkimit të tyre me zbatimin e buxhetit i paraqitet autoritetit/autoriteteve kompetente kombëtar/e dhe Komisionit, me kopje për Autoritetin e Auditimit, për shqyrtim dhe miratim para zbatimit të tyre.

5. Monitorimi i kuadrit të kontrollit të brendshëm

Dispozitat specifike plotësuese për nenin 5 të Shtojcës B të MK-së

Referenca bëhet për nenin 5 të Shtojcës B të MK-së.

(a) Monitorimi i vazhdueshëm dhe specifik

Për qëllime të pikës (a) të nenit 5 të shtojcës B të MK -së, zbatohen dispozitat e mëposhtme:

- (i) operacionet e përditshme dhe aktivitetet e kontrollit të autoriteteve kombëtare monitorohen në të gjitha nivelet mbi një bazë të vazhdueshme për të siguruar gjurmë auditi mjaftueshëm të hollësishëm.;
- (ii) monitorimi i shërbimeve teknike dhe organeve deleguese përgjegjëse për kryerjen e verifikimeve dhe funksioneve të tjera për të garantuar zbatimin e duhur të rregulloreve, udhëzimeve dhe procedurave;
- (iii) procedurat e monitorimit për parandalimin dhe zbulimin e mashtrimit dhe parregullsive veçanërisht lidhur me ato zona të shpenzimeve nën kompetencën e agjencisë IPARD të cilat janë të ekspozuara ndaj një rreziku të konsiderueshëm të mashtrimit ose parregullsive të tjera serioze.

Për qëllime të paragrafit të katërt të pikës (a) të nenit 5 të shtojcës B të MK-së, shërbimi i kontrollit të brendshëm është i pavarur nga departamentet e tjera të autoriteteve kombëtare, dhe i raporton drejtpërdrejt drejtorit të subjektit. Shërbimi i kontrollit të brendshëm verifikon se procedurat e miratuara nga subjekti janë adekuate për të siguruar pajtueshmërinë me rregullat e Bashkimit Europian, dhe se llogaritë janë të sakta, të plota dhe në kohë. Verifikimet mund të kufizohen për masat e përzgjedhura dhe modelet e transaksioneve me kusht që një plan auditimi t'u japë garanci për një periudhë jo më shumë se pesë vjet të gjitha zonave të rëndësishme, përfshi këtu edhe departamentet përgjegjëse për autorizimin. Puna e shërbimit të kontrollit të brendshëm kryhet në përputhje me standardet e pranuar ndërkombëtarisht, regjistrohet në dokumentet e punës dhe rezulton në raportet dhe rekomandimet e adresuara për menaxhimin e lartë të agjencisë.

SHTOJCA 3 - DOKUMENTET E KËRKUARA PËR APLIKIMIN E BESUESHMËRISË PËR DETYRAT E ZBATIMIT TË BUXHETIT

Kjo shtojcë i ofron subjekteve dokumentet e kërkuara për aplikimin e besueshmërisë për detyrat e zbatimit të buxhetit.

Shqipëria garanton:

- (a) kërkesën e nënshkruar për besueshmërinë në letër dhe në format elektronik, dhe
- (b) dokumentet e rekomanduara në këtë shtojcë dhe në të gjitha dokumentet e tjera relevante mbështetëse vetëm në format elektronik, me mbështetje fizike (CD/DVD/USB ose me mjete të tjera të ngjashme që përdoren zakonisht).

Nr.	Evidencat/Dëshmitë
1	Përcaktimi formal ligjor, konfirmimi i gatishmërisë dhe procedurave

1.1	Përcaktimi formal ligjor i KKIPA-s, ZKA-së dhe AA.
1.2	Konfirmimi i gatishmërisë së KKIPA-s, ZKA-së dhe AA.
1.3	Procedurat me anë të të cilave zbatohen funksionet kryesore të KKIPA-s Komisioni nxjerr udhëzime dhe sqarime të mëtejshme në lidhje me dokumentet e kërkuara, formatin dhe nivelin e tyre të detajuar.
1.4	Procedurat me anë të të cilave zbatohen funksionet kryesore të ZKA-së Komisioni nxjerr udhëzime dhe sqarime të mëtejshme në lidhje me dokumentet e kërkuara, formatin dhe nivelin e tyre të detajuar.
1.5	Procedurat me anë të të cilave zbatohen funksionet kryesore të AA Komisioni nxjerr udhëzime dhe sqarime të mëtejshme në lidhje me dokumentet e kërkuara, formatin dhe nivelin e tyre të detajuar.
1.6	Raportet e vetë-vlerësimit për të gjithë sistemin e menaxhimit dhe kontrollit të subjekteve të përgatitura nga auditorët e brendshëm.
1.7	Mbështetje opinionit dhe raportit të auditimit për strukturën menaxhuese dhe strukturën operuese të hartuar nga një auditues i jashtëm funksionalisht i pavarur nga këto struktura dhe autoritete sipas nenit 10(1) dhe (2) të Marrëveshjes Kuadër dhe të mbështetur në ekzaminimet e kryera në përputhje me standardet e auditimit të pranuar ndërkombëtarisht.
2.	STRUKTURA MENAXHUESE
2.1	Kërkesë me shkrim nga ZKA se struktura menaxhuese plotëson kërkesat për t'u ngarkuar me detyrat e zbatimit të buxhetit
2.2	Emri dhe statuti i strukturave, organeve dhe autoriteteve në fjalë (zyra mbështetëse e ZKA-së, FK), përfshi kopjet e përcaktimit formal ligjor në nivel ministror.
2.3	Përshkrimi: - përgjegjësitë i jepen zyrës mbështetëse të ZKA-së dhe Fondit Kombëtar, - ndarja e përgjegjësisë midis departamenteve të tyre, - marrëdhënia e strukturës menaxhuese me organet e tjera, publike ose private, të cilat gjithashtu mbajnë përgjegjësi për ekzekutimin e masave nën të cilat ajo ngarkon shpenzimet për programin IPARD II,

	- kërkesat administrative, kontabël dhe të kontrollit të brendshëm sipas të cilave bëhen pagesat në lidhje me zbatimin e programit IPARD II.
2.4	Procedurat me anë të të cilave zbatohen funksionet kryesore të zyrës mbështetëse të ZKA Komisioni nxjerr udhëzime dhe sqarime të mëtejshme në lidhje me dokumentet e kërkuara, formatin dhe nivelin e tyre të detajuar.
2.5	Procedurat me anë të të cilave zbatohen funksionet kryesore të FK Komisioni nxjerr udhëzime dhe sqarime të mëtejshme në lidhje me dokumentet e kërkuara, formatin dhe nivelin e tyre të detajuar.
3.	STRUKTURA OPERUESE
3.1	Kërkesë me shkrim nga ZKA se struktura operuese plotëson kërkesat për t'u ngarkuar me detyrat e zbatimit të buxhetit
3.2	Emri dhe statuti i organeve që përbëjnë Strukturën Operuese (Agjencia IPARD, Autoriteti Menaxhues, dhe çdo organ tjetër i deleguar sipas rastit), përfshi kopjet e përcaktimit formal ligjor në nivel ministror.
3.3	Përshkrimi: - përgjegjësitë i jepen Agjencisë IPARD dhe Autoritetit Menaxhues (përfshi edhe organet e tyre të deleguara, nëse është e aplikueshme), - ndarja e përgjegjësiave midis departamenteve të tyre, - marrëdhënia e strukturës operuese me organet e tjera, publike ose private, të cilat gjithashtu mbajnë përgjegjësi për ekzekutimin e masave nën të cilat ajo ngarkon shpenzimet për programin IPARD II, - kërkesat administrative, kontabël dhe të kontrollit të brendshëm sipas të cilave bëhen pagesat në lidhje me zbatimin e programit IPARD II. - marrëveshje me shkrim ndërmjet organeve në sistem, përfshi memorandumit e mirëkuptimit ose protokollit e nënshkruara edhe me organe të tjera të deleguara ose teknike. - informacioni mbi mënyrën se si do të mbikëqyren funksionet e deleguara duhet të përfshihet gjithashtu.

3.4	<p>Procedurat me anë të të cilave zbatohen funksionet kryesore të Agjencisë IPARD</p> <p>Komisioni nxjerr udhëzime dhe sqarime të mëtejshme në lidhje me dokumentet e kërkuara, formatin dhe nivelin e tyre të detajuar.</p>
3.5	<p>Procedurat me anë të të cilave zbatohen funksionet kryesore të AM</p> <p>Komisioni do të nxjerrë sqarim të mëtejshëm dhe udhëzime në lidhje me dokumentet e kërkuara, formatin e tyre dhe nivelin e tyre të detajuar.</p>

Kërkesat e paraqitura më sipër duhet të konsiderohen si informuese dhe jo kufizuese. Përgjegjësia për garantimin e të gjithë dokumentacionit të nevojshëm në funksion të kërkesës për ngarkimin e detyrave të zbatimit të buxhetit mbetet kryesisht te autoritetet kombëtare.

Shërbimet e Komisionit mund të kërkojnë dokumentacion shtesë para ose në rrjedhën e zbatimit të detyrave të tyre.

SHTOJCA 4 - RREGULLAT PËR PROGRAMIMIN

Intensiteti i ndihmës, norma e kontributit të BE-së dhe pranueshmëria e programeve të zhvillimit rural IPA 2014-2020

1. Përkufizime

Për qëllime të kësaj Shtojce, zbatohen përkufizimet e mëposhtme:

- (a) *'standardet e Komunitetit'* do të thotë standardet e përcaktuara nga Bashkimi Europian kryesisht në fushat e mbrojtjes së mjedisit, shëndetit publik, shëndetin e bimëve dhe kafshëve, mirëqenien e kafshëve dhe sigurinë në punë;
- (b) *'zonat malore'* do të thotë zonat e përmendura në nenin 32 (2) të Rregullores (BE) Nr. 1305/2013;
- (c) *'fermer i ri'* do të thotë një fermer nën 40 vjeç **në kohën e dorëzimit të aplikimit** që zotëron kompetenca dhe aftësi profesionale të mjaftueshme
- (d) **Investime kolektive/grup' nënkupton investime nga organizata prodhuese në:**
  - Përdorimi i përbashkët i makinerive, pajisjeve dhe infrastruktura të tjera për prodhimin dhe përpunimin e produkteve bujqësore në përputhje me standartet europiane ose cilësinë e produktit.
  - Krijimin dhe zhvillimin e furnizimeve zinxhir dhe tregjeve lokale.

2. Programi IPARD II

Secili program përfshin:

- (a) përshkrimi i situatës aktuale, SWOT dhe identifikimi i nevojave, duke siguruar një përshkrim sasior të gjendjes aktuale që tregon pabarazitë, mangësitë dhe potencialin për zhvillim;
- (b) analiza SWOT (pikat e forta, dobësitë, mundësitë dhe rreziqet) e fokusuar në disa fusha specifike;
- (c) përmbledhje e rezultateve kryesore të ndërhyrjes së mëparshme nga fondet kombëtare, asistenca e BE-së ose asistencë multilaterale;
- (d) përshkrimi i strategjisë ekzistuese kombëtare të zhvillimit rural;
- (e) tabelë indikative e përgjithshme financiare;
- (f) përshkrimi i secilës prej masave të përzgjedhura, përfshi standardet kombëtare minimale, legjislacionin kombëtar relevant për programin, dëshmi të synimeve, konfirmim se verifikueshmëria dhe kontrolli i masave është siguruar.
- (g) përshkrimi i rrjetit ekzistues dhe/ose të planifikuar kombëtar të zhvillimit rural;
- (h) informacioni për komplementaritetin e IPARD-it me masat e financuara nga burime të tjera (kombëtare ose ndërkombëtare);
- (i) përshkrimi i strukturës operative, përfshi monitorimin dhe vlerësimin;
- (j) përshkrimi i strukturës së menaxhimit dhe të kontrollit;
- (k) përshkrimi i rezultateve të konsultimeve për programimin dhe dispozitat që përfshijnë autoritetet dhe organet relevante, si edhe partnerët e duhur ekonomik, social dhe mjedisorë;
- (l) rezultatet dhe rekomandimet e vlerësimit ex-ante të programit;
- (m) përshkrimi i aksioneve të parashikuara në kuadrin e publicitetit, vizibilitetit dhe transparencës në përputhje me legjislacionin e IPA-s, për të informuar përfituesit potencialë, organizatat profesionale, partnerët ekonomikë, socialë dhe mjedisorë, organet e përfshira në promovimin e barazisë midis burrave dhe grave dhe OJQ-ve në lidhje me mundësitë e ofruara nga programi dhe rregullat për të pasur akses në financim;
- (n) përshkrimi i dispozitave lidhur me barazinë midis burrave dhe grave dhe mosdiskriminimit promovuar në faza të ndryshme të programit (të projektimit, zbatimit, monitorimit dhe vlerësimit);
- (o) përshkrimi i aksioneve të ndërmarra për të siguruar disponueshmërinë e kapacitetit të mjaftueshëm teknik dhe këshillimor për zbatimin e duhur të programit

Të respektohen udhëzimet e ofruara nga Komisioni.

3. Intensiteti i ndihmës

Shpenzimi publik në parim nuk e kalon tavanin prej 50% të kostos totale të pranueshme të investimit, me përjashtimet e mëposhtme:

- (a) 60% për investime në asetet fizike të njësive ekonomike bujqësore.
- (b) 65% për investime:
  - në asetet fizike të pronave bujqësore të bëra nga fermerët e rinj;
  - në diversifikimin e fermave dhe zhvillimin e biznesit.
- (c) 70% për investime në asetet fizike të fermave bujqësore në zonat malore.
- (d) 100% për investime në mbështetje/për:
  - infrastrukturë publike rurale jo e një natyre për të gjeneruar të ardhura të konsiderueshme neto;
  - aktivitetet e financuara nën masën e asistencës teknike;

- krijimi dhe mbrojtja e pyjeve;
- zbatimi i strategjive të zhvillimit lokal – përjasja LEADER;
- ngritja e grupeve të prodhuesve;
- masa për agro-mjedisin-klimën dhe bujqësinë organike;
- përmirësimi i trajnimit;
- shërbimet këshillimore.

Një shtesë prej 10% mund të jepet për:

- investimet e lidhura me menaxhimin e rrjedhjeve dhe mbetjeve në:
  - asetet fizike të njësive bujqësore;
  - asetet fizike lidhur me përpunimin dhe marketingun e produkteve bujqësore dhe të peshkimit
- **Investimet kolektive/grup në:**
  - **asetet fizike të njësive bujqësore**
  - **asetet fizike lidhur me përpunimin dhe marketingun e produkteve bujqësore dhe të peshkimit**
  - **Diversifikimin e fermave dhe zhvillimin e biznesit.**

4. Normat e kontributit të BE-së

Kontributi Komunitar në parim është 75% i shpenzimeve publike. Megjithatë, do të ngrihet në:

a. 85% për:

- masa për agro-mjedisin-klimën dhe bujqësinë organike;
- krijimi dhe mbrojtja e pyjeve;
- në rastin e aktiviteteve sipas masës së Asistencës Teknike
- përmirësimi i trajnimit;
- shërbimet këshillimore;
- në rastin e projekteve të investimeve të kryera në rajonet ku Komisioni përcakton që fatkeqësitë e veçanta natyrore kanë ndodhur.

b. 90% për "zbatimin e strategjive të zhvillimit lokal – përjasja LEADER".

5. Pranueshmëria

Janë të zbatueshme për masa të ndryshme më poshtë si vijon:

Investimet në asetet fizike të njësive ekonomike bujqësore

Përfituesit sipas kësaj mase janë fermerët ose grupet e fermerëve, qoftë persona fizikë ose juridikë dhe subjekte të tjera juridike bujqësore (p.sh. ndërmarrjet bujqësore private, grupet e prodhuesve, etj.) përgjegjës për kryerjen dhe financimin e investimeve në njësitë bujqësore (siç përcaktohet nga ligji kombëtar i Shqipërisë dhe të përfshira në regjistrin kombëtar të fermave).

Jo më vonë se para pagesës përfundimtare të investimeve, e gjithë njësia bujqësore duhet të pajtohet me standardet minimale kombëtare të duhura në fuqi lidhur me mbrojtjen e mjedisit dhe mirëqenien e kafshëve. Nëse standardet kombëtare janë të ngjashme me standardet e BE-së, në raste të justifikuara siç duhet, shmangia nga ky rregull mund të miratohet nga Komisioni. Kjo duhet të shkruhet në mënyrë të qartë në Programin IPARD II.

Në rast se një 'investim kolektiv/grup' zbatohet nga një entitet i veçantë juridik në emër të anëtarëve / aksionarëve, entiteti i veçantë juridik duhet të përmbushë standardet e duhura minimale kombëtare në fuqi në lidhje me mbrojtjen e mjedisit, shëndetit publik, mirëqenies së kafshëve, sigurinë në punë dhe jo anëtarët / aksionarët e këtij entiteti juridik të veçantë

Pas përfundimit investimi duhet të respektojë standardet relevante të BE-së në lidhje me mbrojtjen e mjedisit dhe mirëqenien e kafshëve.

Investimi duhet të ketë lidhje me prodhimin e produkteve bujqësore (produktet e renditura në Shtojcën I të Traktatit për Funkcionimin e Bashkimit Evropian ('TFEU')).

Kushtet minimale në lidhje me kompetencat dhe aftësitë profesionale të fermerëve duhet të përcaktohen në program.

Qëndrueshmëria ekonomike e njësisë bujqësore demonstron.

Mbështetje për ngritjen e grupeve të prodhuesve

Asistenca jepet për të lehtësuar ngritjen dhe funksionimin administrativ të grupeve të prodhuesve, me synimin për të:

- (a) përshtatur prodhimin dhe rezultatin e anëtarëve të grupeve të prodhuesve me kërkesat e tregut;
- (b) vendosja bashkërisht e mallrave në treg, përfshi përgatitjen për shitje, centralizimin e shitjes dhe furnizimin e pjesës më të madhe të blerësit ;
- (c) përshtatur prodhimin dhe rezultatin e prodhuesve për të përmbushur standardet relevante të BE-së, pajtueshmërinë me *acquis communautaire*;
- (d) përcaktuar rregullat e përbashkëta për informacionin e prodhimit, veçanërisht në lidhje me korrijet dhe disponueshmërinë;
- (e) garantuar standardizimin efikas në të gjitha hapat e marketingut dhe shpërndarjen e produkteve në zinxhirin-ushqim.

Asistenca sipas kësaj mase mund të jepet vetëm për grupet e prodhuesve të njohur zyrtarisht nga autoritetet përkatëse kombëtare të Shqipërisë pas 1 janarit 2014. Grupet e prodhuesve të pranueshëm nën kushtet e Rregullores së Komisionit (KE) Nr. 718/2007 mund të aplikojnë për asistencë nën këtë masë, me kusht që ata të vazhdojnë të përmbushin kushtet për mbështetje në kuadër të programit IPARD 2014-2020.

Organizatrat profesionale dhe/ose ndër-profesionale që përfaqësojnë një ose më shumë sektorë nuk kualifikohen si grupe të prodhuesve.

Aplikantët duhet të përputhen me kushtet e mëposhtme:

- (a) grupet e prodhuesve duhet të krijohen për herë të parë dhe të pranohen zyrtarisht nga autoriteti kompetent kombëtar pas 1 janarit 2014
- (b) grupet e prodhuesve duhet të pranohen nga autoriteti kompetent në bazë të një plan-biznesi.

Asistenca jepet si ndihmë me normë të sheshtë në këste vjetore për pesë vitet e para pas datës në të cilën grupi prodhues është pranuar dhe llogaritet në bazë të prodhimit vjetor që tregtohet. Ajo kufizohet në maksimumin prej 10% të prodhimit që tregtohet për vitin e parë dhe është e lëvizshme për vitet në vijim. Asistenca nuk i tejkalon 100,000 Euro në vit.

Investime në asetet fizike lidhur me përpunimin dhe marketingun e produkteve bujqësore dhe të peshkimit

Përfituesit janë ndërmarrje (siç përcaktohet nga ligji kombëtar i Shqipërisë përgjegjëse për kryerjen e projekteve në institucionin(et) e tyre. Një ndërmarrje mund të përbëhet nga një ose më shumë institucione.

Fokusi kryesor duhet të jetë te ndërmarrjet që punësojnë më pak se 250 persona dhe që kanë një qarkullim vjetor jo më shumë se 50 milion Euro, dhe/ose një bilanc vjetor në total që nuk i kalon 43 milion Euro që korrespondon me përkufizimin aktual të NVM-ve dhënë në Rekomandimin e Komisionit 2003/361 / KE⁶.

Qëndrueshmëria ekonomike e ndërmarrjes duhet të tregohet deri në fund të realizimit të investimit. Jo më vonë se në fund të projektit (para një pagese përfundimtare), e gjithë ndërmarrja duhet të jetë në pajtim me standardet kryesore kombëtare përkatëse minimale në fuqi lidhur me mbrojtjen e mjedisit, shëndetit publik, mirëqenien e kafshëve dhe sigurinë në punë. Nëse standardet kombëtare të bazuara në standardet e Bashkimit Europian kërkojnë veçanërisht, dhe vetëm në raste të justifikuara siç duhet, shmangien nga ky rregull mund të jepet nga Komisioni. Kjo duhet të jetë e shkruar në mënyrë të qartë në programin IPARD II.

Në rast se një 'investim kolektiv/grup' zbatohet nga një entitet i veçantë juridik në emër të anëtarëve / aksionarëve, entitet i veçantë juridik duhet të përmbushë standardet e duhura minimale kombëtare në fuqi në lidhje me mbrojtjen e mjedisit, shëndetit publik, mirëqenies së kafshëve. sigurine në punë dhe jo anëtarët / aksionarët e këtij entiteti juridik të vecantë.

Standardet relevante të BE-së të zbatueshme për investime do të arrihen në fund të projektit. Investimet mbështetura duhet të lidhen me përpunimin dhe/ose tregtimin e produkteve të mbuluara nga Shtojca I të (TFBE), përfshi produktet e peshkimit, dhe/ose zhvillimin e produkteve të reja, proceset dhe teknologjitë të lidhura me produktet e mbuluara nga Shtojca I të TFBE, përfshi produktet e peshkimit .

6. Rekomandim i Komisionit i datës 6 maj 2003 në lidhje me përkufizimin e ndërmarrjeve mikro, të vogla dhe të mesme (GZ L 124, 20. 5. 2003, fq. 36)

Masa për agro-mjedisin-klimën dhe bujqësinë organike

Përfituesit mund të jenë fermerët, grupi i fermerëve të cilët, si rregull i përgjithshëm, për pesë vjet minimumi ndërmarrin angazhimin (et) brenda llojit të operacionit (ve).

Shqipëria duhet të paraqesë në programin IPARD II si do të arrihet dimensionin "pilot" i masës/llojit të operacionit (ve).

Shqipëria do të duhet të sigurojë që angazhimet janë të qarta për sa i përket objektivave dhe përmbajtjes, kanë potencial për të siguruar përfitimet mjedisore, dhe janë të verifikueshme dhe të kontrollueshme.

Të pranueshëm për këtë masë do të jenë përfituesit që do të ndërmarrin vullnetarisht llojin e operacionit (ve), që shkojnë përtej standardeve përkatëse të detyrueshme (bazë). Përfituesit do të duhet të respektojnë standardet përkatëse të detyrueshme në të gjithë njësinë bujqësore. Përshkrimi i standardeve përkatëse të detyrueshme do të duhet të paraqitet në programin IPARD II.

Shqipëria duhet të krijojë një madhësi minimale të tokës bujqësore që mund të deklarohet në çdo lloj operacioni, një madhësi minimale të një tufe të racave të kafshëve të rrezikuara.

Përfituesit do të kompensohen për shpenzimet shtesë dhe pagesat e mëparshme të ardhurave që rezultojnë nga detyrimi financiar i bërë brenda llojit të zgjedhur të operacionit (ve).

Për çdo lloj operacioni, Shqipëria do të përgatisë një llogaritje që do të përbëjë një bazë për të krijuar një nivel të pagesës brenda këtij lloj operacioni. Llogaritja duhet të bëhet ose të miratohet nga një organ i certifikuar i pavarur nga organi i cili zbaton masat.

Zbatimi i strategjive të zhvillimit lokal - qasja LEADER

Për qasja LEADER në nivel programi përmban të paktën elementet e mëposhtme:

- (a) strategjitë e zhvillimit lokal në bazë-zone të destinuar për territoret nën-rurale të mirë identifikuar;
- (b) partneritetet publike-private lokale/vendore (grupeve lokale të veprimit);
- (c) qasje nga poshtë-lart me fuqi vendim-marrje për grupet lokale të veprimit në lidhje me hartimin dhe zbatimin e strategjive të zhvillimit lokal;
- (d) hartimi dhe zbatimi i strategjisë multi-sektoriale bazuar në ndërveprimin midis aktorëve dhe projekteve të sektorëve të ndryshëm të ekonomisë lokale;
- (e) rrjetet e partneriteteve lokale;

Përfituesit janë Grupeve Lokale të Veprimit (GLV) që plotësojnë kushtet e mëposhtme:

- (a) ata duhet të propozojnë një strategji të zhvillimit lokal të integruar të bazuar në karakteristikat LEADER siç përcaktohen në pikën (a) deri (e) më sipër.
- (b) ata duhet të përbëhen nga një grup që përfaqëson partnerët nga sektorët e ndryshëm social-ekonomik të bazuar në territorin në fjalë.
- (c) ata duhet të tregojnë aftësi për të përcaktuar dhe zbatuar strategjinë e zhvillimit për zonën.
- (d) ata duhet të kenë aftësinë për të administruar fondet publike.

Zona e mbuluar nga strategjia:

- (a) Të jetë koherente dhe të ofrojë në masë të mjaftueshme kritike në aspektin e burimeve njerëzore, financiare dhe ekonomike për të mbështetur një strategji të qëndrueshme të zhvillimit;
- (b) Popullsia e çdo zone duhet të jetë, si rregull i përgjithshëm, më e madhe se 10,000 banorë dhe nuk i kalon 150,000 banorë, duke përfshirë edhe vendbanimet me një popullsi prej më pak se 25,000;
- (c) E njëjta vendndodhje nuk duhet t'i përkasë më shumë se një GLV, që do të thotë një partneritet, një strategji, një territor;

- (d) Vendet përfituese mund të zgjedhin për të mbuluar ose të gjithë territorin e tyre ose një pjesë të tij duke iu përshtatur në përputhje me rrethanat kritereve për përzgjedhjen e grupeve lokale të veprimit dhe zonat që ata përfaqësojnë.

Qasja LEADER te përfituesit IPA II mbështetet nëpërmjet masave të mëposhtme:

- (a) masa e asistencës teknike (AT) për ngritjen e kapaciteteve të GLV-ve potenciale (aktivitet AT "Përftimi i aftësive dhe gjallërimi i banorëve të territoreve rurale").
- (b) masa "Zbatimi i strategjive të zhvillimit lokal - qasja LEADER" - për GLV-të e përzgjedhura me veprimtaritë e mëposhtme:
- (i) "Përftimi i aftësive, gjallërimi i banorëve të territoreve të GLV-së" për ngritjen e kapaciteteve dhe gjallërimin e GLV-ve të përzgjedhura;
  - (ii) "kostot operative dhe projektet e vogla" për drejtimin e GLV-ve të zgjedhura dhe zbatimi i projekteve të vogla;
  - (iii) "projektet e bashkëpunimit" për projekte ndër-territoriale ose transnacionale.

Investimet në infrastrukturën publike rurale

Përfituesit janë subjekte administrative në zonat rurale me deri në 10,000 banorë, sipas rezultateve zyrtare të censusit të fundit në dispozicion të popullsisë dhe siç arsyetohet në program.

Projekti duhet të lidhet me infrastrukturën publike të nevojshme për zhvillimin e zonave rurale, përfshi rrugët e komuniteteve, akses lokal në rrugët me rëndësi të veçantë për zhvillimin ekonomik vendor, akses në fermë dhe tokat pyjore, furnizimi me energji elektrike, menaxhimi i mbeturinave dhe ujit, akses lokal në informacion dhe teknologjitë e komunikimit, etj.

Diversifikimi i fermave dhe zhvillimi i bizneseve

Përfituesit janë

- (a) fermerët ose anëtarët e familjes së fermës që zgjerojnë aktivitetet bujqësore; fermat dhe/ose anëtarët e tyre familjarë mund të jenë përfitues të pranueshëm pa marrë parasysh nëse këta janë të vendosur në zonat urbane ose në një zonë rurale;
- (b) personat fizikë në zonat rurale; personat fizikë, që drejtojnë një aktivitet ekonomik, të cilët janë përfitues sipas masës duhet të jetojnë në një zonë rurale, që mund të provohet, për shembull, me anë të regjistrimit të tyre. Ata mund të punojnë, për shembull, si të vetëpunësuar (p.sh., në rastin e zanateve);
- (c) personat juridikë privatë në zonat rurale; subjekte juridike private të ngritura ose që veprojnë në zonat rurale përfshijnë ndërmarrje mikro dhe të vogla, përfshi ndërmarrjet artizanale, të cilat kanë potencial për kryerjen e projektit, si edhe çdo lloj personi juridik themeluar nga popullsia rurale në zonat rurale. subjektet juridike private të themeluara jashtë zonave rurale, mund të jetë gjithashtu të pranueshme në qoftë se investimet/aktivitete e mbështetura janë të vendosura në zonat rurale.

Projektet janë në pajtim me standardet kombëtare relevante jo më vonë se koha e specifikuar në fund të investimit.

Aplikuesi duhet të demonstrojë se investimi do të jetë ekonomikisht i zbatueshëm në fund të realizimit të projektit.

Asistenca sipas kësaj mase lidhet vetëm me mbështetje për investime fizike.

Përmirësimi i trajnimit

Përfituesit e asistencës sipas kësaj mase janë organizatat profesionale dhe/ose ndër-profesionale (ofruesit e trajnimit) të aftë dhe përgjegjës për ofrimin e kurseve të trajnimit.

Pjesëmarrësit në trajnim të parashikuar sipas kësaj mase duhet të jenë persona të angazhuar në sektorët bujqësor, të ushqimit dhe pyjeve, si edhe aktorë të tjerë ekonomikë që operojnë në zonat e mbuluara nga programi përkatës i Zhvillimit Rural IPA. Pjesëmarrësve nuk u kërkohet të paguajnë për kurset e trajnimit.

Shqipëria duhet të përpunojë një strategji trajnimi për zbatimin e veprimeve për përmirësimin e aftësive profesionale dhe kompetencat e personave të angazhuar në bujqësi, ushqim, dhe sektorët e pylltarisë dhe aktorëve të tjerë ekonomikë që veprojnë në fushat e mbuluara nga programet e zhvillimit rural të IPA-s. Strategjia e trajnimit duhet të aprovohet nga komiteti monitorues IPARD

Asistenca nuk jepet për kurset e mësimin ose trajnimit që janë pjesë e programeve normale apo sistemeve të arsimit në nivelet e shkollave të mesme apo të larta.

Të pranueshme janë vetëm shpenzimet për aktivitetet administrative të funksionimit të trajnimit si:

- (a) për organizatat që ofrojnë kurse trajnimi/aksionet për informimin;
- (b) të udhëtimit, akomodimit dhe shpenzimet në ditë, kur është e nevojshme, për të trajnuarit.

Asistenca teknike

Përfituesi sipas kësaj mase është Autoriteti Menaxhues.

Shpenzimi i pranueshëm bazohet në kostot reale të cilat lidhen me zbatimin e operacionit të bashkë-financuar dhe duhet të lidhet me pagesat e kryera nga përfituesi, të mbështetura nga faturat ose dokumenteve kontabël të vlerës ekuivalente dëshmuese.

Aksionet e mëposhtme janë të pranueshme me kusht që ato të mbulohen nga plani i veprimit indikativ të asistencës teknike :

- (a) Shpenzimet për mbledhjet e komitetit të monitorimit;
- (b) shpenzimet e tjera të nevojshme për të përmbushur përgjegjësitë e komitetit të monitorimit;
- (c) Shpenzimet për informimin dhe fushatat publicitare, përfshi kostot e printimit dhe shpërndarjes;
- (d) Kostoja e përkthimit dhe interpretimit e dhënë në përgjigje të kërkesave nga Komisioni;
- (e) Shpenzimet lidhur me vizitat dhe seminare;
- (f) Shpenzimet lidhur me "fitimin e aftësive" për të përgatitur LAG potencial për zbatimin e masës "Zbatimi i strategjive të zhvillimit lokal - qasja LEADER";

- (g) Shpenzimet lidhur me përgatitjen, ose efikasitetin e zbatimit, e masave në program për të siguruar efektivitetin e tyre, përfshi ato masa ku zbatimi parashikohet në një fazë të mëvonshme;
- (h) Shpenzimet për vlerësimet e programit;
- (i) Shpenzimet në lidhje me krijimin dhe funksionimin e një rrjeti kombëtar që mbështet koordinimin e aktiviteteve për përgatitjen dhe zbatimin e strategjive të zhvillimit rural lokal. IPA II. Administratat dhe organizatat publike të krijuara në Shqipëri dhe aktive në fushën e zhvillimit rural mund të përfitojnë nga veprimet e Rrjetit Evropian për Zhvillimin Rural siç parashikohet në nenin 52 (3) (g) të Rregullores (BE) Nr.1305/2013. Për dispozitat përkatëse të hollësishme bihet dakord me Shqipërinë;
- (j) Niveli i mbështetjes së pagave i cili merr parasysh nivelet e shpërblimit në tregun e punës në mënyrë që të mbajë stafin dhe për të ndërtuar/për të ruajtur ekspertizën në administratë. Futja e këtyre shpenzimeve mund të bëhet vetëm pas miratimit paraprak të Komisionit dhe mund të kufizohet në kohë.
- (k) shpenzimet që shoqërojnë krijimin dhe funksionimin e projekteve pilot për realizimin e bashkëpunimit zinxhir për cilësinë e produkteve

Shërbimet këshillimore

Kjo masë mund të mbulojë:

- (a) grupin këshillimor; shërbimet e grupit këshillimor për fermerët apo ndërmarrjet mikro- dhe të vogla, mund të mbulojë performancën ekonomike, bujqësore dhe mjedisore të pronave bujqësore, pronat pyjore ose ndërmarrjet mikro-dhe të vogla.
- (b) këshillim në përgatitjen e aplikimeve për programin IPARD dhe këshilla për zbatimin e projektit, të tilla si përgatitja e kërkesave të pagesës;
- (c) Trajnimin e këshilltarëve; trajnimi i këshilltarëve duhet të ketë lidhje me fushat në të cilat jepet këshilla.

Autoritetet apo organet, të cilat do të ofrojnë këshilla, janë përfituesit e mbështetjes.

Autoritetet ose organet, të cilat do të ofrojnë këshilla, kanë burimet e duhura në formën e stafit të trajnuar rregullisht dhe të kualifikuar dhe përvojë këshilluese dhe besueshmërinë në lidhje me fushat që ata këshillojnë. Stafi i shërbimit këshillimor duhet të trajnohet rregullisht.

Autoritetet apo organet që ofrojnë këshilla mund të përfshijnë: shërbimet publike këshillimore, organizatat e sektorit (të tilla si dhomat e bujqësisë), agjencitë e zhvillimit, OJQ-të, këshillat bashkiakë, etj).

Këshilla jepet falas për fermerët, ruajtësit e pyjeve dhe NVM-të në zonat rurale.

Normat fikse të pagesës duhet të jepen për organizim mbledhje grupi këshillues /për zbatim të projektit IPARD/ për kërkesë- pagese IPARD.

Niveli i pagesave për kërkesë-pagesë/zbatim projekti duhet të fiksohet në programin IPARD në varësi të masës, llojit të sektorëve/madhësive të projektit të mbështetur, sipas rastit.

Krijimi dhe mbrojtja e pyjeve

Kjo masë synon të kontribuojë në zgjerimin dhe përmirësimin e burimeve pyjore, restaurimin e pyjeve të dëmtuara nga zjarri dhe parandalimin e pyjeve nga zjarri. Veç kësaj, ajo ofron mundësinë për të përmirësuar më tej balancimin midis prodhimit të mallrave (ushqimi, mekanizmi i ushqimit, karburanti, fibrat, etj.) dhe prodhimit të jo-mallrave, të tilla si mbrojtja e mjedisit dhe pajisjet kulturore dhe të peizazhit.

Projektet e mbështetura duhet të jenë në pajtim me Programet/Strategjitë Kombëtare të Pyjeve ose instrumentet ekuivalente dhe, nëse është e aplikueshme, me programin kombëtar të pyllëzimit ose dokumentin udhëzues, përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike apo planin zbutës, biodiversitetin ose strategjinë ekuivalente. Secili vend mund të zgjedhë aksionet më të përshtatshme për t'u financuar, duke siguruar justifikimin e duhur. Megjithatë, masa e vetme gjithashtu u lejon përfituesve të zbatojnë projektet e integruara me rritjen e vlerës së shtuar.

Shpenzimet publike sipas kësaj mase mund të shkojnë 100%; kontributi i BE-së - 85% e shpenzimeve publike. Shpenzimet e mirëmbajtjes do të llogariten në bazë të metodologjisë së propozuar në program. Pagesat për hektar të pyllëzuar apo sistemet e agro-pyllumtarisë do të përcaktohen në programet. Përfituesit IPA II garantojnë që llogaritjet për ndihmën e dhënë në bazë të kostos standarde ose kostos shtesë janë adekuate dhe të sakta dhe të vërtetuara paraprakisht në bazë të një llogaritje të drejtë, të barabartë dhe të verifikueshme. Për këtë qëllim, një organ që është funksionalisht i pavarur nga autoritetet përgjegjëse për zbatimin e programit dhe zotëron ekspertizën e duhur kryen llogaritjet ose siguron një vërtetim që konfirmon përshtatshmërinë dhe saktësinë e llogaritjeve.

Për sa i përket pyllëzimit, prioritet duhet t'i jepet pyllëzimit që bëhet për qëllime mbrojtëse, si mbrojtja e tokës dhe e ujërave, si edhe pronarëve të tokave private. Vetëm në rastet kur ekziston interesi i kufizuar nga pronarët e tokave private në këtë aktivitet, mbështetja duhet të ofrohet për menaxherët e tokës shtetërore. Aplikuesi për pyllëzimin duhet të përgatisë një plan për pyllëzimin.

Udhëzime të mëtejshme

Të respektohen udhëzimet e ofruara nga Komisioni.

SHTOJCA 5 - FORMULARI D 1 – PASQYRA E SHPENZIMEVE DHE BURIMIT TË TË ARDHURAVE

Masa	Pagesat		Rikuperimet/korrigjimet		Kërkohen për IPARD II	Pranimi i llogarive shumt		Reduktime të përkohshme		Pagesa e llogarituar
	Shp. publike.	IPARD II	Shp. publike	IPARD II		Të ri-përdorshme	Jo të ri-përdorshme	Tejkalim Planit Fin.	Kërkesë informacioni	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	<i>të plotësohet nga Shqipëria</i>	<i>automatikisht llogaritet nga Komisioni</i>	<i>të plotësohet nga Shqipëria</i>		<i>automatikisht llogaritet nga Komisioni</i>	<i>të plotësohet nga Komisioni</i>				<i>automatikisht llogaritet nga Komisioni</i>
Investimet në asetet fizike të njësive ekonomike bujqësore										
Mbështetje për ngritjen e grupeve të prodhuesve										
Investimet në asetet fizike në lidhje me përpunimin dhe marketingun e produkteve bujqësore dhe të peshkimit										
Masa për agromjedisin-klimën dhe bujqësinë organike										
Zbatimi i strategjive të zhvillimit lokal - përqasja LEADER										
Investimet në infrastrukturën publike rurale										
Diversifikimi i fermave dhe zhvillimi i biznesit										
Përmirësimi i trajnimit										

Asistenca teknike										
Shërbimet këshillimore										
Krijimi dhe mbrojtja e pyjeve										
Totali										

**SHTOJCA 6 - FORMULARI D 2 - PASQYRA VJETORE E LLOGARIVE PËR
VITIN FINANCIAR (.....)**

(do të dërgohet tek Komisioni së bashku me dokumentet e përmendura në nenet 45 dhe 46)

Programi IPARD II: .....

Vendimi(et) e Komisionit Nr. .... dt. ....

(modifikuar për herë të fundit me Vendimin Nr. ....dt.....)

Numri i referencës së Komisionit (CCI): .....

2014AL0614NP001

Unë, i nënshkruari....., Zyrtar Kombëtar Autorizues (ZKA) që përfaqësoj Shqipërinë siç parashikohet në marrëveshjet e lidhura ndërmjet Shqipërisë dhe Komisionit, deklaroj se shpenzimet totale të pranueshme në pajtim me programin nga (1/1 / vit ..... deri më 31/12 / vit ... ..) arrijnë në ..... Euro.

Detajet në lidhje me këtë shpenzim jepen në tabelën bashkëngjitur këtij dokumenti dhe janë pjesë integrale e kësaj deklarate.

Unë gjithashtu deklaroj se masat janë duke përparuar me një ritëm të kënaqshëm në pajtim me objektivat e përcaktuara në program, dhe se dokumentet mbështetëse janë, dhe do të mbeten, në dispozicion siç parashikohet në nenin 44 të Marrëveshjes Sektoriale.

Unë deklaroj se:

1. Lista e shpenzimeve është e saktë. Ajo bazohet te llogaritë në nivelin e operacioneve individuale dhe mbështetet me dëshmi të dokumentuara.
2. Pagesat për përfituesit janë bërë pa ndonjë pagesë, zbritje ose ndërprerje specifike të ndonjë sasive që mund të zvogëlojë shumën e asistencës financiare për të cilën është caktuar.
3. Unë kam kontrolluar se shpenzimi që është deklaruar i pranueshëm është kryer në pajtim me Programin IPARD II, Marrëveshjen e Financimit, Vendimin(et) e Komisionit të referuara në nenet 48 dhe 49 të Marrëveshjes Sektoriale dhe parimeve të menaxhimit të qëndrueshëm financiar.
4. Deklarata përfshin të gjitha borxhet që janë regjistruar për një periudhë më pak se dy vjet. Shuma totale e këtyre borxheve në fund të vitit për të cilën kjo deklaratë referohet arrin në ..... Euro.
5. Vëllimi i fondeve të Bashkimit European në llogarinë në Euro të IPARD-së, në fund të vitit për të cilin kjo deklaratë referohet arrin në ..... Euro, nga të cilat interesi i llogaritur gjatë

viteve arrin në ....Euro.

6. Shkëmbimet midis monedhës vendase dhe Euros janë kryer në pajtim me dispozitën e nenit
42 të Marrëveshjes Sektoriale.
7. Informacioni i pranimit, siç referohet në nenin 46 të Marrëveshjes Sektoriale, është certifikuar dhe i transmetohet Komisionit në kohë.
8. Forma dhe përmbajtja e llogarive vjetore, siç referohet në nenin 45 të Marrëveshjes Sektoriale, dhe informacioni kontabël, siç referohet në nenin 47 të Marrëveshjes Sektoriale,
janë krijuar në pajtim me parimet e kontabilitetit të pranuar ndërkombëtarisht.
9. Dokumentet mbështetëse janë, dhe do të mbeten, në dispozicion siç parashikohet në nenin
46 të Marrëveshjes Sektoriale. Ato janë të hapura për verifikim.

Kjo deklaratë e llogarive përmban ..... faqe të numërtuara.

Kjo deklaratë është hartuar nga: .....

(Data, Vula dhe nënshkrimi i kryetarit të Fondit Kombëtar)

.....

Deklarata është krijuar në bazë të shumave financiare të ofruara nga:

.....

(Data (t), vula (t) dhe nënshkrimi (et) të kontabilistit të Agjencisë IPARD dhe/ose Fondit Kombëtar)

Certifikuar nga: .....

(Data, Vula dhe nënshkrimi i Zyrtarit Kombëtar Autorizues në emër të

(Data, Vula dhe nënshkrimi i Zyrtarit Kombëtar Autorizues në emër të Shqipërisë

Nënshkruar në ..... , ... (Data)

FORMULARI D 2 - DEKLARATA VJETORE E LLOGARIVE PËR VITIN FINANCIAR

Programi IPARD II:.....

Numri CCI: 2014AL06I4NP001

Masa	Pjesa e Bashkimit European që deklarohet në Komision në kërkesat tremujore të pagesës për vitin financiar (VITI) në EURO
	<i>të plotësohet nga Shqipëria</i>
Investimet në asetet fizike të njësive ekonomike bujqësore	
Mbështetje për ngritjen e grupeve të prodhuesve	
Investimet në asetet fizike në lidhje me përpunimin dhe marketingun e produkteve bujqësore dhe të peshkimit	
Masa për agro-mjedisin-klimën dhe bujqësinë organike	
Zbatimi i strategjive të zhvillimit lokal - përqsja LEADER	
Investimet në infrastrukturën publike rurale	
Diversifikimi i fermave dhe zhvillimi i biznesit	
Përmirësimi i trajnimit	
Asistenca teknike	
Shërbimet këshillimore	
Krijimi dhe mbrojtja e pyjeve	
Totali	
Shuma e përgjithshme e borxhit të papaguar në 31.12. (VITI)	
Mbyllja e bilancit të llogarive IPARD – në Euro në 31.12. (VITI)	
Prej të cilave interesi shtohet/përlllogaritet gjatë vitit	

SHTOJCA 7 - PARASHIKIMET E PAGESAVE**PARASHIKIMET E SHUMAVE QË PAGUHEN NGA IPARD II
TË DORËZOHEN JO MË VONË SE DATAT 15 JANAR DHE 15 KORRIK**

Vlerësimi i shumave në Euro që paguhet nga IPARD II në vitin 'N' për				
Programi	Janar - Mars	Prill - Qershor	Korrik - Shtator	Tetor - Dhjetor
Vlerësimi i shumave në Euro që paguhet nga IPARD II në vitin 'N+1' për				
Programi	Janar - Mars	Prill - Qershor	Korrik - Shtator	Tetor - Dhjetor

**SHTOJCA 8 - INFORMIMI DHE KOMUNIKIMI PËR MBËSHTETJEN E ASISTENCËS
IPA II****1. LISTA E OPERACIONEVE**

Lista e operacioneve që i referohet nenit 29 (3) përmban fushat e të dhënave të mëposhtme:

- emri i përfituesit (vetëm i subjekteve juridike; jo i personave fizikë);
- emri i operacionit;
- përmbledhje e operacionit;
- data e fillimit të operacionit;
- data e përfundimit të operacionit (data e parashikuar për përfundimin fizik ose zbatimin e plotë të operacionit);
- shpenzimet totale të pranueshme që janë përcaktuar për operacionin;
- shkalla e bashkëfinancimit të Bashkimit Evropian;
- kodi postar i operacionit; ose një indikator tjetër i përshtatshëm për vendndodhjen;
- vendi;
- emri i kategorisë së ndërhyrjes për operacionin;
- data e përditësimit të fundit të listës së operacioneve;

Titujt e fushave të të dhënave jepen në gjuhën angleze.

2. MASAT PËR INFORMIMIN DHE KOMUNIKIMIN ME PUBLIKUN

Shqipëria, struktura operuese dhe përfituesit ndërmarrin hapat e nevojshme për të siguruar informacionin dhe për të komunikuar me publikun për operacionet e mbështetura nga programi IPARD II.

2.1. Përgjegjësitë e *Shqipërisë* dhe strukturës operuese

Shqipëria dhe struktura operuese garantojnë që masat e informimit dhe komunikimit zbatohen në përputhje me planin e aktiviteteve të vizibilitetit dhe komunikimit dhe se këto masa synojnë mbulimin më të gjerë të mundshëm nga mediat duke përdorur në nivelin e duhur format dhe metodat e ndryshme të komunikimit.

Shqipëria ose struktura operuese është përgjegjëse për masat e mëposhtme të informimit dhe komunikimit:

- a. organizon një aktivitet të madh informimi për lançimin e programit ose programeve, madje edhe para miratimit të planit relevant të aktiviteteve të vizibilitetit dhe komunikimit;
  - b. organizon në vit një aktivitet kryesor informimi i cili promovon mundësitë e financimit dhe strategjitë që ndiqen duke paraqitur arritjet e programit ose programeve, përfshi edhe shembuj nga projektet;
  - c. shfaq emblemën e BE-së në ambientet e çdo subjekti të strukturës operuese;
  - d. publikon në formë elektronike listën e operacioneve në përputhje me nenin 1 të kësaj Shtojce;
  - e. jep shembuj të operacioneve, nga programi, në faqen e veçantë të internetit ose në faqen e internetit të programit që është e aksesueshme përmes portalit të faqes së veçantë të internetit; shembujt duhet të jenë në gjuhën angleze dhe gjuhën kombëtare në fjalë të *Shqipërisë*;
  - f. përditëson informacionin në lidhje me zbatimin e programit, përfshi kur është e nevojshme, arritjet e tij kryesore në faqen e veçantë të internetit ose në faqen e internetit të programit që është e aksesueshme përmes portalit të faqes së veçantë të internetit.
3. Struktura operuese përfshin palët e interesuara relevante në masat e informimit dhe komunikimit. Këto organe përhapin gjerësisht informacionin e përshkruar në nenin 29 (1).

2.2. Përgjegjësitë e përfituesve

1. Të gjitha masat e informimit dhe komunikimit të ofruara nga përfituesi e pranojnë mbështetjen e Fondeve për operacionin duke paraqitur:

- a. emblemën e BE-së në përputhje me karakteristikat teknike të përcaktuara në aktin zbatues përkatës të miratuar nga Komisioni⁷, së bashku me një referencë për Bashkimin Evropian;
- b. referencë për Fondin ose Fondet që mbështesin operacionin.

2. Gjatë zbatimit të operacionit përfituesi informon publikun për mbështetjen e marrë nga Fondet:

- a. duke paraqitur një përshkrim të shkurtër të operacionit në faqen e internetit të përfituesve, kur ekziston një faqe e tillë, në proporcion me nivelin e mbështetjes, përfshi qëllimet dhe rezultatet e tij, duke theksuar mbështetjen financiare nga BE;
- b. duke vendosur, për operacionet që nuk përfshihen në pikat 4 dhe 5, të paktën një poster me informacion rreth projektit (me madhësi minimale A3), përfshi mbështetjen financiare të

BE-së, në një vend lehtësisht të dukshëm për publikun, siç është zona e hyrjes së një ndërtese.

3. Çdo dokument, lidhur me zbatimin e operacionit që përdoret për publikun apo për pjesëmarrësit, përfshi çdo pjesëmarrje ose certifikatë tjetër, duhet të përfshijë një deklaratë që dëshmon se programi operacional mbështetet nga Fondi ose Fondet.

4. Kur një operacion nën programin IPARD rezulton në investim, (për shembull në një fermë ose në një ndërmarrje ushqimi) mbështetja totale publike e së cilës tejkalon 20,000 Euro, përfituesi vendos një pllakë metalike shpjeguese. Një pllakë shpjeguese vendoset gjithashtu në ambientet e grupeve aktive vendore të financuara nga LEADER;

5. Përfituesi vendos në një vend lehtësisht të dukshëm për publikun një stendë afishimi të përkohshme të një madhësie të konsiderueshme për çdo operacion që përbëhet nga financimi i infrastrukturës ose operacionet e ndërtimit, për të cilat mbështetja totale publike për operacionin tejkalon 100 000 Euro;

Jo më vonë se tre muaj pas përfundimit të këtij operacioni, përfituesi vendos një pllakë të përhershme ose stendë afishimi të një madhësie të konsiderueshme në një vend lehtësisht të dukshëm për publikun për secilin operacion që plotëson kriteret e mëposhtme:

a. mbështetje totale publike për operacionin që tejkalon 100 000 Euro;

b. operacioni ka të bëjë me blerjen e një objekti fizik ose të financimit të infrastrukturës ose të operacioneve të ndërtimit.

Kjo stendë përmban emrin dhe objektivin kryesor të operacionit dhe thekson mbështetjen financiare të dhënë nga Bashkimi Evropian.

Stendat, posterat, pllakat (shpjeguese) dhe faqet e internetit, siç përmenden në pikat 4 dhe 5, duhet të përmbajnë një përshkrim të projektit/operacionit që tregon se projekti mbështetet nga IPARD dhe përfshin emblemën e BE-së. Ky informacion zë të paktën 25% të stendës, pllakës ose faqes së internetit. Ai përgatitet në përputhje me karakteristikat teknike të përcaktuara në aktin zbatues përkatës të miratuar nga Komisioni⁸.

3. MASAT PËR INFORMIMIN E PËRFITUESVE DHE PËRFITUESVE POTENCIALË

3.1. Masat për informimin e përfituesve potencialë

1. Struktura operuese garanton, në përputhje me planin e aktiviteteve të vizibilitetit dhe komunikimit, se strategjia e programit dhe objektivat, si edhe mundësitë e financimit të ofruara përmes mbështetjes së përbashkët nga Bashkimi Evropian dhe përfituesit e IPA II shpërndahen gjerësisht te përfituesit potencialë dhe palët e interesuara me të gjitha detajet e mbështetjes financiare nga fondet në fjalë.

2. Struktura operuese garanton që përfituesit potencialë të kenë akses në informacionin relevant, përfshi informacionin e përditësuar kur është e nevojshme, duke marrë parasysh aksesueshmërinë e shërbimeve elektronike ose formave të tjera të komunikimit për përfituesit e mundshëm potencialë, për sa vijon:

a. mundësitë e financimit dhe lançimin e thirrjeve të aplikimit;

- b. kushtet për pranueshmërinë e shërbimeve që duhet të plotësohen në mënyrë që të kualifikohen për mbështetjen sipas programit IPARD II;
- c. përshkrimi i procedurave për shqyrtimin e kërkesave për financim dhe të afateve të përfshira;
- d. kriteret për përzgjedhjen e operacioneve që do të mbështeten;
- e. kontaktet në nivel kombëtar, rajonal apo vendor që janë në gjendje të japin informacion mbi programet;
- f. përgjegjësia e përfituesve potencialë për të informuar publikun për qëllimin e operacionit dhe mbështetjen nga Fondet për operacionin në përputhje me pikën 2.2. Struktura operuese mund t'u kërkojë përfituesve potencialë të propozojnë te aplikimet aktivitetet indikative të komunikimit, përpjesëtimisht me madhësinë e operacionit.

3.2. Masat për informimin e përfituesve

1. Struktura operuese informon përfituesit se pranimi i financimit përbën pranimin e përfshirjes së tyre në listën e operacioneve të publikuara në përputhje me nenin 29 (3) të kësaj Marrëveshjeje.
2. Struktura operuese garanton mjetet e informimit dhe të komunikimit, duke përfshirë modelet në format elektronik, për të ndihmuar përfituesit të përmbushin detyrimet e tyre të përcaktuara në pikën 2.2, sipas rastit.

7. Rregullorja Zbatuese e Komisionit (BE) Nr. 821/2014 e 28 korrikut 2014 që parashtron rregullat për zbatimin e Rregullores (BE) Nr. 1303/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit në lidhje me masat e detajuara për transferimin dhe menaxhimin e kontributeve të programit, të raportimit të instrumenteve financiare, karakteristikat teknike të informacionit dhe masat e komunikimit për operacionet dhe sistemi për të regjistruar dhe të dhënat dyqan (GZ L 233, 20.07.2014, f. 7).

4. ELEMENTE TE PLANIT TË AKTIVITETEVE TË VIZIBILITETIT DHE KOMUNIKIMIT

Plani i aktiviteteve të vizibilitetit dhe komunikimit, hartuar nga struktura operuese dhe kur është e nevojshme nga *Shqipëria*, përmban elementët e mëposhtëm:

1. përshkrimi i qasjes së përdorur, përfshi edhe masat kryesore të informimit dhe komunikimit që do të merren nga Shqipëria ose struktura operuese dhe që kanë për synim përfituesit potencialë, përfituesit dhe publikun më të gjerë, duke pasur parasysh qëllimet e përshkruara në nenin 29 të kësaj Marrëveshjeje;
2. përshkrimi i materialeve që do të vihen në dispozicion në formate të aksesueshme për personat me aftësi të kufizuara;
3. përshkrimi se si përfituesit do të mbështeten në aktivitetet e tyre të komunikimit;
4. buxheti indikativ për zbatimin e planit të aktiviteteve të vizibilitetit dhe komunikimit;
5. përshkrimi i organeve administrative, përfshi burimet e personelit që janë përgjegjëse për zbatimin e masave të informimit dhe komunikimit;

6. marrëveshjet për masat e informimit dhe komunikimit të përmendura në pikën 2, përfshi faqen e internetit ose portalin e internetit ku të dhënat e tilla mund të gjenden;
7. të dhënat se si masat e informimit dhe komunikimit vlerësohen në aspektin e vizibilitetit dhe të ndërgjegjësimit të politikave, programeve dhe operacioneve, si edhe të rolit të luajtur nga Fondet dhe Bashkimi Evropian;
8. Kur është e nevojshme, një përshkrim për përdorimin e rezultateve kryesore të Programit të mëparshëm IPARD II;
9. Përditësimi vjetor që përcakton aktivitetet e informimit dhe të komunikimit që do të kryhen në vitin pasardhës.

